

POSTANAK

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50							

POGLAVLJE 1

U početku stvori Bog nebo i zemlju.

² Zemlja bijaše pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanom i Duh Božji lebdio je nad vodama.

³ I reče Bog: "Neka bude svjetlost!" I bi svjetlost.

⁴ I vidje Bog da je svjetlost dobra; i rastavi Bog svjetlost od tame.

⁵ Svjetlost prozva Bog dan, a tamu prozva noć. Tako bude večer, pa jutro - dan prvi.

⁶ I reče Bog: "Neka bude svod posred voda da dijeli vode od voda!" I bi tako.

⁷ Bog načini svod i vode pod svodom odijeli od voda nad svodom.

⁸ A svod prozva Bog nebo. Tako bude večer, pa jutro - dan drugi.

⁹ I reče Bog: "Vode pod nebom neka se skupe na jedno mjesto i neka se pokaže kopno!" I bi tako.

¹⁰ Kopno prozva Bog zemlja, a skupljene vode mora. I vidje Bog da je dobro.

¹¹ I reče Bog: "Neka proklija zemlja zelenilom - travom sjemenitom, stablima plodonosnim, koja, svako prema svojoj vrsti, na zemlji donose plod što u sebi nosi svoje sjeme. I bi tako.

¹² I nikne iz zemlje zelena trava što se sjemeni, svaka prema svojoj vrsti, i stabla koja rode plodovima što u sebi nose svoje sjeme, svako prema svojoj vrsti. I vidje Bog da je dobro.

¹³ Tako bude večer, pa jutro - dan treći.

¹⁴ I reče Bog: "Neka budu svjetlila na svodu nebeskom da luče dan od noći, da budu znaci blagdanima, danima i godinama,

¹⁵ i neka svijetle na svodu nebeskom i rasvjetljuju zemlju!" I bi tako.

¹⁶ I načini Bog dva velika svjetlila - veće da vlada danom, manje da vlada noću - i zvijezde.

¹⁷ I Bog ih postavi na svod nebeski da rasvjetljuju zemlju,

¹⁸ da vladaju danom i noću i da rastavljaju svjetlost od tame. I vidje Bog da je dobro.

¹⁹ Tako bude večer, pa jutro - dan četvrti.

²⁰ I reče Bog: "Nek' povrvi vodom vrevu živih stvorova, i ptice nek' polete nad zemljom, svodom nebeskim!" I bi tako.

²¹ Stvori Bog morske grdosije i svakovrsne žive stvorove što mile i vrve vodom i ptice krilate svake vrste. I vidje Bog da je dobro.

- ²² I blagoslovi ih govoreći: "Plodite se i množite i napunite vode morske! I ptice neka se namnože na zemlji!"
- ²³ Tako bude večer, pa jutro - dan peti.
- ²⁴ I reče Bog: "Neka zemlja izvede živa bića, svako prema svojoj vrsti: stoku, gmizavce i zvjerad svake vrste!" I bi tako.
- ²⁵ I stvori Bog svakovrsnu zvjerad, stoku i gmizavce svake vrste. I vidje Bog da je dobro.
- ²⁶ I reče Bog: "Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci - svoj zemlji - i svim gmizavcima što puze po zemlji!"
- ²⁷ Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih.
- ²⁸ I blagoslovi ih Bog i reče im: "Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!"
- ²⁹ I doda Bog: "Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu!
- ³⁰ A zvijerima na zemlji i pticama u zraku i gmizavcima što puze po zemlji u kojima je dah života - neka je za hranu sve zeleno bilje!" I bi tako.
- ³¹ I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro. Tako bude večer, pa jutro - dan šesti.

POGLAVLJE 2

Tako bude dovršeno nebo i zemlja sa svom svojom vojskom.

- ² I sedmoga dana Bog dovrši svoje djelo koje učini. I počinu u sedmi dan od svega djela koje učini.
- ³ I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini.
- ⁴ To je postanak neba i zemlje, tako su stvarani. Kad je Jahve, Bog, sazdao nebo i zemlju,
- ⁵ još nije bilo nikakva poljskoga grmlja po zemlji, još ne bijaše niklo nikakvo poljsko bilje, jer Jahve, Bog, još ne pusti dažda na zemlju i nije bilo čovjeka da zemlju obrađuje.
- ⁶ Ipak, voda je izvirala iz zemlje i natapala svu površinu zemaljsku.
- ⁷ Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša.
- ⁸ I Jahve, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio.
- ⁹ Tada Jahve, Bog, učini te iz zemlje nikoše svakovrsna stabla - pogledu zamamljiva a dobra za hranu - i stablo života, nasred vrta, i stablo spoznaje dobra i zla.
- ¹⁰ Rijeka je izvirala iz Edena da bi natapala vrt; odatle se granala u četiri kraka.
- ¹¹ Prvom je ime Pišon, a optječe svom zemljom havilskom, u kojoj ima zlata.
- ¹² Zlato je te zemlje dobro, a ima ondje i bdelija i oniksa.
- ¹³ Drugoj je rijeci ime Gihon, a optječe svu zemlju Kuš.
- ¹⁴ Treća je rijeka Tigris, a teče na istok od Ašura; četvrta je Eufrat.
- ¹⁵ Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt da ga obrađuje i čuva.
- ¹⁶ Jahve, Bog, zapovjedi čovjeku: "Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi,
- ¹⁷ ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!"
- ¹⁸ I reče Jahve, Bog: "Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on."
- ¹⁹ Tada Jahve, Bog, načini od zemlje sve životinje u polju i sve ptice u zraku i predvede ih čovjeku da vidi kako će koju nazvati, pa kako koje stvorenje čovjek prozove, da mu tako

bude ime.

²⁰ Čovjek nadjene imena svoj stoci, svim pticama u zraku i životinjama u polju. No čovjeku se ne nađe pomoć kao što je on.

²¹ Tada Jahve, Bog, pusti tvrd san na čovjeka te on zaspa, pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom.

²² Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi Jahve, Bog, ženu pa je dovede čovjeku.

²³ Nato čovjek reče: "Gle, evo kosti od mojih kostiju, mesa od mesa mogega! Ženom neka se zove, od čovjeka kad je uzeta!"

²⁴ Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu i bit će njih dvoje jedno tijelo.

²⁵ A bijahu oboje goli - čovjek i njegova žena - ali ne osjećahu stida.

POGLAVLJE 3

Zmija bijaše lukavija od sve zvjeradi što je stvorio Jahve, Bog. Ona reče ženi: "Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?"

² Žena odgovori zmiji: "Plodove sa stabala u vrtu smijemo jesti.

³ Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: 'Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!'"

⁴ Nato će zmija ženi: "Ne, nećete umrijeti!

⁵ Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli, otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo."

⁶ Vidje žena da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno: ubere ploda njegova i pojede. Dade i svom mužu, koji bijaše s njom, pa je i on jeo.

⁷ Tada se obadvoma otvore oči i upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače.

⁸ Uto čuju korak Jahve, Boga, koji je šetao vrtom za dnevnog povjetarca. I sakriju se - čovjek i njegova žena - pred Jahvom, Bogom, među stabla u vrtu.

⁹ Jahve, Bog, zovne čovjeka: "Gdje si?" - reče mu.

¹⁰ On odgovori: "Čuo sam tvoj korak po vrtu; pobjah se jer sam go, pa se sakrih."

¹¹ Nato mu reče: "Tko ti kaza da si go? Ti si, dakle, jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?"

¹² Čovjek odgovori: "Žena koju si stavio uza me - ona mi je dala sa stabla pa sam jeo."

¹³ Jahve, Bog, reče ženi: "Što si to učinila?" "Zmija me prevarila pa sam jela", odgovori žena.

¹⁴ Nato Jahve, Bog, reče zmiji: "Kad si to učinila, prokleta bila među svim životinjama i svom zvjeradi divljom! Po trbuhu svome puzat ćeš i zemlju jesti sveg života svog!

¹⁵ Neprijateljstvo ja zamećem između tebe i žene, između roda tvog i roda njezina: on će ti glavu satirati, a ti ćeš mu vrebati petu."

¹⁶ A ženi reče: "Trudnoći tvojoj muke ću umnožiti, u mukama djecu ćeš rađati. Žudnja će te mužu tjerati, a on će gospodariti nad tobom."

¹⁷ A čovjeku reče: "Jer si poslušao glas svoje žene te jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti rekavši: S njega da nisi jeo! - evo: Zemlja neka je zbog tebe prokleta: s trudom ćeš se od nje hraniti svega vijeka svog!

¹⁸ Rađat će ti trnjem i korovom, a hranit ćeš se poljskim raslinjem.

- ¹⁹ U znoju lica svoga kruh svoj ćeš jesti dokle se u zemlju ne vratiš: tÓa iz zemlje uzet si bio - prah si, u prah ćeš se i vratiti."
- ²⁰ Svojoj ženi čovjek nadjene ime Eva, jer je majka svima živima.
- ²¹ I načini Jahve, Bog, čovjeku i njegovoj ženi odjeću od krzna pa ih odjenu.
- ²² Zatim reče Bog: "Evo, čovjek postade kao jedan od nas - znajući dobro i zlo! Da ne bi sada pružio ruku, ubrao sa stabla života pa pojeo i živio navijeke!"
- ²³ Zato ga Jahve, Bog, istjera iz vrta edenskoga da obrađuje zemlju iz koje je i uzet.
- ²⁴ Istjera, dakle, čovjeka i nastani ga istočno od vrta edenskog, pa postavi kerubine i plameni mač koji se svjetlucau - da straže nad stazom koja vodi k stablu života.

POGLAVLJE 4

Čovjek pozna svoju ženu Evu, a ona zače i rodi Kajina, pa reče: "Muško sam čedo stekla pomoću Jahve!"

- ² Poslije rodi Abela, brata Kajinova; Abel postane stočar, a Kajin zemljoradnik.
- ³ I jednoga dana Kajin prinese Jahvi žrtvu od zemaljskih plodova.
- ⁴ A prinese i Abel od prvine svoje stoke, sve po izbor pretilinu. Jahve milostivo pogleda na Abela i njegovu žrtvu,
- ⁵ a na Kajina i žrtvu njegovu ni pogleda ne svrati. Stoga se Kajin veoma razljuti i lice mu se namrgodi.
- ⁶ I Jahve reče Kajinu: "Zašto si ljut? Zašto ti je lice namrgođeno?"
- ⁷ Jer ako pravo radiš, vedrinom odsijevaš. A ne radiš li pravo, grijeh ti je kao zvijer na pragu što na te vreba; još mu se možeš oduprijeti."
- ⁸ Kajin pak reče svome bratu Abelu: "Hajdemo van!" I našavši se na polju, Kajin skoči na brata Abela te ga ubi.
- ⁹ Potom Jahve zapita Kajina: "Gdje ti je brat Abel?" "Ne znam", odgovori. "Zar sam ja čuvar brata svoga?"
- ¹⁰ Jahve nastavi: "Što si učinio? Slušaj! Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče.
- ¹¹ Stoga budi proklet na zemlji koja je rastvorila usta da proguta s ruke tvoje krv brata tvoga!
- ¹² Orađivat ćeš zemlju, ali ti više neće davati svoga roda. Vječni ćeš skitalica na zemlji biti!"
- ¹³ A Kajin reče Jahvi: "Kazna je moja odviše teška da se snosi.
- ¹⁴ Evo me tjeraš danas s plodnoga tla; moram se skrivati od tvoga lica i biti vječni lutalac na zemlji - tko me god nađe, može me ubiti."
- ¹⁵ A Jahve mu reče: "Ne! Nego tko ubije Kajina, sedmerostruka osveta na njemu će se izvršiti!" I Jahve stavi znak na Kajina, da ga tko, našavši ga, ne ubije.
- ¹⁶ Kajin ode ispred lica Jahvina u zemlju Nod, istočno od Edena, i ondje se nastani.
- ¹⁷ Kajin pozna svoju ženu te ona zače i rodi Henoka. Podigao je grad i grad prozvao imenom svoga sina - Henok.
- ¹⁸ Henoku se rodio Irad, a od Irada potekao Mehujael; od Mehujaela poteče Metušael, od Metušaela Lamek.
- ¹⁹ Lamek uzme dvije žene. Jedna se zvala Ada, a druga Sila.
- ²⁰ Ada rodi Jabala, koji je postao praocem onih što pod šatorima žive sa stokom.
- ²¹ Bratu mu bijaše ime Jubal. On je praotac svih koji sviraju na liru i sviraju.

- ²² Sila rodi Tubal-Kajina, praoca onih koji kuju bakar i željezo. Tubal-Kajinovo sestroj bijaše ime Naama.
- ²³ Lamek prozbori svojim ženama: "Ada i Sila, glas moj poslušajte! Žene Lamekove, čujte mi besjedu: Čovjeka sam ubio jer me ranio i dijete jer me udarilo.
- ²⁴ Ako će Kajin biti osvećen sedmerostruko, Lamek će sedamdeset i sedam puta!"
- ²⁵ Adam pozna svoju ženu te ona rodi sina i nadjenu mu ime Šet. Reče ona: "Bog mi dade drugo dijete mjesto Abela, koga ubi Kajin."
- ²⁶ Šetu se rodi sin, komu on nadjenu ime Enoš. Tada se počelo zazivati ime Jahvino.

POGLAVLJE 5

Ovo je povijest Adamova roda. Kad je Bog stvorio čovjeka, napravio ga je na priliku svoju;

- ² stvorio je muško i žensko. A kad ih je stvorio, blagoslovi ih i nazva - čovjek.
- ³ Kad je Adamu bilo sto i trideset godina, rodi mu se sin njemu sličan, na njegovu sliku; nadjenu mu ime Šet.
- ⁴ Po rođenju Šetovu Adam je živio osam stotina godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ⁵ Adam poživje u svemu devet stotina i trideset godina. Potom umrije.
- ⁶ Kad je Šetu bilo sto i pet godina, rodi mu se Enoš.
- ⁷ Po rođenju Enoševu Šet je živio osam stotina i sedam godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ⁸ Šet poživje u svemu devet stotina i dvanaest godina. Potom umrije.
- ⁹ Kad je Enošu bilo devedeset godina, rodi mu se Kenan.
- ¹⁰ Po rođenju Kenanovu Enoš je živio osam stotina i petnaest godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹¹ Enoš poživje u svemu devet stotina i pet godina. Potom umrije.
- ¹² Kad je Kenanu bilo sedamdeset godina, rodi mu se Mahalalel.
- ¹³ Po rođenju Mahalalelovu Kenan je živio osam stotina i četrdeset godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹⁴ Kenan poživje u svemu devet stotina i deset godina. Potom umrije.
- ¹⁵ Kad je Mahalalelu bilo šezdeset i pet godina, rodi mu se Jered.
- ¹⁶ Po rođenju Jeredovu Mahalalel je živio osam stotina i trideset godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹⁷ Mahalalel poživje u svemu osam stotina devedeset i pet godina. Potom umrije.
- ¹⁸ Kad je Jeredu bilo sto šezdeset i dvije godine, rodi mu se Henok.
- ¹⁹ Po rođenju Henokovu Jered je živio osam stotina godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²⁰ Jered poživje u svemu devet stotina šezdeset i dvije godine. Potom umrije.
- ²¹ Kad je Henoku bilo šezdeset i pet godina, rodi mu se Metušalah.
- ²² Henok je hodio s Bogom. Po rođenju Metušalahovu Henok je živio trista godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²³ Henok poživje u svemu trista šezdeset i pet godina.
- ²⁴ Henok je hodio s Bogom, potom iščeznu; Bog ga uze.
- ²⁵ Kad je Metušalahu bilo sto osamdeset i sedam godina, rodi mu se Lamek.

- ²⁶ Po rođenju Lamekovu Metušalah je živio sedam stotina osamdeset i dvije godine te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²⁷ Metušalah poživje u svemu devet stotina šezdeset i devet godina. Potom umrije.
- ²⁸ Kad su Lameku bile sto osamdeset i dvije godine, rodi mu se sin.
- ²⁹ Nadjene mu ime Noa, govoreći: "Ovaj će nam pribavljati, u trudu i naporu naših ruku, utjehu iz zemlje koju je Bog prokleo."
- ³⁰ Po rođenju Noinu Lamek je živio pet stotina devedeset i pet godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ³¹ Lamek poživje u svemu sedam stotina sedamdeset i sedam godina. Potom umrije.
- ³² Pošto je Noa proživio pet stotina godina, rode mu se Šem, Ham i Jafet.

POGLAVLJE 6

Kad su se ljudi počeli širiti po zemlji i kćeri im se narodile,

- ² opaze sinovi Božji da su kćeri ljudske pristale, pa ih uzimahu sebi za žene koje su god htjeli.
- ³ Onda Jahve reče: "Neće moj duh u čovjeku ostati dovijeka; čovjek je tjelesan, pa neka mu vijek bude stotinu dvadeset godina."
- ⁴ U ona su vremena - a i kasnije - na zemlji bili Nefili, kad su Božji sinovi općili s ljudskim kćerima pa im one rađale djecu. To su oni od starine po snazi glasoviti ljudi.
- ⁵ Vidje Jahve kako je čovjekova pokvarenost na zemlji velika i kako je svaka pomisao u njegovoj pameti uvijek samo zloća.
- ⁶ Jahve se pokaja i u svom srcu ražalosti što je načinio čovjeka na zemlji.
- ⁷ Reče Jahve: "Ljude koje sam stvorio izbrisat ću s lica zemlje - od čovjeka do zvijeri, puzavce i ptice u zraku - jer sam se pokajao što sam ih napravio."
- ⁸ Ali je Noa našao milost u očima Jahvinim.
- ⁹ Ovo je povijest Noina: Noa je bio čovjek pravedan i neporočan u svom vremenu. S Bogom je Noa hodio.
- ¹⁰ Tri su se sina rodila Noi: Šem, Ham i Jafet.
- ¹¹ U očima Božjim zemlja se bila iskvarila; nepravdom se napunila.
- ¹² I kad je Bog vidio kako se zemlja iskvarila - tŃa svako se biće na zemlji izopaćilo -
- ¹³ reče Bog Noi: "Odlučio sam da bude kraj svim bićima jer se zemlja napunila opačinom; i, evo, uništiti ću ih zajedno sa zemljom.
- ¹⁴ Napravi sebi korablju od smolastoga drveta; korablju načini s prijekletima i obloži je iznutra i izvana paklinom.
- ¹⁵ A praviti ćeš je ovako: neka korablja bude trista lakata u duljinu, pedeset u širinu, a trideset lakata u visinu.
- ¹⁶ Na korablji načini otvor za svjetlo, završi ga jedan lakat od vrha. Vrata na korablji načini sa strane; neka ima donji, srednji i gornji kat.
- ¹⁷ Ja ću, evo, pustiti potop - vode na zemlju - da izgine svako biće pod nebom, sve u čemu ima dah života: sve na zemlji mora poginuti.
- ¹⁸ A s tobom ću učiniti Savez; ti ćeš ući u korablju - ti i s tobom tvoji sinovi, tvoja žena i žene tvojih sinova.
- ¹⁹ A od svega što je živo - od svih bića - uvedi u korablju od svakoga po dvoje da s tobom preživi, i neka budu muško i žensko.

²⁰ Od ptica prema njihovim vrstama, od životinja prema njihovim vrstama i od svih stvorova što po tlu puze prema njihovim vrstama: po dvoje od svega neka uđe k tebi da preživi.

²¹ Sa sobom uzmi svega za jelo pa čuvaj da bude hrane tebi i njima."

²² Noa učini tako. Sve kako mu je Bog naredio, tako je izvršio.

POGLAVLJE 7

Onda Jahve reče Noi: "Uđi ti i sva tvoja obitelj u korablju, jer sam uvidio da si ti jedini preda mnom pravedan u ovom vremenu.

² Uzmi sa sobom od svih čistih životinja po sedam parova: mužjaka i njegovu ženku.

³ Isto tako od ptica nebeskih po sedam parova - mužjaka i ženku - da im se sjeme sačuva na zemlji.

⁴ Jer ću do sedam dana pustiti dažd po zemlji četrdeset dana i četrdeset noći te ću istrijebiti s lica zemlje svako živo biće što sam ga načinio."

⁵ Noa učini sve kako mu je Jahve naredio.

⁶ Noi bijaše šest stotina godina kad je potop došao na zemlju.

⁷ I pred vodama potopnim uđu s Noom u korablju njegovi sinovi, njegova žena i žene sinova njegovih.

⁸ Od čistih životinja i od životinja koje nisu čiste, od ptica, od svega što zemljom puze,

⁹ uđe po dvoje - mužjak i ženka - u korablju s Noom, kako je Bog naredio Noi.

¹⁰ A sedmoga dana zapljušte potopne vode po zemlji.

¹¹ U dan onaj - šestote godine Noina života, mjeseca drugog, dana u mjesecu sedamnaestog - navale svi izvori bezdana, rastvore se ustave nebeske.

¹² I udari dažd na zemlju da pljušti četrdeset dana i četrdeset noći.

¹³ Onog dana uđe u korablju Noa i njegovi sinovi: Šem, Ham i Jafet, Noina žena i tri žene Noinih sinova s njima;

¹⁴ oni, pa sve vrste životinja: stoka, gmizavci što po tlu gmižu, ptice i svakovrsna krilata stvorenja,

¹⁵ uđu u korablju s Noom, po dvoje od svih bića što u sebi imaju dah života.

¹⁶ Što uđe, sve bijaše par, mužjak i ženka od svih bića, kako je Bog naredio Noi. Onda Jahve zatvori za njim vrata.

¹⁷ Pljusak je na zemlju padao četrdeset dana; vode sveudilj rasle i korablju nosile: digla se visoko iznad zemlje.

¹⁸ Vode su nad zemljom bujale i visoko rasle, a korablja plovila površinom.

¹⁹ Vode su sve silnije navaljivale i rasle nad zemljom, tako te prekriše sva najviša brda pod nebom.

²⁰ Petnaest lakata dizale se vode povrh potonulih brda.

²¹ Izgiboše sva bića što se po zemlji kreću: ptice, stoka, zvijeri, svi gmizavci i svi ljudi.

²² Sve što u svojim nosnicama imaše dah života - sve što bijaše na kopnu - izgibe.

²³ Istrijebi se svako biće s površja zemaljskog: čovjek, životinje, gmizavci i ptice nebeske, sve se izbrisa sa zemlje. Samo Noa ostade i oni što bijahu s njim u korablji.

²⁴ Stotinu pedeset dana vladahu vode zemljom.

POGLAVLJE 8

Onda se Bog sjeti Noe, svih zvijeri i sve stoke što bijaše s njim u korablji, pa pokrenu vjetar nad zemljom da uzbije vodu.

² Zatvoriše se izvori bezdanu i ustave nebeske, i dažd s neba prestade.

³ Polako se povlačile vode sa zemlje. Nakon stotinu pedeset dana vode su jenjale,

⁴ a sedmoga mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu korablja se zaustavi na brdima Ararata.

⁵ Vode su neprestano opadale do desetog mjeseca, a prvoga dana desetog mjeseca pokažu se brdski vrhunci.

⁶ Kad je izminulo četrdeset dana, Noa otvori prozor što ga je načinio na korablji;

⁷ ispusti gavrana, a gavran svejednako odlijetашe i dolijetaše dok se vode sa zemlje nisu isušile.

⁸ Zatim ispusti golubicu da vidi je li voda nestala sa zemlje.

⁹ Ali golubica ne nađe uporišta nogama te se vrati k njemu u korablju, jer voda još pokrivaše svu površinu; on pruži ruku, uhvati golubicu te je unese k sebi u korablju.

¹⁰ Počeka još sedam dana pa opet pusti golubicu iz korablje.

¹¹ Prema večeri golubica se vrati k njemu, i gle! u kljunu joj svjež maslinov list; tako je Noa doznao da su opale vode sa zemlje.

¹² Još počeka sedam dana pa opet pusti golubicu: više mu se nije vratila.

¹³ Šest stotina prve godine Noina života, prvoga mjeseca, prvog dana u mjesecu uzmaoše vode sa zemlje. Noa skine pokrov s korablje i pogleda: površina okopnjela.

¹⁴ A drugoga mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu, zemlja bijaše suha.

¹⁵ Tada Bog reče Noi:

¹⁶ "Iziđi iz korablje, ti, tvoja žena, tvoji sinovi i žene tvojih sinova s tobom.

¹⁷ Sa sobom izvedi sva živa bića, sva stvorenja što su s tobom: ptice, stoku i sve gmizavce što zemljom puze; neka zemljom vrve, plode se i na zemlji množe!"

¹⁸ I Noa iziđe, a s njime sinovi njegovi, žena njegova i žene sinova njegovih.

¹⁹ Sve životinje, svi gmizavci, sve ptice - svi stvorovi što se zemljom miču - iziđu iz korablje, vrsta za vrstom.

²⁰ I podiže Noa žrtvenik Jahvi; uze od svih čistih životinja i od svih čistih ptica i prinese na žrtveniku žrtve paljenice.

²¹ Jahve omirisa miris ugodni pa reče u sebi: "Nikad više neću zemlju u propast strovaliti zbog čovjeka, tÓa čovječje su misli opake od njegova početka; niti ću ikad više uništiti sva živa stvorenja, kako sam učinio.

²² Sve dok zemlje bude, sjetve, žetve, studeni, vrućine, ljeta, zime, dani, noći nikada prestati neće."

POGLAVLJE 9

Tada Bog blagoslovi Nou i njegove sinove i reče im: "Plodite se i množite i zemlju napunite.

² Neka vas se boje i od vas strahuju sve životinje na zemlji, sve ptice u zraku, sve što se po zemlji kreće i sve ribe u moru: u vaše su ruke predane.

³ Sve što se kreće i živi neka vam bude za hranu: sve vam dajem, kao što vam dadoh zeleno bilje.

⁴ Samo ne smijete jesti mesa u kojem je još duša, to jest njegova krv.

- ⁵ A za vašu krv, za vaš život, tražit ću obračun: tražit ću ga od svake životinje; i od čovjeka za njegova druga tražit ću obračun za ljudski život.
- ⁶ Tko prolije krv čovjekovu, njegovu će krv čovjek proliti! Jer na sliku Božju stvoren je čovjek!
- ⁷ A vi, plodite se, i množite i zemlju napunite, i podložite je sebi!"
- ⁸ Još reče Bog Noi i njegovim sinovima s njim:
- ⁹ "A ja, evo, sklapam svoj Savez s vama i s vašim potomstvom poslije vas
- ¹⁰ i sa svim živim stvorovima što su s vama: s pticama, sa stokom, sa zvijerima - sa svime što je s vama izišlo iz korablje - sa svim živim stvorovima na zemlji.
- ¹¹ Držat ću se ja svog Saveza s vama te nikada više vode potopne neće uništiti živa bića niti će ikad više potop zemlju opustošiti."
- ¹² I reče Bog: "A ovo znamen je Saveza koji stavljam između sebe i vas i svih živih bića što su s vama, za naraštaje buduće:
- ¹³ Dugu svoju u oblak stavljam, da zalogom bude Savezu između mene i zemlje.
- ¹⁴ Kad oblake nad zemlju navučem i duga se u oblaku pokaže,
- ¹⁵ spomenut ću se Saveza svoga, Saveza između mene i vas i stvorenja svakoga živog: potopa više neće biti da uništi svako biće.
- ¹⁶ U oblaku kad se pojavi duga, ja ću je vidjeti i vjekovnog ću se sjećati Saveza između Boga i svake žive duše, svakog tijela na zemlji."
- ¹⁷ I reče Bog Noi: "To neka je znak Saveza koji sam postavio između sebe i svih živih bića što su na zemlji."
- ¹⁸ Sinovi Noini, koji su iz korablje izišli, bijahu: Šem, Ham i Jafet. Ham je praotac Kanaanaca.
- ¹⁹ Ovo su trojica Noinih sinova i od njih se sav svijet razgranao.
- ²⁰ Noa, zemljoradnik, zasadio vinograd.
- ²¹ Napio se vina i opio, pa se otkrio nasred šatora.
- ²² Ham, praotac Kanaanaca, opazi oca gola pa to kaza dvojici svoje braće vani.
- ²³ Šem i Jafet uzmu ogrtač, obojica ga prebace sebi preko ramena pa njime, idući natraške, pokriju očevu golotinju. Lica im bijahu okrenuta na drugu stranu, tako te ne vidješe oca gola.
- ²⁴ Kad se Noa otrijeznio od vina i saznao što mu je učinio najmlađi sin, reče:
- ²⁵ "Neka je proklet Kanaanac, braći svojoj najniži sluga nek' bude!"
- ²⁶ Onda nastavi: "Blagoslovljen Jahve, Šemov Bog, Kanaanac nek' mu je sluga!
- ²⁷ Nek Bog raširi Jafeta da prebiva pod šatorima Šemovim, Kanaanac nek' mu je sluga!"
- ²⁸ Poslije Potopa Noa poživje trista pedeset godina.
- ²⁹ U svemu poživje Noa devet stotina pedeset godina; potom umrije.

POGLAVLJE 10

Ovo je povijest Noinih sinova: Šema, Hama i Jafeta, kojima su se rodili sinovi poslije Potopa.

- ² Sinovi su Jafetovi: Gomer, Magog, Madaj, Javan, Tubal, Mešak, Tiras.
- ³ A sinovi su Gomerovi: Aškenaz, Rifat i Togarma.
- ⁴ Javanovi su opet sinovi: Eliša, Taršiš, Kitijci i Dodanci.
- ⁵ Od njih su se razgranali narodi po otocima. To su Jafetovi sinovi prema svojim zemljama

- svaki s vlastitim jezikom - prema svojim plemenima i narodima.

⁶ Sinovi su Hamovi: Kuš i Misrajim, Put i Kanaan.

⁷ Kuševi su: Seba, Havila, Sabta, Rama i Sabteka. Ramini su: Šeba i Dedan.

⁸ Od Kuša se rodio Nimrod, koji je postao prvi velmoža na zemlji.

⁹ Voljom Jahve bio je silan lovac. Zato se veli: "Kao Nimrod, silan lovac voljom Jahve."

¹⁰ Glavno uporište njegova kraljevstva bili su: Babilon, Ere, Akad i Kalne, svi u zemlji Šinear.

¹¹ Iz ove je zemlje došao Ašur. On je podigao Ninivu, Rehobot Ir, Kalah

¹² i Resen između Ninive i Kalaha (to je glavni grad).

¹³ Od Misrajima potekli su Ludijci, Anamijci, Lehabijci, Naftuhijci,

¹⁴ pa Patrušani, Kasluhijci i Kaftorci, od kojih su potekli Filistejci.

¹⁵ Od Kanaana potječe Sidon, njegov prvenac, i Het.

¹⁶ Dalje: Jebusejci, Amorejci, Girgašani,

¹⁷ Hivijci, Arkijci, Sinijci,

¹⁸ Arvađani, Semarjani i Hamaćani. Poslije se kanaanska plemena razgranaše,

¹⁹ tako da se granica Kanaanaca protezala od Sidona prema Geraru sve do Gaze pa prema Sodomi, Gomori, Admi i Sebojimu sve do Leše.

²⁰ To su sinovi Hamovi prema svojim plemenima i jezicima, po svojim zemljama i narodima.

²¹ A i Šemu - praocu svih sinova Eberovih i starijem bratu Jafetovu - rodili se sinovi.

²² Šemovi su sinovi: Elam, Ašur, Arpakšad, Lud i Aram.

²³ A Aramovi su sinovi: Us, Hul, Geter i Maš.

²⁴ Arpakšad rodi Šelaha, Šelah rodi Ebera.

²⁵ Eberu su se rodila dva sina: jednomu bješe ime Peleg, jer se za njegova vijeka zemlja razdijelila. Njegovu je bratu bilo ime Joktan.

²⁶ Od Joktana se rodiše: Almodad, Šelef, Hasarmavet, Jerah,

²⁷ Hadoram, Uzal, Dikla,

²⁸ Obal, Abimael, Šeba,

²⁹ Ofir, Havila i Jobab. Sve su to sinovi Joktanovi.

³⁰ Njihova se naselja protezahu od Meše sve do Sefara, brdovitih krajeva na istoku.

³¹ To su sinovi Šemovi prema svojim plemenima, jezicima i zemljama, po svojim narodima.

³² To su rodovi Noinih sinova prema svojim lozama i narodima. Od njih su se razgranali narodi po zemlji poslije Potopa.

POGLAVLJE 11

Sva je zemlja imala jedan jezik i riječi iste.

² Ali kako su se ljudi selili s istoka, naiđu na jednu dolinu u zemlji Šinear i tu se nastane.

³ Jedan drugome reče: "Hajdemo praviti opeke te ih peći da otvrdnu!" Opeke im bile mjesto kamena, a paklina im služila za žbuku.

⁴ Onda rekoše: "Hajde da sebi podignemo grad i toranj s vrhom do neba! Pribavimo sebi ime, da se ne raspršimo po svoj zemlji!"

⁵ Jahve se spusti da vidi grad i toranj što su ga gradili sinovi čovječji.

- ⁶ Jahve reče. "Zbilja su jedan narod, s jednim jezikom za sve! Ovo je tek početak njihovih nastojanja. Sad im ništa neće biti neostvarivo što god naume izvesti.
- ⁷ Hajde da siđemo i jezik im pobrkamo, da jedan drugome govora ne razumije."
- ⁸ Tako ih Jahve rasu odande po svoj zemlji te ne sazidaše grada.
- ⁹ Stoga mu je ime Babel, jer je ondje Jahve pobrkao govor svima u onom kraju i odande ih je Jahve raspršio po svoj zemlji.
- ¹⁰ Ovo su potomci Šemovi: Kad je Šemu bilo sto godina - dvije godine poslije Potopa - rodi mu se Arpakšad.
- ¹¹ Po rođenju Arpakšadovu Šem je živio petsto godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹² Kad je Arpakšadu bilo trideset i pet godina, rodi mu se Šelah.
- ¹³ Po rođenju Šelahovu Arpakšad je živio četiri stotine i tri godine te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹⁴ Kad je Šelahu bilo trideset godina, rodi mu se Eber.
- ¹⁵ Po rođenju Eberovu Šelah je živio četiri stotine i tri godine te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹⁶ Kad su Eberu bile trideset i četiri godine, rodi mu se Peleg.
- ¹⁷ Po rođenju Pelegovu Eber je živio četiri stotine i trideset godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ¹⁸ Kad je Pelegu bilo trideset godina, rodi mu se Reu.
- ¹⁹ Po rođenju Reuovu Peleg je živio dvjesta i devet godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²⁰ Kad su Reuu bile trideset i dvije godine, rodi mu se Serug.
- ²¹ Po rođenju Serugovu Reu je živio dvjesta i sedam godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²² Kad je Serugu bilo trideset godina, rodi mu se Nahor.
- ²³ Po rođenju Nahorovu Serug je živio dvjesta godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²⁴ Kad je Nahoru bilo dvadeset i devet godina, rodi mu se Terah.
- ²⁵ Po rođenju Terahovu Nahor je živio sto i devetnaest godina te mu se rodilo još sinova i kćeri.
- ²⁶ Kad je Terahu bilo sedamdeset godina, rode mu se: Abram, Nahor i Haran.
- ²⁷ Ovo je povijest Terahova. Terahu se rodio Abram, Nahor i Haran; a Haranu se rodio Lot.
- ²⁸ Haran umrije za života svoga oca Teraha, u svome rodnom kraju, u Uru Kaldejskom.
- ²⁹ Abram se i Nahor ožene. Abramovoj ženi bijaše ime Saraja, a Nahorovoj Milka; ova je bila kći Harana, oca Milke i Jiske.
- ³⁰ Saraja bijaše nerotkinja - nije imala poroda.
- ³¹ Terah povede svoga sina Abrama, svog unuka Lota, sina Haranova, svoju snahu Saraju, ženu svoga sina Abrama, pa se zaputi s njima iz Ura Kaldejskoga u zemlju kanaansku. Kad stignu do Harana, ondje se nastane.
- ³² Dob Terahova dosegnu dvjesta i pet godina; a onda Terah umrije u Haranu.

POGLAVLJE 12

Jahve reče Abram: "Idi iz zemlje svoje, iz zavičaja i doma očinskog, u krajeve koje ću ti pokazati.

² Velik ću narod od tebe učiniti, blagoslovit ću te, ime ću ti uzveličati, i sam ćeš biti

blagoslov.

³ Blagoslivljat ću one koji te blagoslivljali budu, koji te budu kleli, njih ću proklinjati; sva plemena na zemlji tobom će se blagoslivljati."

⁴ Abram se zaputi kako mu je Jahve rekao. S njime krenu i Lot. Abram je bilo sedamdeset i pet godina kad je otišao iz Harana.

⁵ Abram uze sa sobom svoju ženu Saraju, svoga bratića Lota, svu imovinu što su je namakli i svu čeljad koju su stekli u Haranu te svi pođu u zemlju kanaansku. Kad su stigli u Kanaan,

⁶ Abram prođe zemljom do mjesta Šekema - do hrasta More. Kanaanci su onda bili u zemlji.

⁷ Jahve se javi Abram pa mu reče: "Tvome ću potomstvu dati ovu zemlju." Abram tu podigne žrtvenik Jahvi koji mu se objavio.

⁸ Odatle prijeđe u brdoviti kraj, na istok od Betela. Svoj šator postavi između Betela na zapadu i Aja na istoku. Ondje podigne žrtvenik Jahvi i zazva ime Jahvino.

⁹ Od postaje do postaje Abram se pomicao prema Negebu.

¹⁰ Ali kad je zemljom zavládala glad, Abram se spusti u Egipat da ondje proboravi, jer je velika glad harala zemljom.

¹¹ Kad je bio na ulazu u Egipat, reče svojoj ženi Saraji: "Znam da si lijepa žena.

¹² Kad te Egipćani vide, reći će: 'To je njegova žena', i mene će ubiti, a tebe na životu ostaviti.

¹³ Nego reci da si mi sestra, tako da i meni bude zbog tebe dobro i da, iz obzira prema tebi, poštede moj život."

¹⁴ Zbilja, kad je Abram ušao u Egipat, Egipćani vide da je žena veoma lijepa.

¹⁵ Vide je faraonovi dvorani pa je pohvale faraonu i odvedu ženu na faraonov dvor.

¹⁶ Abram uđe dobro zbog nje; steče on stoke i goveda, magaraca, slugu i sluškinja, magarica i deva.

¹⁷ Ali Jahve udari faraona i njegov dom velikim nevoljama zbog Abramove žene Saraje.

¹⁸ I faraon pozva Abrama pa reče: "Što si mi to učinio? Zašto mi nisi kazao da je ona tvoja žena?

¹⁹ Zašto si rekao: 'Ona mi je sestra', pa je ja uzeh sebi za ženu? A sad, evo ti žene; uzmi je i hajde!"

²⁰ Faraon ga onda preda momcima, a oni ga otprave s njegovom ženom i sa svime što bijaše njegovo.

POGLAVLJE 13

Iz Egipta Abram ode gore u Negeb sa svojom ženom i sa svime što je imao. I Lot bješe s njim.

² Abram je bio veoma bogat stokom, srebrom i zlatom.

³ Od postaje do postaje iz Negeba išao je do Betela,

⁴ do mjesta na kojem je bio postavio šator, između Betela i Aja, gdje je prije podigao žrtvenik. Tu je Abram zazivao ime Jahvino.

⁵ I Lot, koji išao je s Abramom, imao je ovaca, goveda i šatora,

⁶ tako da ih kraj ne bi izdržavao kad bi zajedno ostali. Njihovo je blago bilo veliko, te zajedno nisu mogli boraviti.

- ⁷ Svađa je nastajala između pastira stoke Abramove i pastira stoke Lotove. Tada su zemlju nastavali Kanaanci i Perizani.
- ⁸ Zato Abram reče Lotu: "Neka ne bude svađe između mene i tebe, između pastira mojih i tvojih - tÓa mi smo braća!
- ⁹ Nije li sva zemlja pred tobom? Odvoji se od mene! Kreneš li ti nalijevo, ja ću nadesno; ako ćeš ti nadesno, ja ću nalijevo."
- ¹⁰ Lot podiže oči i vidje kako je dobro posvuda natapana sva Jordanska dolina, kao kakav vrt Jahvin, kao zemlja egipatska prema Soaru. - Bilo je to prije nego što je Jahve uništio Sodomu i Gomoru. -
- ¹¹ Lot izabere za se svu Jordansku dolinu i ode na istok. Tako se odijele jedan od drugoga.
- ¹² Abram ostade u kanaanskoj zemlji, dok je Lot živio po mjestima u dolini i razapeo svoje šatore do Sodome.
- ¹³ A žitelji Sodome bijahu veoma opaki, sami grešnici protiv Jahve.
- ¹⁴ Jahve reče Abram, pošto se Lot od njega rastao: "Oči svoje podigni i s mjesta na kojem si pogledaj prema sjeveru, jugu, istoku i zapadu;
- ¹⁵ jer svu zemlju što je možeš vidjeti dat ću tebi i tvome potomstvu zauvijek.
- ¹⁶ Potomstvo ću tvoje učiniti kao prah na zemlji. Ako tko mogne prebrojiti prah zemlje, i tvoje će potomstvo moći prebrojiti.
- ¹⁷ Na noge! Prođi zemljom uzduž i poprijeko jer ću je tebi predati."
- ¹⁸ Abram digne šatore i dođe pa se naseli kod hrasta Mamre, što je u Hebronu. Ondje podigne žrtvenik Jahvi.

POGLAVLJE 14

- K**ad Amrafel bijaše kralj Šineara, Ariok kralj Elasara, Kedor-Laomer kralj Elama, Tidal kralj Gojima,
- ² povedoše oni rat protiv Bere, kralja Sodome, Birše, kralja Gomore, Šinaba, kralja Adme, Šemebera, kralja Sebojima, i protiv kralja u Beli, to jest Soaru.
- ³ I vojske se sliju u dolinu Sidim, gdje je danas Slano more.
- ⁴ Dvanaest su godina služili Kedor-Laomera, ali trinaeste godine dignu se na ustanak.
- ⁵ U četrnaestoj godini digne se Kedor-Laomer i kraljevi koji su bili s njim te potuku Refaimce u Ašterot Karnajimu, Zuzijce u Hamu, Emijce na ravnici Kirjatajimu,
- ⁶ Horijske u brdskom kraju Seiru, blizu El Parana, koji je uz pustinju.
- ⁷ Onda se povuku natrag i stignu u En Mišpat, to jest Kadeš, i pokore sve krajeve Amalečana i Amorejaca, koji su nastavali Haseson Tamar.
- ⁸ Zatim istupi kralj Sodome, kralj Gomore, kralj Adme, kralj Sebojima i kralj Bele, odnosno Soara, te zapodjenu borbu protiv onih u dolini Sidimu:
- ⁹ Kedor-Laomera, kralja Elama, Tidal, kralja Gojima, Amrafela, kralja Šineara, Arioka, kralja Elasara - četiri kralja protiv pet.
- ¹⁰ Dolina Sidim bila je puna provalija s paklinom, pa kraljevi Sodome i Gomore, na bijegu, u njih poskaču, a ostali izmaknu u planine.
- ¹¹ Pobjednici pakupe sve blago po Sodomi i Gomori i svu hranu pa odu.
- ¹² Pograbe i Lota, Abramova bratića - i on je živio u Sodomi - i njegovo blago pa otiđu.
- ¹³ A bjegunac neki - rođak Eškola i Anera, Abramovih saveznika - donese vijest Abram

Hebrejcu dok je boravio kod hrasta Amorejske Mamre.

14 Kad je Abram čuo da mu je bratić zarobljen, skupi svoju momčad - rođenu u njegovu domu - njih trista osamnaest, pa pođe u potjeru do Dana.

15 Podijeli svoje momke u dvije čete, napadne noću te one potuče. Progonio ih je do Hobe, sjeverno od Damaska.

16 Povrati sve blago, svoga bratića Lota i njegovo blago, žene i ostali svijet.

17 Pošto se vratio, porazivši Kedor-Laomera i kraljeve koji su bili s njim, u susret mu, u dolinu Šave, to jest u Kraljev dol, iziđe kralj Sodome.

18 A Melkisedek, kralj Šalema, iznese kruha i vina. On je bio svećenik Boga Svevišnjega.

19 Blagoslovi ga govoreći: "Od Boga Svevišnjega, Stvoritelja neba i zemlje, neka je Abram blagoslov!

20 I Svevišnji Bog, što ti u ruke preda neprijatelje, hvaljen bio!" Abram mu dade desetinu od svega.

21 Tada kralj Sodome reče Abram: "Meni daj ljude, a dobra uzmi sebi!"

22 Abram odgovori kralju Sodome: "Ruku uzdižem pred Jahvom, Svevišnjim Stvoriteljem neba i zemlje,

23 da neću uzeti ni končića, ni remena od obuće, niti išta što je tvoje da ne kažeš: na meni se Abram obogatio.

24 Ne, meni ništa, osim što su moji momci upotrijebili; i dio za momčad što je sa mnom išla: Aner, Eškol i Mamre, oni neka uzmu svoj dio."

POGLAVLJE 15

Poslje tih događaja Jahve uputi Abram u ukazanju: "Ne boj se, Abrame, ja sam ti zaštita; a nagrada tvoja bit će vrlo velika!"

2 Abram odgovori: "Gospodine moj, Jahve, čemu mi tvoji darovi kad ostajem bez poroda; kad je mojoj kući nasljednik Eliezer Damašćanin?

3 Kako mi nisi dao potomstva - nastavi Abram - jedan će, eto, od mojih ukućana postati moj baštinik."

4 Ali mu Jahve opet uputi riječ: "Taj neće biti tvoj baštinik, nego će ti baštinik biti tvoj potomak."

5 Izvede ga van i reče: "Pogledaj na nebo i zvijezde prebroj ako ih možeš prebrojiti." A onda doda: "Toliko će biti tvoje potomstvo."

6 Abram povjerova Jahvi, i on mu to uračuna u pravednost.

7 Tada mu on reče: "Ja sam Jahve koji sam te odveo iz Ura Kaldejskoga da ti predam ovu zemlju u posjed."

8 A on odvrati: "Gospodine moj, Jahve, kako ću ja doznati da ću je zaposjesti?"

9 Odgovori mu: "Prinesi mi junicu od tri godine, kozu od tri godine, ovna od tri godine, jednu grlicu i jednog golubića."

10 Sve mu to donese, rasiječe na pole i metnu sve pole jednu prema drugoj; ptica nije rasijecao.

11 Ptice grabežljivice obarale se na leševe, ali ih je Abram rastjerivao.

12 Kad je sunce bilo pri zalazu, dubok san obuzme Abrama, a onda se na nj spusti gust mrak pun jeze.

13 Tada Bog reče Abram: "Dobro znaj da će tvoji potomci biti stranci u tuđoj zemlji; robovat će i biti tlačeni četiri stotine godina,

- ¹⁴ ali narodu kojem budu služili ja ću suditi; i konačno će izići s velikim blagom.
- ¹⁵ A ti ćeš k ocima svojim u miru poći, u sretnoj starosti bit ćeš sahranjen.
- ¹⁶ Oni će se ovamo vratiti za četvrtog naraštaja, jer mjera se zlodjela amorejskih još nije navršila."
- ¹⁷ Kad je sunce zašlo i pao gust mrak, pojavi se zadimljen žeravnjak i goruća zublja te prođu između onih dijelova.
- ¹⁸ Toga je dana Jahve sklopio Savez s Abramom rekavši: "Potomstvu tvojemu dajem zemlju ovu od Rijeke u Egiptu do Velike rijeke, rijeke Eufrata:
- ¹⁹ Kenijce, Kenižane, Kadmonce,
- ²⁰ Hetite, Perižane, Refaimce,
- ²¹ Amorejce, Kanaance, Girgašane, Jebusejce."

POGLAVLJE 16

Abramova žena Saraja nije mu rađala djece. A imao je ona sluškinju Egipćanku - zvala se Hagara.

- ² I reče Saraja Abram: "Vidiš, Jahve me učinio nerotkinjom. Hajde k mojoj sluškinji, možda ću imati djece." Abram poslušao riječ Sarajinu.
- ³ Tako, pošto je Abram proboravio deset godina u zemlji kanaanskoj, njegova žena Saraja uzme Hagaru, Egipćanku, sluškinju svoju, pa je dade svome mužu Abram za ženu.
- ⁴ Uđe on k Hagari te ona začne. A kad je vidjela da je začela, s prezirom je gledala na svoju gospodaricu.
- ⁵ Tada reče Saraja Abram: "Nepravda što se meni nanosi tvoja je krivnja! Prepustila sam svoju sluškinju tvome zagrljaju, ali otkako opazi da je zanjela, s prezirom na me gleda. Jahve sudio i meni i tebi!"
- ⁶ Nato Abram odvrati Saraji: "Tvoja je sluškinja u tvojoj ruci: kako ti se čini da je dobro, tako prema njoj postupi!" Saraja postupi prema njoj tako loše da ona od nje pobježe.
- ⁷ Anđeo Jahvin nađe je kod izvora u pustinji - uz vrelo što je na putu prema Šuru -
- ⁸ pa je zapita: "Hagaro, sluškinjo Sarajina, odakle dolaziš i kamo ideš?" "Bježim, evo, od svoje gospodarice Saraje", odgovori ona.
- ⁹ Nato joj anđeo Jahvin reče: "Vrati se svojoj gospodarici i pokori joj se!"
- ¹⁰ Još joj reče anđeo Jahvin: "Tvoje će potomstvo silno umnožiti; od mnoštva se neće moći ni prebrojiti."
- ¹¹ Dalje joj je anđeo Jahvin rekao: "Gle, zanjela si i roditi ćeš sina. Nadjeni mu ime Jišmael, jer Jahve ču jad tvoj.
- ¹² On će biti kao divlje magare: ruka će se njegova dizati na svakoga i svačija ruka na njega; i pred licem sve mu braće on će stan sebi podići."
- ¹³ A Jahvu koji joj govoraše nazva: "Ti si El Roi - Svevid Bog", jer - reče ona - "vidjeh Boga i nakon viđenja - još živim!"
- ¹⁴ Stoga se taj zdenac zove Beer Lahaj Roi - Zdenac životvornog Svevida, a eno ga između Kadeša i Bereda.
- ¹⁵ Rodi Hagara Abram sina, a Abram sinu što mu ga rodi Hagara nadjene ime Jišmael.
- ¹⁶ Abram je bilo osamdeset i šest godina kad mu je Hagara rodila Jišmaela.

POGLAVLJE 17

Kad je Abram u bilo devedeset i devet godina, ukaza mu se Jahve pa mu reče: "Ja sam El Šadaj - Bog Svesilni, Mojim hodi putem i neporočan budi.

² A Savez svoj ja sklapam s tobom i silno ću te razmnožiti."

³ Abram pade ničice dok mu Bog govoraše dalje:

⁴ "A ovo je Savez moj s tobom: postat ćeš ocem mnogim narodima;

⁵ i nećeš se više zvati Abram - već Abraham će ti ime biti, jer naroda mnogih ocem ja te postavljam.

⁶ Silno ću te rodnim učiniti; narode ću iz tebe izvesti; i kraljevi će od tebe izaći.

⁷ Savez svoj sklapam između sebe i tebe i tvoga potomstva poslije tebe - Savez svoj za vjekove: ja ću biti Bogom tvojim i tvoga potomstva poslije tebe.

⁸ Tebi i tvome potomstvu poslije tebe dajem zemlju u kojoj boraviš kao pridošlica - svu zemlju kanaansku - u vjekovni posjed; a ja ću biti njihov Bog."

⁹ Još reče Bog Abrahamu: "A ti Savez čuvaj moj - ti i tvoje potomstvo poslije tebe u sve vijeke.

¹⁰ A ovo je Savez moj s tobom i tvojim potomstvom poslije tebe koji ćeš vršiti: svako muško među vama neka bude obrezano.

¹¹ Obrezujte se, i to neka bude znak Saveza između mene i vas.

¹² Svako muško među vama, kroz vaša pokoljenja, kad mu se navrší osam dana, neka bude obrezano; i rob, rođen u vašem domu, i onaj što bude kupljen od stranca, koji ne bude od vaše krvi.

¹³ Da, i rob rođen u tvome domu ili za novac kupljen mora se obrezati! Tako će moj Savez na vašem tijelu ostati vječnim Savezom.

¹⁴ Muško koje se ne bi obrezalo neka se odstrani od svoga roda: takav je prekršio moj Savez."

¹⁵ Još reče Bog Abrahamu: "Tvojoj ženi Saraji nije više ime Saraja: Sara će joj ime biti.

¹⁶ Nju ću ja blagosloviti i od nje ti dati sina; blagoslov ću na nju izliti te će se narodi od nje razviti; kraljevi će narodima od nje poteći."

¹⁷ Abraham pade ničice pa se nasmija i reče u sebi: "Onome komu je stotinu godina, zar se može roditi dijete? Zar će Sara u devedesetoj rod rađati!"

¹⁸ Abraham reče Bogu: "Neka tvojom milošću Jišmael poživi!"

¹⁹ A Bog reče: "Ipak će ti tvoja žena Sara roditi sina; nadjeni mu ime Izak. Savez svoj s njime ću sklopiti, Savez vječni s njime i s njegovim potomstvom poslije njega.

²⁰ I za Jišmaela uslišah te. Evo ga blagoslivljam: rodnim ću ga učiniti i silno ga razmnožiti; dvanaest će knezova od njega postati i u velik će narod izrasti.

²¹ Ali ću držati svoj Savez s Izakom, koga će ti roditi Sara dogodine u ovo doba."

²² Kad je završio razgovor s njim, od Abrahama Bog se podiže.

²³ Uzme zatim Abraham svoga sina Jišmaela i sve robove koji su bili rođeni u njegovu domu i sve koje je kupio novcem - sve muške ukućane - pa ih toga istog dana obreže, kako mu je Bog rekao.

²⁴ Abrahamu bijaše devedeset i devet godina kad se obrezao,

²⁵ a njegovu sinu Jišmaelu bijaše trinaest godina kad ga obreza.

²⁶ Tako su toga istog dana bili obrezani Abraham i njegov sin Jišmael;

²⁷ i svi muškarci njegova doma, rođeni u njegovoj kući ili za novac kupljeni od stranca - svi s njim bijahu obrezani.

POGLAVLJE 18

Jahve mu se ukaza kod hrasta Mamre dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege.

² Podigavši oči, opazi tri čovjeka gdje stoje nedaleko od njega. Čim ih spazi, potrča s ulaza šatora njima u susret. Pade ničice na zemlju

³ pa reče: "Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoići svoga slugu!"

⁴ Nek' se donese malo vode: operite noge i pod stablom otpočinite.

⁵ Donijet ću kruha da se okrijepite prije nego pođete dalje. TÓa k svome ste sluzi navratili." Oni odgovore: "Dobro, učini kako si rekao!"

⁶ Abraham se požuri u šator k Sari pa joj reče: "Brzo! Tri mjerice najboljeg brašna! Zamijesi i prevrtu ispeci!"

⁷ Zatim Abraham otrča govedima, uhvati tele, mlado i debelo, i dade ga momku da ga brže zgotovi.

⁸ Poslije uzme masla, mlijeka i zgotovljeno tele pa stavi pred njih, a sam stajaše pred njima, pod stablom, dok su blagovali.

⁹ "Gdje ti je žena Sara?" - zapitaju ga. "Eno je pod šatorom", odgovori.

¹⁰ Onda on reče: "Vratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće; a tvoja žena Sara imat će sina." Iza njega, na ulazu u šator, Sara je prisluškivala.

¹¹ Abraham i Sara bijahu u odmakloj dobi, ostarjeli. U Sare bijaše prestalo što biva u žena.

¹² Zato se u sebi Sara smijala i govorila: "Pošto sam uvenula, sad da spoznam nasladu? A još mi je i gospodar star!"

¹³ Onda Jahve upita Abrahama: "A zašto se Sara smijala i govorila: 'Kako ću rod roditi ja starica?'"

¹⁴ Zar je Jahvi išta nemoguće? Navratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće: Sara će imati sina."

¹⁵ Sara se napravi nevještom govoreći: "Nisam se smijala." Jer se prestrašila. Ali on reče: "Jesi, smijala si se!"

¹⁶ Ljudi ustanu i krenu put Sodome. Abraham pođe s njima da ih isprati.

¹⁷ Jahve pomisli: "Zar da sakrivam od Abrahama što ću učiniti

¹⁸ kad će od Abrahama nastati velik i brojan narod te će se svi narodi zemlje njim blagoslivljati?"

¹⁹ Njega sam izlučio zato da pouči svoju djecu i svoju buduću obitelj kako će hoditi putem Jahvinim, radeći što je dobro i pravedno, tako da Jahve mogne ostvariti što je Abrahamu obećao."

²⁰ Onda Jahve nastavi: "Velika je vika na Sodomu i Gomoru da je njihov grijeh pretežak.

²¹ Idem dolje da vidim rade li zaista kako veli tužba što je do mene stigla. Želim razvidjeti."

²² Odande ljudi krenu prema Sodomi, dok je Abraham još stajao pred Jahvom.

²³ Nato se Abraham primače bliže i reče: "Hoćeš li iskorijeniti i nevinoga s krivim?"

²⁴ Možda ima pedeset nevinih u gradu. Zar ćeš uništiti mjesto radije nego ga poštedjeti zbog pedeset nevinih koji budu ondje?"

²⁵ Daleko to bilo od tebe da ubijaš nevinoga kao i krivoga, tako da i nevini i krivi prođu jednako! Daleko bilo od tebe! Zar da ni Sudac svega svijeta ne radi pravo?"

²⁶ "Ako nađem u gradu Sodomi pedeset nevinih", odvrati Jahve, "zbog njih ću poštedjeti cijelo mjesto."

²⁷ "Ja se, evo, usuđujem govoriti Gospodinu", opet progovori Abraham. - "Ja, prah i

pepeo!

28 Da slučajno bude nevinih pet manje od pedeset, bi li uništio sav grad zbog tih pet?" "Neću ga uništiti ako ih ondje nađem četrdeset i pet", odgovori.

29 "Ako ih se ondje možda nađe samo četrdeset?" - opet će Abraham. "Neću to učiniti zbog četrdesetorice", odgovori.

30 "Neka se Gospodin ne ljuti ako nastavim. Ako ih se ondje nađe možda samo trideset?" - opet će on. "Neću to učiniti", odgovori, "ako ih ondje nađem samo trideset."

31 "Evo se opet usuđujem govoriti Gospodinu", nastavi dalje. "Ako ih se slučajno ondje nađe samo dvadeset?" "Neću ga uništiti", odgovori, "zbog dvadesetorice."

32 "Neka se Gospodin ne ljuti", on će opet, "ako rečem još samo jednom: Ako ih je slučajno ondje samo deset?" "Neću ga uništiti zbog njih deset", odgovori.

33 Kad je Jahve završio razgovor s Abrahamom, ode, a Abraham se vrati u svoje mjesto.

POGLAVLJE 19

Ona dva anđela stignu navečer u Sodomu dok je Lot sjedio na vratima Sodome. Kad ih Lot ugleda, ustade i pođe im u susret. Nakloni se licem do zemlje,

2 a onda im reče: "Molim, gospodo, svrnite u kuću svoga sluga da noć provedete i noge operete; a onda možete na put rano." A oni rekoše: "Ne, noć ćemo provesti na trgu."

3 Ali ih on uporno navraćашe, i oni se uvratiše k njemu i uđoše u njegovu kuću. On ih ugosti, ispeče pogaču te blagovaše.

4 Još ne bijahu legli na počinak, kad građani Sodome, mladi i stari, sav narod do posljednjeg čovjeka, opkole kuću.

5 Zovnu Lota pa mu reknu: "Gdje su ljudi što su noćas došli k tebi? Izvedi nam ih da ih se namilujemo?"

6 Lot iziđe k njima na ulaz, a za sobom zatvori vrata.

7 "Braćo moja," reče on, "molim vas, ne činite toga zla!"

8 Imam, evo, dvije kćeri s kojima još čovjek nije imao dodira: njih ću vam izvesti pa činite s njima što želite; samo ovim ljudima nemojte ništa učiniti jer su došli pod sjenu moga krova."

9 "Odstupi odatle!" - rekoše. - "Došao kao dotepenac, a za suca se već postavlja. Sad ćemo mi s tobom gore nego s njima." I nasrnuše na jadnika Lota i navališe na vrata da ih razbiju.

10 Ali ona dvojica pruže ruke van, povukoše Lota k sebi u kuću i zatvore vrata;

11 a ljude pred vratima, mlade i stare, zablješte tako da nisu mogli naći vrata.

12 Onda ona dvojica upitaju Lota: "Koga još ovdje imaš: sinove i kćeri, sve koje imaš u gradu iz mjesta izvedi!"

13 Jer mi ćemo zatrti ovo mjesto: vika je na njih pred Jahvom postala tolika te nas Jahve posla da ga uništimo."

14 Iziđe Lot da to kaže svojim budućim zetovima koji namjeravahu uzeti njegove kćeri te reče: "Na noge! Odlazite iz ovog mjesta jer će Jahve uništiti grad!" Ali je u očima svojih budućih zetova ispao kao da zbija šalu.

15 Kako zora puče, anđeli navale na Lota govoreći: "Na noge! Uzmi svoju ženu i svoje dvije kćeri koje su ovdje da ne budeš zatrt kaznom grada!"

16 Ali on oklijevaše. Zato ga oni uzeše za ruku, a tako i njegovu ženu i njegove dvije kćeri i - po smilovanju Jahvinu nad njim - odvedoše ih i ostaviše izvan grada.

- 17** Kad ih izvedoše u polje, jedan progovori: "Bježi da život spasiš! Ne obaziri se niti se igdje u ravnici zaustavlja! Bježi u brdo da ne budeš zatrt!"
- 18** Ali Lot odvrati: "Nemoj, gospodine!"
- 19** Nego ako je tvoj sluga našao milost u tvojim očima - a toliko milosrđe već si mi iskazao spativši mi život - ja ne mogu pobjeći u brdo a da me nesreća ne snađe i ne poginem.
- 20** Eno onamo grada; dosta je blizu da u nj pobjegnem, a mjesto je tako malo. Daj da onamo bježim - mjesto je zbilja maleno - daj da život spasim!"
- 21** Odgovori mu: "Uslišat ću ti i tu molbu i neću zatrti grada o kojemu govoriš.
- 22** Brzo! Bježi onamo, jer ne mogu ništa činiti dok ti onamo ne stigneš." Zato se onaj grad zove Soar.
- 23** Kako je sunce na zemlju izlazilo i Lot ulazio u Soar,
- 24** Jahve zapljušti s neba na Sodomu i Gomoru sumpornim ognjem
- 25** i uništi one gradove i svu onu ravnicu, sve žitelje gradske i sve raslinstvo na zemlji.
- 26** A Lotova se žena obazre i pretvori se u stup soli.
- 27** Sutradan u rano jutro Abraham se požuri na mjesto gdje je stajao pred Jahvom,
- 28** upravi pogled prema Sodomi i Gomori i svoj ravnici u daljini: i vidje kako se diže dim nad zemljom kao dim kakve klačine.
- 29** Tako se Bog, dok je zatirao gradove u ravnici u kojima je Lot boravio, sjetio Abrahama i uklonio Lota ispred propasti.
- 30** Lot se bojao boraviti u Soaru, pa sa svoje dvije kćeri ode gore iz Soara i nastani se u brdu. On i njegove dvije kćeri živjeli su u pećini.
- 31** Starija reče mlađoj: "Otac nam ostarje, a muža na zemlji nema da bude s nama, kako je običaj po svem svijetu.
- 32** Hajdemo oca opiti vinom, pa s njime leći: tako ćemo s ocem sačuvati potomstvo."
- 33** One noći opiju oca vinom, i starija ode te legne sa svojim ocem, a on nije znao kad je legla ni kad je ustala.
- 34** Sutradan starija reče mlađoj: "Sinoć sam, eto, ležala ja s našim ocem; napojimo ga vinom i noćas, pa idi ti i s njim lezi: tako ćemo ocu sačuvati potomstvo."
- 35** Opiju oca vinom i one noći te mlađa ode i s njim legne, a on nije znao kad je legla ni kad je ustala.
- 36** Tako obje Lotove kćeri zanesu s ocem.
- 37** Starija rodi sina i nadjenu mu ime Moab. On je praotac današnjih Moabaca.
- 38** I mlađa rodi sina i nadjene mu ime Ben-Ami. On je praotac današnjih Amonaca.

POGLAVLJE 20

Odande Abraham krene u krajeve Negeba i nastani se između Kadeša i Šura. Dok je boravio kao pridošlica u Geraru,

2 rekao je Abraham za svoju ženu Saru da mu je sestra. I Abimelek, kralj gerarski, uze Saru sebi.

3 Ali Bog dođe Abimeleku noću u snu te mu reče: "Zbog žene koju si uzeo moraš umrijeti, jer je ona žena udata."

4 A nije se Abimelek k njoj približavao. Zato reče: "Gospodine, zar ćeš pravednika pogubiti?"

5 Zar mi on nije rekao: 'Ona mi je sestra.' A ona mi je sama rekla: 'On je moj brat.' Čiste

sam savjesti i neokaljanih ruku ovo učinio."

⁶ Bog mu odvrati u snu: "Znam da si to učinio čiste savjesti; i ja sam te zadržavao da protiv mene ne griješiš; i nisam dopuštao da je dotakneš."

⁷ Sada vrati čovjeku ženu njegovu; prorok je on; molit će se za tebe da ostaneš na životu. Ako je ne vratiš, znaj da ćeš umrijeti, ti i svi tvoji."

⁸ Rano ujutro Abimelek ustane, sazove sve svoje slugu i kaže im sve što je bilo, a ljudi se veoma uplaše.

⁹ Potom Abimelek dozva Abrahama te mu reče: "Što si nam učinio! Čime sam se ja ogriješio prema tebi da izložiš mene i moje kraljevstvo velikoj grehoti? Ponio si se prema meni kako ne valja."

¹⁰ Što si, dakle na umu imao", upita dalje Abimelek, "kad si tako radio?"

¹¹ Abraham uzvрати: "Zbilja sam držao da nema Božjeg straha u ovome mjestu, pa će me ljudi ubiti zbog moje žene."

¹² A onda, ona je uistinu moja sestra: kći je moga oca, iako ne i moje majke, pa je poslala za me."

¹³ A kad me Bog udaljio od doma očeva, rekoh joj: Ovu mi uslugu učini: kamo god dođemo, reci o meni da sam ti brat."

¹⁴ Abimelek uzme ovaca i goveda, sluga i sluškinja pa ih daje Abrahamu; vrati mu i njegovu ženu Saru."

¹⁵ Abimelek zatim reče: "Evo, moja ti je zemlja otvorena. Nastani se gdje ti se svidi!"

¹⁶ A Sari reče: "Evo tisuću srebrnika što ih dajem tvome bratu: neka ti budu koprenom pred očima sviju što su s tobom. Ti si svakako opravdana."

¹⁷ Abraham se pomoli Bogu, i Bog ozdravi Abimeleka, njegovu ženu i njegove sluškinje, tako te opet mogahu radati."

¹⁸ Jer Jahve bijaše zbog Sare, Abrahamove žene, zatvorio svaku utrobu u domu Abimelekovu."

POGLAVLJE 21

Jahve se sjeti Sare kako je rekao i učini joj kako je obećao:

² Sara začne i rodi Abrahamu sina u njegovoj starosti - u vrijeme koje je Bog označio."

³ Abraham nadjene ime Izak svome sinu što mu ga Sara rodi."

⁴ I poslije osam dana obreza Abraham svoga sina Izaka, kako mu je Bog naredio."

⁵ Abrahamu bijaše stotinu godina kad mu se rodio sin Izak."

⁶ Sara reče: "Dade mi Bog da se nasmijem, i tko god to čuje nasmijat će mi se."

⁷ Još doda: "Tko bi ikad rekao Abrahamu: djecu će ti Sara dobiti! Ipak sina mu rodih u starosti!"

⁸ Dijete je raslo i bilo od sise odbijeno. A u dan u koji Izak bijaše od sise odbijen Abraham priredi veliku gozbu."

⁹ Jednom opazi Sara gdje se sin koga je Egipćanka Hagara Abrahamu rodila igra s njezinim sinom Izakom,

¹⁰ pa reče Abrahamu: "Otjeraj tu sluškinju i njezina sina, jer sin sluškinje ne smije biti baštinik s mojim sinom - s Izakom!"

¹¹ To je Abrahamu bilo nemilo, jer je i Jišmael bio njegov sin."

¹² Ali Bog reče Abrahamu: "Nemoj se uznemirivati zbog dječaka i zbog svoje sluškinje;

sve što ti kaže Sara poslušaj, jer će Izakovo potomstvo tebi ovjekovječiti ime.

13 I od sina tvoje sluškinje podići ću velik narod, jer je tvoj potomak."

14 Rano ujutro Abraham uze kruha i mješinicu vode pa dade Hagari; stavi to na njezina ramena, zajedno s dječakom, te je otpusti. Vrludala je amo-tamo po pustinji Beer Šebe.

15 Potrošivši vodu iz mješinice, ostavi dijete pod jednim grmom,

16 a sama ode i sjede nasuprot, daleko koliko luk može dobaciti. Govorila je u sebi: "Neću da vidim kako dijete umire." Sjedeći tako, udari u jecanje.

17 Bog ču plač dječaka te anđeo Božji zovne s neba Hagaru i reče joj: "Što ti je, Hagaro? Ne boj se! Jer je Bog čuo plač dječaka u njegovoj nevolji.

18 Na noge! Digni dječaka i utješi ga, jer od njega ću podići velik narod."

19 Tada joj Bog otvori oči pa ona opazi studenac. Ode i napuni vodom mješinicu pa napoji dječaka.

20 Bog je bio s dječakom te je rastao i odrastao. Živio je u pustinji te postao vješt u strijeljanju iz luka.

21 Dom mu bijaše u pustinji Paranu; a njegova mu majka dobavi ženu iz zemlje egipatske.

22 U to vrijeme Abimelek - koga je pratio Fikol, zapovjednik njegove vojske - reče Abrahamu: "Bog je s tobom u svemu što radiš.

23 Stoga mi se ovdje i sada zakuni Bogom da nećeš varati ni mene ni moju rodbinu i prijatelje nego da ćeš se prema meni i prema zemlji u kojoj sad boraviš ponašati pošteno, kao što sam se ja prema tebi ponio."

24 "Kunem se", odgovori Abraham.

25 Onda Abraham prekori Abimeleka zbog zdenca vode što su ga Abimelekove sluge bile prisvojile.

26 A Abimelek reče: "Ne znam tko je to učinio; ni ti me nisi o tome obavijestio, niti sam ja o tome čuo, osim danas."

27 Abraham uzme ovaca i goveda pa ih dade Abimeleku te njih dvojica sklope savez.

28 Potom Abraham razluči napose sedam janjaca od stada.

29 Nato Abimelek zapita Abrahama: "Što znači ovih sedam janjaca koje si na stranu stavio?"

30 A on odgovori: "Primi ovih sedam janjaca iz moje ruke da mi bude dokazom da sam ja iskopao ovaj zdenac."

31 Zato se ono mjesto nazvalo Beer Šeba; jer se njih dvojica ondje zakleše.

32 Pošto su sklopili savez kod Beer Šebe, Abimelek i zapovjednik njegove vojske Fikol odu i vrate se u zemlju Filistejaca.

33 Abraham zasadi kod Beer Šebe tamarisku i ondje zazove ime Jahve - Boga Vječnoga.

34 Dugo je vremena Abraham proveo u zemlji filistejskoj kao pridošlica.

POGLAVLJE 22

Poslije tih događaja Bog stavi Abrahama na kušnju. Zovnu ga: "Abrahame!" On odgovori: "Evo me!"

2 Bog nastavi: "Uzmi svoga sina, jedinca svoga Izaka koga ljubiš, i pođi u krajinu Moriju pa ga ondje prinesi kao žrtvu paljenicu na brdu koje ću ti pokazati."

3 Ujutro Abraham podrani, osamari magarca, sa sobom povede dvojicu svojih slugu i svog sina Izaka, pošto je prije nacijepao drva za žrtvu paljenicu, i uputi se na mjesto koje mu je

Bog označio.

⁴ Treći dan Abraham podigne oči i opazi mjesto izdaleka.

⁵ Abraham onda reče slugama: "Vi ostanite ovdje uz magarca, a ja i dječak odosmo gore da se poklonimo, pa ćemo se vratiti k vama".

⁶ Abraham uzme drva za žrtvu paljenicu, stavi ih na sina Izaka, a u svoju ruku uzme kremen i nož. Tako pođu obojica zajedno.

⁷ Onda Izak reče svome ocu Abrahamu: "Oče!" "Evo me, sine!" - javi se on. "Evo kremena i drva," opet će sin, "ali gdje je janje za žrtvu paljenicu?"

⁸ "Bog će već providjeti janje za žrtvu paljenicu, sine moj!" - odgovori Abraham. I nastave put.

⁹ Stignu na mjesto o kojemu je Bog govorio. Ondje Abraham podigne žrtvenik, naslaže drva, sveže svog sina Izaka i položi ga po drvima na žrtvenik.

¹⁰ Pruži sad Abraham ruku i uzme nož da zakolje svog sina.

¹¹ Uto ga zovne s neba anđeo Jahvin i poviče: "Abrahame! Abrahame!" "Evo me!" - odgovori on.

¹² "Ne spuštaj ruku na dječaka", reče, "niti mu što čini! Sad, evo, znam da se Boga bojiš, jer nisi uskratio ni svog sina, jedinca svoga."

¹³ Podiže Abraham oči i pogleda, i gle - za njim ovan, rogovima se zapleo u grmu. Tako Abraham ode, uzme ovna i prinese ga za žrtvu paljenicu mjesto svoga sina.

¹⁴ Onome mjestu Abraham dade ime "Jahve provida". Zato se danas veli: "Na brdu Jahvina providanja."

¹⁵ Anđeo Jahvin zovne Abrahama s neba drugi put

¹⁶ i reče: "Kunem se samim sobom, izjavljuje Jahve: Kad si to učinio i nisi mi uskratio svog jedinca sina,

¹⁷ svoj ću blagoslov na te izliti i učiniti tvoje potomstvo brojnim poput zvijezda na nebu i pijeska na obali morskoj! A tvoji će potomci osvajati vrata svojih neprijatelja.

¹⁸ Budući da si poslušao moju zapovijed, svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom."

¹⁹ Zatim se Abraham vrati k svojim slugama pa se zajedno upute u Beer Šebu. U Beer Šebi se Abraham nastani.

²⁰ Poslije tih događaja obavijeste Abrahama: "I tvome bratu Nahoru Milka je porodila djecu:

²¹ njegova prvorođenca Usa, brata mu Buza i Kemuela - oca Aramova,

²² Keseda, Haza, Pildaša, Jidlafa i Betuela."

²³ Betuel je bio otac Rebekin. Njih je osam rodila Milka Nahoru, Abrahamovu bratu.

²⁴ A i njegova suložnica, kojoj bijaše ime Reuma, rodila je Tebaha, Gahama, Tahaša i Maaku.

POGLAVLJE 23

Duljina Sarina života bila je stotinu dvadeset i sedam godina.

² Sara umrije u Kirjat Arbi, to jest u Hebronu, u zemlji kanaanskoj; i Abraham uđe u žalost za Sarom i naricaše za njom.

³ Potom se Abraham digne ispred svoje pokojnice te prozbori sinovima Hetovim:

⁴ "Premda sam ja među vama doseljeni stranac, prodajte mi zemljište za grob među

vama, tako da mogu iznijeti svoju pokojnicu i sahraniti je."

⁵ A sinovi Hetovi odgovore Abrahamu:

⁶ "Gospodine, saslušaj nas! Ti si izabranik Božji u našoj sredini. Pokopaj svoju pokojnicu u našem najbiračijem grobu. Nitko ti od nas neće odbiti svoga groba da mogneš sahraniti svoju pokojnicu."

⁷ Nato se Abraham diže pa se mještanima, sinovima Hetovim, duboko pokloni

⁸ te im reče: "Ako se slažete da svoju pokojnicu uklonim i sahranim, čujte me: zauzmite se za me kod Efrona, sina Soharova,

⁹ da mi proda spilju Makpeli što njemu pripada a nalazi se na kraju njegova posjeda; neka mi je za punu cijenu, u vašoj nazočnosti, proda u vlasništvo za sahranjivanje."

¹⁰ A Efron je sjedio sa sinovima Hetovim. Potom Efron, Hetit, odgovori Abrahamu da ga čuju sinovi Hetovi svojim ušima - svi koji su sjedili u vijeću onoga grada:

¹¹ "Ne, moj gospodine! Saslušaj mene! Ja tebi dajem poljanu i spilju što je na njoj; darujem ti to pred sinovima svoga naroda. Sahrani svoju pokojnicu."

¹² Abraham se duboko nakloni mještanima,

¹³ a onda progovori Efronu da mještani čuju na svoje uši: "Ded me samo poslušaj! Dajem ti cijenu za poljanu; primi je od mene da ondje mogu sahraniti svoju pokojnicu!"

¹⁴ Efron odgovori Abrahamu:

¹⁵ "Čuj me, moj gospodine: zemljište u vrijednosti od četiri stotine srebrnika, što je to tebi i meni! Sahrani, dakle, svoju pokojnicu!"

¹⁶ Abraham se složi s Efronom; isplati Abraham Efronu novac što ga je spomenuo tako da su na svoje uši čuli sinovi Hetovi - četiri stotine srebrnika trgovačke mjere.

¹⁷ I tako Efronova poljana u Makpeli nasuprot Mamri - poljana, spilja i sva stabla što su bila na poljani -

¹⁸ prijeđe u vlasništvo Abrahamovo u nazočnosti sinova Hetovih, sviju koji su sjedili u vijeću svoga grada.

¹⁹ A onda Abraham sahrani svoju ženu Saru u spilji na poljani Makpeli nasuprot Mamri - danas Hebronu - u zemlji kanaanskoj.

²⁰ Tako je poljana i spilja na njoj prešla od sinova Hetovih u vlasništvo Abrahamovo za sahranjivanje.

POGLAVLJE 24

Abraham bijaše već ostario, zašao u godine, Jahve je Abrahama blagoslovio u svemu.

² Abraham prozbori svome najstarijem sluzi u kući, pod čijom je upravom bilo sve njegovo: "Stavi svoju ruku pod moje stegno

³ da te zakunem Jahvom, Bogom neba i Bogom zemlje, da mome sinu nećeš nabaviti za ženu ni jednu od kćeri Kanaanaca, među kojima boravim,

⁴ nego ćeš otići u moj rodni kraj i dobiti ženu mom sinu Izaku."

⁵ A sluga mu reče: "A što ako žena ne htjedne za mnom ići u ovu zemlju? Hoću li ja onda odvesti tvoga sina u zemlju iz koje si ti došao?"

⁶ Abraham mu odgovori: "Dobro pripazi da onamo ne vodiš moga sina!

⁷ Jahve, Bog nebesa, koji me odveo iz kuće moga oca i rodnog kraja i koji mi je pod zakletvom obećao: 'Tvome ću potomstvu dati ovu zemlju', pred tobom će poslati svog anđela, i odande ćeš ti dovesti ženu mome sinu.

⁸ A ako žena ne bude htjela za tobom poći, ti ćeš biti oslobođen od ove moje zakletve; ali

moga sina onamo ne vodi!"

⁹ Tako sluga stavi svoju ruku pod stegno Abrahamu, svom gospodaru, te mu se zakune.

¹⁰ Sluga opremi deset gospodarevih deva, ponese sa sobom svakog blaga svoga gospodara pa se zaputi u Aram Naharajim, u Nahorov grad.

¹¹ Pusti deve da poliježu izvan grada, pokraj studenca. Bijaše večer, kad žene izlaze da crpu vodu.

¹² Onda reče: "Oh, Jahve, Bože moga gospodara Abrahama, molim te, iziđi mi danas u susret i mome gospodaru Abrahamu milost iskaži!

¹³ Evo me kraj studenca, a kćeri onih iz grada dolaze crpsti vodu;

¹⁴ pa neka djevojka kojoj ja rečem: 'Molim te, spusti svoj vrč da se napijem', a ona odgovori: 'Pij! I deve ću ti napojiti', bude ona koju si odredio za svoga slugu Izaka. Tako ću saznati da si iskazao milost mome gospodaru."

¹⁵ Tek što on izreče svoje, gle, dođe Rebeka, kći Betuelova; taj Betuel bijaše sin Milke, žene Abrahamova brata Nahora. Dođe ona s krčagom na ramenu.

¹⁶ Djevojka je bila krasna, djeвица koju muškarac nije dirnuo. Siđe ona k vrelu, napuni krčag i eto je opet gore.

¹⁷ Sluga joj potrča u susret i reče: "Daj mi malo vode iz svog vrča!"

¹⁸ "Pij, gospodine!" - odgovori ona. Brzo spusti krčag na ruku i dade mu piti.

¹⁹ Kad je njega napojila, reče: "Nalić ću i tvojim devama da se napoje."

²⁰ Izlivši brzo krčag u korito, otrča natrag zdencu da ponovo zahvaća, i tako nali svim njegovim devama.

²¹ Čovjek ju je šutke motrio ne bi li saznao je li Jahve njegov put uspješno priveo kraju ili nije.

²² Kad su deve prestale piti, čovjek izvadi viticu od zlata, tešku pol šekela, i stavi je na njezine nosnice, a na ruke joj stavi dvije zlatne narukvice, teške deset šekela.

²³ Zatim reče: "Kaži mi čija si kći. Ima li u kući tvoga oca mjesta za nas da prenoćimo?"

²⁴ Ona mu odgovori: "Ja sam kći Betuela, koga je Milka rodila Nahoru."

²⁵ Još mu doda: "Ima slame i pšiče kod nas u obilju, a i mjesta za prenoćište."

²⁶ Čovjek se onda duboko nakloni te iskaže poštovanje Jahvi

²⁷ i progovori: "Neka je blagoslovljen Jahve, Bog moga gospodara Abrahama, što nije uskratio svoju ljubav i svoju vjernost mome gospodaru. Mene je Jahve vodio pravim putem, u kuću brata moga gospodara."

²⁸ Djevojka otrča i sve ovo ispriповjedi u kući svoje majke.

²⁹ A Rebeka imala brata komu bijaše ime Laban. Laban se požuri van, k čovjeku kod studenca.

³⁰ Čim je vidio nosnu viticu i narukvice na rukama svoje sestre te čuo kako je njegova sestra Rebeka rekla: "Ovako mi je čovjek govorio", on pođe onome koji je još stajao kod deva na studencu.

³¹ Reče on: "Hajde unutra, blagoslovljeni od Jahve! Što stojiš vani kad sam ja spremio kuću i mjesto za deve."

³² Tako čovjek uđe u kuću. Rastovare deve i dadu im slame i pšiče, a njemu i ljudima koji su ga pratili donesu vode da operu noge.

³³ Ali kad su preda nj stavili hranu, reče: "Neću jesti dok ne kažem što imam kazati." A Laban mu reče: "Onda kazuj!"

³⁴ "Ja sam sluga Abrahamov", počeo on.

³⁵ "Jahve je uvelike blagoslovio moga gospodara te je postao bogat. Nadavao mu je

ovaca i goveda, srebra i zlata, sluga i sluškinja, deva i magaradi.

³⁶ Sara, žena moga gospodara, rodi mu sina pošto je ostarjela, i on mu ustupi sve svoje.

³⁷ Potom mene moj gospodar zakune rekavši: 'Nemoj uzeti za ženu mome sinu djevojku Kanaanku, u zemlji u kojoj boravim kao stranac,

³⁸ nego otidi k obitelji moga oca, k mojoj rodbini, da nađeš ženu mome sinu.'

³⁹ A ja rekoh svome gospodaru: 'A što ako žena za mnom ne pođe?'

⁴⁰ On mi odgovori: 'Jahve, pred čijim sam licem hodio, poslat će s tobom svog anđela i tvoje će putovanje dovesti k cilju, a ti ćeš naći ženu mome sinu od moje rodbine, od obitelji moga oca.

⁴¹ Jedino ćeš ovako biti oslobođen moje zakletve: ako dođeš k mojoj rodbini, i oni te odbiju, od moje si zakletve oslobođen.'

⁴² Danas dođoh na studenac i rekoh: 'Jahve, Bože moga gospodara Abrahama, ako si voljan da uspješno završim putovanje što sam ga poduzeo,

⁴³ ja, evo, stojim kraj studenca, a djevojka koja dođe vodu crpsti i ja joj rečem: Daj mi da se napijem malo vode iz tvog vrča! -

⁴⁴ i koja mi kaže: Pij ti, a i tvojim ću devama zahvatiti! - ona neka bude žena koju je Jahve odredio sinu moga gospodara.'

⁴⁵ Tek što sam ja završio govor u sebi, kad se, evo, pojavi Rebeka s vrčem na ramenu; siđe k izvoru i zahvati. Ja joj rekoh: 'Daj mi da se napijem!'

⁴⁶ Ona brzo spusti vrč i odvrati: 'Pij! A napojit ću i tvoje deve.' Tako sam se ja napio, a ona napoji i moje deve.

⁴⁷ Pitao sam je: 'Čija si kći?' Odgovorila je: 'Kći sam Betuela, koga je Nahoru rodila Milka.' Tada joj stavim viticu na nos a narukvice na ruke.

⁴⁸ Duboko se naklonim i štovanje Jahvi iskažem te blagoslovim Jahvu, Boga gospodara moga, koji me vodio pravim putem da uzmem kćer brata moga gospodara njegovu sinu.

⁴⁹ A sad, ako kanite iskazati ljubav i vjernost mome gospodaru, recite mi; ako li ne, to mi kažite, tako da mogu krenuti bilo desno bilo lijevo."

⁵⁰ Tada odgovore Laban i Betuel: "Od Jahve to dolazi; mi tu ne možemo reći ni da ni ne.

⁵¹ Rebeka je, eto, pred tobom: uzmi je pa idi, neka bude ženom sinu tvoga gospodara, kako je Jahve rekao."

⁵² Kad Abrahamov sluga ču njihov pristanak, do zemlje se nakloni Jahvi.

⁵³ Sluga zatim izvadi srebrnih i zlatnih predmeta te haljina i dade ih Rebeki, a dade darova i njezinu bratu i majci.

⁵⁴ Tada jedoše i piše on i ljudi koji su bili s njim i provedoše noć. Kad su ujutro ustali, on reče: "Pustite me da se vratim svome gospodaru!"

⁵⁵ A njezin brat i majka odgovore: "Neka djevojka ostane s nama još desetak dana, pa poslije toga pođi!"

⁵⁶ On im reče: "Ne zadržavajte me kad je Jahve moje putovanje uspješno kraju priveo. Pustite me da se vratim svome gospodaru!"

⁵⁷ Oni odgovore: "Pozovimo djevojku i upitajmo što ona misli!"

⁵⁸ Dozovu Rebeku pa je upitaju: "Hoćeš li poći s ovim čovjekom?" Ona odgovori: "Hoću."

⁵⁹ I tako otpreme svoju sestru Rebeku i njezinu dojilju s Abrahamovim slugom i njegovim ljudima.

⁶⁰ Blagoslove Rebeku i reknu joj: "Sejo naša, budi mati nebrojenim tisućama, a dušmana svojih vrata potomci ti zaposjeli!"

⁶¹ Onda se diže Rebeka i njezine dvorakinje, zajahaše deve te pođoše za čovjekom. Tako

sluga preuze Rebeku i ode.

⁶² Izak se vratio iz blizine Beer Lahaj Roja; živio je, naime, u kraju Negeba.

⁶³ U predvečerje iziđe Izak da se poljem prošeta; diže oči i ugleda deve gdje dolaze.

⁶⁴ Kad Rebeka, podigavši svoje oči, opazi Izaka, sjaha s deve

⁶⁵ pa zapita slugu: "Tko je onaj čovjek što poljem ide nama u susret?" A sluga odgovori: "Ono je moj gospodar." Nato ona uze koprenu te se pokri.

⁶⁶ Sluga ispriča Izaku sve što je učinio.

⁶⁷ Tada Izak uvede Rebeku u svoj šator i uze je sebi za ženu. U ljubavi prema njoj Izak je nalazio utjehu nakon smrti svoje majke.

POGLAVLJE 25

Abraham je sebi uzeo još jednu ženu; zvala se Ketura.

² Ona mu je rodila Zimrana, Jokšana, Medana, Midjana, Jišbaka i Šuaha.

³ A od Jokšana rodili se Šeba i Dedan. Dedanovi su potomci: Ašurci, Letušci i Leumci.

⁴ Sinovi su Midjanovi: Efa, Efer, Hanok, Abida i Eldaa. Sve su to potomci Keturini.

⁵ Abraham prenese sav svoj imutak na Izaka;

⁶ a sinovima od svojih suložnica dade Abraham samo darove i još ih za svoga života razaslaše po istoku - daleko od svog sina Izaka - u Istočni kraj.

⁷ Ovo je duljina Abrahamova života što ga je proživio: stotinu sedamdeset i pet godina.

⁸ Zatim Abraham preminu, umrije u sretnoj dobi - star i pun godina - te bi pridružen svojim precima.

⁹ Njegovi sinovi, Izak i Jišmael, sahrane ga u spilji Makpeli, na poljani Efrona, sina Hetita Sohara, nasuprot Mamri:

¹⁰ to je poljana što ju je Abraham kupio od Hetovih sinova. Ondje je sahranjen Abraham i njegova žena Sara.

¹¹ Poslije Abrahamove smrti Bog je blagoslivljao njegova sina Izaka. Izak je živio blizu Beer Lahaj Roja.

¹² Ovo je povijest Abrahamova sina Jišmaela, koga je Abrahamu rodila Sarina sluškinja, Egipćanka Hagara.

¹³ A ovo su sinovi Jišmaelovi, svaki po svom imenu i po svom rođenju: Jišmaelov prvenac Nebajot, Kedar, Adbeel, Mibsam,

¹⁴ Mišma, Duma, Masa,

¹⁵ Hadad, Tema, Jetur, Nafiš i Kedma.

¹⁶ To su Jišmaelovi sinovi i to su njihova imena prema njihovim naseljima i taborištima: dvanaest poglavica od isto toliko plemena.

¹⁷ A ovo je duljina Jišmaelova života: stotinu trideset i sedam godina. Zatim izdahnu; umrije i bi pridružen svojim precima.

¹⁸ Potomstvo mu se naselilo od Havile do Šura, koji je na istok Egiptu idući prema Ašuru. Nastaniše se nasuprot svojoj braći.

¹⁹ Ovo je povijest Abrahamova sina Izaka: Izak se rodio od Abrahama.

²⁰ Izaku je bilo četrdeset godina kad se oženio Rebekom, kćerkom Aramejca Betuela iz Padan Arama, a sestrom Aramejca Labana.

²¹ Izak se obrati Jahvi za svoju ženu jer je bila nerotkinja. Jahve ga usliša te njegova žena Rebeka začne.

- 22** No djeca se u njezinoj utrobi tako sudarala te ona uzviknu: "Ako je tako, zašto ću živjeti!" Ode, dakle, da se posavjetuje s Jahvom.
- 23** I Jahve joj reče: "Dva su svijeta u utrobi tvojoj; dva će se naroda iz tvog krila odijeliti. Narod će nad narodom gospodovati, stariji će služiti mlađemu."
- 24** Došlo vrijeme da rodi, kad gle - blizanci u njezinoj utrobi.
- 25** Pojavi se prvi. Bio je crven; sav runjav kao ogrtač. Stoga mu nadjenuše ime Ezav.
- 26** Potom se pojavi njegov brat. Rukom se držao Ezavu za petu. Zato mu nadjenuše ime Jakov. Izaku je bilo šezdeset godina kad su oni rođeni.
- 27** Kad su dječaci odrasli, Ezav postane vješt lovac, čovjek pustare. Jakov je bio čovjek krotak i boravio je u šatorima.
- 28** Izaku je Ezav bio draži jer je volio divljač, a Rebeka je više voljela Jakova.
- 29** Jednom Jakov kuhaše jelo. Ezav stigne s polja, gladan.
- 30** Reče Ezav Jakovu: "Daj mi toga crvenog variva da pojedem jer sam izgladnio." Stoga mu je ime Edom.
- 31** A Jakov odgovori: "Ustupi mi prije svoje prvorodstvo!"
- 32** Ezav reče: "Evo me skoro na smrti; što će mi prvorodstvo!"
- 33** Jakov nastavi: "Prije mi se zakuni!" On mu se zakune, i tako proda Jakovu svoje prvorodstvo.
- 34** Tada Jakov dađe Ezavu kruha i čorbe od sočivice. Jeo je i pio, onda se digao i otišao. Tako Ezav pogazi svoje prvorodstvo.

POGLAVLJE 26

U zemlji zavlada glad, različita od prijašnje što je bila za vrijeme Abrahama, pa Izak ode Abimeleku, kralju Filistejaca, u Geraru.

- 2** Jahve mu se ukaza i reče: "Ne silazi u Egipat: boravi u zemlji koju ću ti označiti.
- 3** U ovoj se zemlji nastani, ja ću s tobom biti i blagoslivljati te; tebi i tvome potomstvu dat ću sve ove krajeve, da izvršim zakletvu kojom sam se zakleo tvome ocu Abrahamu.
- 4** Tvoje ću potomstvo umnožiti kao zvijezde na nebesima i tvome ću potomstvu predati sve ove krajeve, tako da će se tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje;
- 5** a to zato što je Abraham slušao moj glas i pokoravao se mojim zapovijedima, mojim zakonima i odredbama!"
- 6** Tako Izak ostane u Geraru.
- 7** Kad su ga mještani pitali o njegovoj ženi, reče: "Ona mi je sestra." Bojao se reći: "Ona mi je žena", misleći: "Mještani bi me mogli ubiti zbog Rebeke jer je lijepa."
- 8** Kako su se ondje duže zadržali, kralj Filistejaca Abimelek jednom pogleda kroz prozor i opazi kako Izak miluje svoju ženu Rebeku.
- 9** Nato Abimelek pozove Izaka te reče: "Tako, ona ti je žena! Kako si mogao reći da ti je sestra?" Izak mu odgovori: "Jer sam mislio da bih zbog nje mogao poginuti."
- 10** Abimelek reče: "Zašto si nam to učinio? Umalo netko od ljudi nije legao s tvojom ženom. Tako bi na nas svalio krivnju."
- 11** Onda Abimelek izda naredbu svemu narodu: "Tko se god dotakne ovog čovjeka i njegove žene, glavu će izgubiti."
- 12** Izak je sijao u onom kraju i one godine urodilo mu stotruko. Jahve ga blagoslivljao
- 13** te je čovjek bivao sve bogatiji, dok nije postao vrlo bogat.

- 14** Stekao je stada ovaca i goveda i mnogu služinčad, tako da su mu Filistejci zavidjeli.
- 15** Zato Filistejci zasušu sve bunare što su ih sluge njegova oca bile iskopale - u vrijeme njegova oca Abrahama - i napuniše ih zemljom.
- 16** Onda Abimelek reče Izaku: "Idi od nas jer si postao mnogo moćniji od nas!"
- 17** Tako Izak ode odande, postavi svoj šator u gerarskoj dolini i nastani se ondje.
- 18** Izak opet iskopa bunare za vodu što su bili iskopani u vrijeme njegova oca Abrahama, a Filistejci ih bili zasuli poslije Abrahamove smrti. On ih je nazvao istim imenima kojima ih je zvao i njegov otac.
- 19** Ali kad su Izakove sluge, dok su u dolini kopale, ondje našle bunar sa živom vodom,
- 20** pastiri iz Gerara posvade se s Izakovim pastirima govoreći: "Naša je voda!" Bunaru je dao ime Esek, jer su se oni s njim svađali.
- 21** A kad su iskopali drugi bunar te se i zbog njega svađali, nazva ga imenom Sitna.
- 22** Odatle se preseli pa iskopa drugi bunar. Zbog njega se nisu svađali, pa ga nazove imenom Rehobot i protumači: "Jer nam je Jahve dao prostor da se na zemlji umnožimo."
- 23** Odande se popne u Beer Šebu.
- 24** Iste mu se noći ukaže Jahve i reče: "Ja sam Bog oca tvoga Abrahama. Ne boj se, ja sam s tobom! Blagoslovit ću te, potomke ti umnožit, zbog Abrahama, sluge svojega."
- 25** Izak tu podigne žrtvenik i zazove Jahvu po imenu; postavi ondje svoj šator, a njegove sluge počnu kopati bunar.
- 26** Uto mu dođe Abimelek iz Gerara sa svojim savjetnikom Ahuzatom i s Fikolom, zapovjednikom vojske.
- 27** Izak ih upita: "Zašto ste došli k meni kad me mrzite i kad ste me otjerali od sebe?"
- 28** Oni odgovore: "Jasno vidimo da je Jahve s tobom. Stoga pomislimo: neka zakletva bude veza između nas i tebe. Daj da s tobom sklopimo savez:
- 29** ti nama nećeš zla nanositi, kao što mi tebe nismo zlostavljali, nego uvijek prema tebi lijepo postupali i s mirom te otpustili. A blagoslov Jahvin bio nad tobom."
- 30** On im priredi gozbu te su jeli i pili.
- 31** Rano ujutro jedni se drugima zakunu. Potom ih Izak otpusti i oni od njega odu u miru.
- 32** Toga istog dana dođu Izakove sluge i obavijeste ga o bunaru što su ga iskopali te mu reknu: "Našli smo vodu."
- 33** On ga prozva Šiba. Zato je ime onom gradu do danas - Beer Šeba.
- 34** Kad je Ezavu bilo četrdeset godina, uzme za ženu Juditu, kćer Hetita Beerija, i Basematu, kćer Hetita Elona.
- 35** One postadoše izvor ogorčenja Izaku i Rebeki.

POGLAVLJE 27

Ostarje Izak, vid mu se očinja gasio. Zato zovne svoga starijeg sina Ezava i reče mu: "Sine!" On mu odgovori: "Evo me!"

- 2** A on nastavi: "Vidiš, ostario sam, a ne znam dana svoje smrti.
- 3** Zato uzmi svoju opremu, svoj tobolac i luk, pa idi u pustaru i ulovi mi divljači.
- 4** Onda mi pripremi ukusan obrok, kako volim, te mi ga donesi da blagujem, pa da te mognem blagosloviti prije nego umrem."
- 5** Rebeka je slušala dok je Izak govorio svome sinu Ezavu, i kad je Ezav otišao u pustaru da ulovi divljači svome ocu,

- ⁶ Rebeka reče svome sinu Jakovu: "Upravo sam čula kako tvoj otac govori tvome bratu Ezavu:
- ⁷ 'Donesi mi divljači te mi priredi ukusan obrok da blagujem pa da te pred licem Jahvinim blagoslovim prije nego umrem.'
- ⁸ A sad, sine moj, poslušaj me i učini kako ti naredim.
- ⁹ Otiđi k stadu i odande mi donesi dva lijepa kozleta, a ja ću od njih prirediti ukusan obrok tvome ocu, kako on voli.
- ¹⁰ Onda ti donesi svome ocu da jede te tebe mogne blagosloviti prije nego umre."
- ¹¹ Ali Jakov odgovori svojoj majci Rebeki: "E, ali moj je brat Ezav runjav, a ja sam bez dlaka!
- ¹² Možda me se moj otac dotakne te ću u njegovim očima ispasti varalicom i na se svaliti prokletstvo, a ne blagoslov."
- ¹³ Ali njegova mu majka odgovori: "Sine moj, tvoje prokletstvo neka padne na mene! Samo ti mene poslušaj, otiđi i donesi!"
- ¹⁴ Ode on, nađe i donese svojoj majci, a njegova majka priredi ukusan obrok, kako je njegov otac volio.
- ¹⁵ Potom Rebeka uzme najljepše odijelo svoga starijeg sina Ezava što je u kući imala, pa u nj odjene svoga mlađeg sina Jakova.
- ¹⁶ U kožu kozleta zamota mu ruke i goli dio vrata.
- ¹⁷ Stavi zatim ukusan obrok i kruh što ga je pripravila na ruke svoga sina Jakova.
- ¹⁸ Ode on k ocu i reče: "Oče!" On odgovori: "Evo me. Koji si ti moj sin?"
- ¹⁹ A Jakov odgovori svome ocu: "Ja sam Ezav, tvoj prvorodenac; učinio sam kako si mi rekao. Sad ustaj, sjedi pa jedi moje lovine, da me onda mogneš blagosloviti."
- ²⁰ Izak upita svoga sina: "Kako si tako brzo uspio, sine moj?" On odgovori: "Jer mi je Jahve, Bog tvoj, bio milostiv."
- ²¹ Potom Izak reče Jakovu: "Primakni se, sine moj, da opipam jesi li ti zbilja moj sin Ezav ili nisi."
- ²² Jakov se primakne k svome ocu Izaku, koji ga opipa i reče: "Glas je Jakovljev, ali su ruke Ezavove."
- ²³ Nije ga prepoznao jer su mu ruke bile runjave kao i ruke njegova brata Ezava. Kad ga je htio blagosloviti,
- ²⁴ upita još jednom: "Jesi li ti zaista moj sin Ezav?" Odgovori on: "Jesam."
- ²⁵ Potom reče Izak: "Stavi preda me da blagujem lovine svoga sina pa da te blagoslovi duša moja." Jakov ga posluži pa je jeo. Zatim mu donese i vina, pa je pio.
- ²⁶ Poslije toga reče mu njegov otac Izak: "Primakni se, sine moj, i poljubi me!"
- ²⁷ Kad se primače i poljubi ga, Izak osjeti miris njegove odjeće pa ga blagoslovi: "Gle, miris sina mog nalik je mirisu polja koje Jahve blagoslovi.
- ²⁸ Neka ti Bog daje rosu s neba i rodnost zemlje: izobilje žita i mladoga vina.
- ²⁹ Narodi ti služili, plemena ti se klanjala! Braćom svojom gospodari, nek sinci majke tvoje pred tobom padaju! Proklet bio tko tebe proklinje; blagoslovljen tko te blagoslivlje!"
- ³⁰ Tek što se Jakov udaljio od svoga oca Izaka - pošto je Izak podijelio blagoslov Jakovu - njegov brat Ezav dođe iz lova.
- ³¹ I on priredi ukusan obrok i donese ga svome ocu. I reče svome ocu: "Ustani, oče moj, i blaguj od lovine svoga sina da me onda mogneš blagosloviti!"
- ³² A njegov ga otac Izak zapita: "Tko si ti?" On odgovori: "Ja sam tvoj prvorodenac Ezav!"

- ³³ Izak se silno prepadne: "Pa tko je onda bio onaj što je divljači ulovio i meni već donio? Blagovao sam je prije nego si ti došao; onoga sam blagoslovio i blagoslovljen će ostati."
- ³⁴ Kad je Ezav čuo riječi svoga oca, kriknu glasno i gorko zaplaka pa reče svome ocu: "I mene blagoslovi, oče!"
- ³⁵ A on odvrati: "Brat tvoj dođe na prijevaru i odnese tvoj blagoslov."
- ³⁶ "Zato valjda što mu je ime Jakov, dvaput me već prevario", reče Ezav. "Oduzeo mi prvorodstvo, a sad mi evo oduze i blagoslov." Onda doda: "Zar za me nisi sačuvao nikakva blagoslova?"
- ³⁷ Izak odgovori Ezavu: "Njega sam već postavio za tvoga gospodara; njemu sam svu njegovu braću predao za sluge; žitom sam ga i vinom opskrbio. A što sad za te mogu učiniti, sine moj?"
- ³⁸ Ezav odgovori svome ocu: "Zar ti, oče, raspolažeš samo jednim blagoslovom? Blagoslovi i mene, oče moj!" Ezav jecaše na sav glas.
- ³⁹ Tada otac njegov Izak progovori i reče: "Daleko od plodna tla dom tvoj će biti, daleko od rose s neba.
- ⁴⁰ Od mača svoga ćeš živjeti, brata svoga ćeš služiti. Ali jednom, kada se pobuniš, jaram ćeš njegov stresti sa svog vrata."
- ⁴¹ Ezav zamrzi Jakova zbog blagoslova kojim ga je otac njegov blagoslovio pa reče u sebi: "Čim dođu dani žalosti za mojim ocem, ubit ću ja svoga brata Jakova."
- ⁴² Kada su Rebeki javili te riječi što ih je izrekao njezin stariji sin Ezav, zovne ona svoga mlađeg sina Jakova te mu reče: "Pazi! Brat ti se Ezav nosi mišlju kako će te ubiti.
- ⁴³ Ali ti, sine moj, poslušaj mene: odmah bježi mome bratu Labanu u Haran.
- ⁴⁴ Ostani kod njega neko vrijeme, dok bijes brata tvoga na te jenja,
- ⁴⁵ dok se srdžba brata tvoga odvrati od tebe te on zaboravi što si mu učinio. Ja ću onda po te poslati i odande te dovesti. Zašto da vas obojicu izgubim u jedan dan!"
- ⁴⁶ Potom Rebeka reče Izaku: "Moj mi je život dosadio zbog ovih žena Hetitkinja. Ako se i Jakov oženi kojom kao što su ove urođenice, Hetitkinjom, što će mi onda život!"

POGLAVLJE 28

Stoga Izak pozove Jakova, blagoslovi ga te mu naloži: "Nemoj uzimati ženu od kanaanskih djevojaka.

- ² Odmah se zaputi u Padan Aram, u dom Betuela, oca svoje majke, pa odande sebi uzmi ženu, od kćeri Labana, brata svoje majke.
- ³ A Bog Svemožni, El-Šadaj, neka te blagoslovi i neka te učini rodnim i brojnim, tako da postaneš mnoštvo naroda.
- ⁴ Neka protegne na te blagoslov Abrahamov, na te i na tvoje potomstvo, tako da zaposjedneš zemlju u kojoj boraviš kao pridošlica, a koju je Bog predao Abrahamu!"
- ⁵ Tako Izak otpremi Jakova, i on ode u Padan Aram Labanu, sinu Aramejca Betuela, bratu Rebeke, majke Jakova i Ezava.
- ⁶ Kad je Ezav vidio kako je Izak blagoslovio Jakova kad ga je otpremao u Padan Aram da odande sebi uzme ženu, naređujući mu kad ga je blagoslivljao: "Ne smiješ uzeti ženu od kanaanskih djevojaka",
- ⁷ i da je Jakov poslušao svoga oca i svoju majku te otišao u Padan Aram,
- ⁸ Ezav shvati koliko su djevojke kanaanske mrske njegovu ocu Izaku.
- ⁹ Stoga ode k Jišmaelu te se, uza žene koje već imaše, oženi Mahalatom, kćerju

Jišmaela, sina Abrahamova, a sestrom Nebajotovom.

10 Jakov ostavi Beer Šebu i zaputi se u Haran.

11 Stigne u neko mjesto i tu prenoći, jer sunce bijaše već zašlo. Uzme jedan kamen s onog mjesta, stavi ga pod glavu i na tom mjestu legne.

12 I usne san: ljestve stoje na zemlji, a vrhom do neba dopiru, i anđeli Božji po njima se penju i silaze.

13 Uza nj je Jahve te mu govori: "Ja sam Jahve, Bog tvoga praoca Abrahama i Bog Izakov. Zemlju na kojoj ležiš dat ću tebi i tvome potomstvu.

14 Tvojih će potomaka biti kao i praha na zemlji; raširit ćete se na zapad, istok, sjever i jug; tobom će se i tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje.

15 Dobro znaj: ja sam s tobom; čuvat ću te kamo god pođeš te ću te dovesti natrag u ovu zemlju; i neću te ostaviti dok ne izvršim što sam ti obećao."

16 Jakov se probudi od sna te reče: "Zaista se Jahve nalazi na ovome mjestu, ali ja nisam znao!"

17 Potresen, uzviknu: "Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska!"

18 Rano ujutro Jakov uzme onaj kamen što ga bijaše stavio pod glavu, uspravi ga kao stup i po vrhu mu izlije ulja.

19 Ono mjesto on nazva Betel, dok je ime tome gradu prije bilo Luz.

20 Tada učini zavjet: "Ako Bog ostane sa mnom i uščuva me na ovom putu kojim idem, dade mi kruha da jedem i odijela da se oblačim,

21 te se zdravo vratim kući svoga oca, Jahve će biti moj Bog.

22 A ovaj kamen koji sam uspravio kao stup bit će kuća Božja. A od svega što mi budeš davao za te ću odlagati desetinu."

POGLAVLJE 29

Jakov nastavi put i dođe u zemlju istočnu.

2 Najednom opazi studenac u polju. Tri su stada ovaca oko njega plandovala, jer se na tome studencu napajahu. Velik se kamen nalazio studencu na otvoru.

3 Jedino kad bi se svi pastiri ondje skupili, mogli bi odvaliti kamen s otvora i ovce napojiti; tada bi opet prevalili kamen na njegovo mjesto, na otvor studenca.

4 "Odakle ste, braćo moja?" - zapita ih Jakov. "Iz Harana", odgovore.

5 "Poznajete li", pitaše ih dalje, "Nahorova sina Labana?" "Poznajemo", odgovore.

6 "Je li zdravo?" - opet ih upita. "Zdravo je; a evo mu dolazi kći Rahela sa stadom", odgovore.

7 "Još ima mnogo dana", nastavi on, "nije vrijeme spraćati blago. Zašto ga ne napojite i ne otjerate na pašu?"

8 "Ne možemo dok se ne skupe svi pastiri", odgovoriše, "da odvale kamen s otvora studenca, tako da mognemo napojiti ovce."

9 Dok je on još s njima govorio, dođe Rahela s ovcama svoga oca. Bila je, naime, pastirica.

10 Kako Jakov ugleda Rahelu, kćer Labana, brata svoje majke, sa stadom svoga ujaka Labana, Jakov se primače i odvali kamen s otvora studenca te napoji stado svoga ujaka Labana.

11 Zatim Jakov poljubi Rahelu, a onda briznu u plač.

- 12** Potom Jakov kaza Raheli da je on sestrić njezina oca, sin Rebekin. Nato ona otrča i obavijesti oca.
- 13** Kad je Laban čuo vijest o Jakovu, sinu svoje sestre, potrča mu u susret. Zagrli ga i poljubi te dovede u svoju kuću. Ispriča Labanu sve što mu se dogodilo.
- 14** A onda Laban reče. "Zbilja si ti moja kost i moje meso!" Pošto je Jakov proboravio s Labanom mjesec dana,
- 15** Laban reče Jakovu: "Zar ćeš me zato što si mi sestrić badava služiti! Kaži mi koliko ćeš tražiti za najam?"
- 16** A Laban imaše dvije kćeri. Starijoj bijaše ime Lea, a mlađoj Rahela.
- 17** Lea imala slabe oči, a Rahela bila stasita i lijepa.
- 18** Kako je Jakov volio Rahelu, reče: "Služit ću ti sedam godina za tvoju mlađu kćer Rahelu."
- 19** Laban odvrati: "Bolje je da je tebi dam nego kakvu strancu. Ostani sa mnom!"
- 20** Tako je Jakov služio za Rahelu sedam godina, ali mu se učinile, zbog ljubavi prema njoj, kao nekoliko dana.
- 21** Poslije toga Jakov reče Labanu: "Daj mi moju ženu, jer se moje vrijeme navršilo pa bih htio k njoj."
- 22** Laban sabra sav svijet onog mjesta i priredi gozbu.
- 23** Ali navečer uzme svoju kćer Leu pa nju uvede k Jakovu, i on priđe k njoj.
- 24** Laban dade svoju sluškinju Zilpu svojoj kćeri Lei za sluškinju.
- 25** Kad bi ujutro, a to, gle, Lea! Tada Jakov reče Labanu: "Zašto si mi to učinio! Zar te ja nisam služio za Rahelu? Zašto si me prevario?"
- 26** Laban odgovori: "U našem mjestu nije običaj da se mlađa udaje prije starije.
- 27** Završi s njom ovu ženidbenu sedmicu, a onda ću ti dati i drugu, za drugih sedam godina službe kod mene." Jakov pristane: navrši onu ženidbenu sedmicu.
- 28** Onda mu Laban dade i svoju kćer Rahelu za ženu.
- 29** Laban dade svoju sluškinju Bilhu svojoj kćeri Raheli za sluškinju.
- 30** Jakov nato priđe Raheli. Rahelu je više volio nego Leu. I tako je služio Labana još sedam godina.
- 31** Jahve je vidio da Lea nije voljena, te je učini plodnom, dok Rahela ostade nerotkinja.
- 32** Lea zače i rodi sina; nadjenu mu ime Ruben, a to znači, kako je ona protumačila: "Jahve je vidio moju nevolju i stoga će me sada muž moj ljubiti."
- 33** Opet zače i rodi sina te izjavi: "Jahve je čuo da nisam voljena, stoga mi je dao i ovoga." Zato mu nadjenu ime Šimun.
- 34** Opet zače i rodi sina te izjavi: "Sad će se moj muž meni prikloniti: tri sam mu sina rodila." Zato mu nadjenu ime Levi.
- 35** A kad je još jednom začela i sina rodila, izjavi: "Ovaj put hvalit ću Jahvu." Stoga sinu nadjenu ime Juda. Potom prestade rađati.

POGLAVLJE 30

Vidjevši Rahela da Jakovu ne rađa djece, postade zavidna svojoj sestri pa reče Jakovu: "Daj mi djecu! Inače ću svisnuti!"

2 Jakov se razljuti na Rahelu te reče. "Zar sam ja namjesto Boga koji ti je uskratio plod utrobe?"

- ³ A ona odgovori: "Evo moje sluškinje Bilhe: uđi k njoj, pa neka rodi na mojim koljenima, da tako i ja steknem djecu po njoj."
- ⁴ Dade mu dakle svoju sluškinju Bilhu za ženu, i Jakov priđe k njoj.
- ⁵ Bilha zače te Jakovu rodi sina.
- ⁶ Tada Rahela reče: "Jahve mi je dosudio pravo. Uslišao je moj glas i dao mi sina." Stoga mu nadjenu ime Dan.
- ⁷ Rahelina sluškinja Bilha opet zače i rodi Jakovu drugoga sina.
- ⁸ Tada Rahela reče: "Žestoko sam se borila sa sestrom, ali sam pobijedila." Tako mu nadjenu ime Naftali.
- ⁹ A vidjevši Lea da je prestala rađati, uzme svoju sluškinju Zilpu pa je dade Jakovu za ženu.
- ¹⁰ I kad je Leina sluškinja Zilpa rodila Jakovu sina,
- ¹¹ Lea uskliknu: "Koje sreće!" Tako mu nadjenu ime Gad.
- ¹² Leina sluškinja Zilpa rodi Jakovu i drugog sina,
- ¹³ i Lea opet uskliknu: "Blago meni! Žene će me zvati blaženom!" Tako mu nadjenu ime Ašer.
- ¹⁴ Jednoga dana, u vrijeme pšenične žetve, namjeri se Ruben u polju na ljubavčice te ih donese svojoj majci Lei. I Rahela reče Lei: "Daj mi od ljubavčica svoga sina!"
- ¹⁵ A Lea odgovori: "Zar ti nije dosta što si mi oduzela muža pa još hoćeš da od mene uzmeš i ljubavčice moga sina?" Rahela odgovori: "Pa dobro, neka s tobom noćas leži u zamjenu za ljubavčice tvog sina."
- ¹⁶ Kad je Jakov navečer stigao iz polja, Lea mu iziđe u susret pa reče: "Treba da dođeš k meni, jer sam te unajmila za ljubavčice moga sina." One je noći on s njom ležao.
- ¹⁷ Bog usliša Leu; ona zače te Jakovu rodi petog sina.
- ¹⁸ Onda Lea reče: "Bog mi je uzvratio nagradom što sam ustupila svoju sluškinju svome mužu." Stoga sinu nadjenu ime Jisakar.
- ¹⁹ Lea opet zače i rodi Jakovu šestoga sina.
- ²⁰ Onda Lea reče: "Bog me obdari dragocjenim darom; sada će mi moj muž dati darove: tÓa rodila sam mu šest sinova." Tako mu nadjenu ime Zebulun.
- ²¹ Zatim rodi kćer te joj nadjenu ime Dina.
- ²² Uto se Bog sjeti Rahele: Bog je usliša i otvori njezinu utrobu.
- ²³ Ona zače i rodi sina te reče: "Ukloni Bog moju sramotu!"
- ²⁴ Nadjene mu ime Josip, rekavši: "Neka mi Jahve pridoda drugog sina!"
- ²⁵ Pošto je Rahela rodila Josipa, Jakov reče Labanu: "Pusti me da idem u svoj zavičaj!
- ²⁶ Daj mi moje žene za koje sam te služio i moju djecu da mogu otići: tÓa dobro znaš kako sam te služio."
- ²⁷ A Laban mu odgovori: "Ne idi, ako si mi prijatelj. Znam da me Jahve blagoslivljao zbog tebe."
- ²⁸ I nadoda: "Odredi plaću koju želiš od mene, i dat ću ti."
- ²⁹ On mu odgovori: "Ti dobro znaš što je moja služba značila za te i kako je tvome blagu bilo sa mnom.
- ³⁰ Malenkost što si je imao prije nego sam ja došao povećala se vrlo mnogo, jer kuda god sam prolazio Jahve te blagoslivljao na mojim koracima. A sad je vrijeme da poradim i za svoj dom."
- ³¹ On upita: "Koliko da ti platim?" Jakov odgovori: "Nemoj mi platiti ništa! Ako mi učiniš

ovo, opet ću na pašu goniti i čuvati tvoje stado.

³² Daj da prođem danas kroz tvoje stado i od njega izlučim svaku garavu ovcu i svaku šarenu ili napruganu kozu! Neka to bude moja plaća!

³³ A ubuduće kad budeš svojim očima provjeravao moju naplatu, moje će poštenje biti svjedok za mene: nađe li se među mojim kozama ijedna koja ne bude šarena ili naprugana, ili među ovcama koja ne bi bila garava, neka se smatra ukradenom!"

³⁴ Laban reče: "Dobro, neka bude kako si kazao."

³⁵ Ali toga dana Laban izluči naprugane i šarene jarce i sve riđaste i šarene koze - svaku koja je na sebi imala bijelo - i sve garave ovce pa ih preda svojim sinovima.

³⁶ I odande gdje je Jakov pasao ostatak Labanova stada udalji se za koja tri dana hoda.

³⁷ A Jakov uzme zelenih mladica od topola, badema i platana; na njima izreza bijele pruge, otkrivši bjeliku na mladicama.

³⁸ Pruće tako isprugano postavi u korita, u pojila iz kojih se stoka napajala. A kako se stoka parila kad je na vodu dolazila,

³⁹ to su se jarci parili uz pruće, pa su koze kozile prugaste, riđaste i šarene kozliće.

⁴⁰ Tako je i ovce Jakov bio izlučio i glave im okrenuo prema prugastima ili posve garavima što su bile u Labanovu stadu. Tako je za se namicao posebna stada koja nije miješao s Labanovim stadima.

⁴¹ Osim toga, kad bi se god dobro uzrasla stoka parila, Jakov bi stavio pruće u korita, baš pred oči živine, tako da se pari pred prućem.

⁴² Ali ga pred kržljavu marvu nije stavljao. Tako je kržljava zapadala Labana, a dobro razvijena Jakova.

⁴³ Čovjek se tako silno obogatio, stekao mnogu stoku, sluge i sluškinje, deve i magarad.

POGLAVLJE 31

Uto Jakov dozna kako Labanovi sinovi govore: "Sve dobro našega oca uze Jakov; i od onoga što bi moralo pripasti našem ocu namaknuo je sve ono bogatstvo."

² A opazi Jakov i na Labanovu licu da se on ne drži prema njemu kao prije.

³ Tada Jahve reče Jakovu: "Vrati se u zemlju svojih otaca, u svoj zavičaj, i ja ću biti s tobom!"

⁴ Jakov onda pozove Rahelu i Leu u polje, k svome stadu,

⁵ pa im reče: "Ja vidim na licu vašega oca da se on ne drži prema meni kao prije; ali Bog oca moga sa mnom je bio.

⁶ I same znate da sam vašega oca služio koliko sam god mogao;

⁷ pa ipak je vaš otac mene varao, deset mi je puta plaću mijenjao. Ali Bog nije dopuštao da mi nanese štetu.

⁸ Ako bi on rekao: 'Svaka šarena neka bude tebi za naplatu', onda bi cijelo stado mladilo šarene; ako bi opet rekao: 'Prugasti neka budu tebi za plaću', onda bi cijelo stado mladilo prugaste.

⁹ Tako je Bog uzimao blago od vašeg oca pa ga meni davao.

¹⁰ Jednom, kad se stado oplodivalo, nenadano vidjeh u snu da su jarci u stadu, dok su se parili, bili prugasti, mjestimično bijeli i šareni.

¹¹ Još u snu anđeo Božji mene zovne: 'Jakove!' 'Evo me!' rekoh.

¹² A on nastavi: 'Primijeti dobro da su jarci u stadu što se pare prugasti, mjestimično bijeli i šareni. Ja sam, naime, vidio sve što ti je Laban činio.

- 13** Ja sam Bog koji ti se ukazao u Betelu, gdje si uljem pomazao stup i gdje si mi učinio zavjet. Sad ustaj i idi iz ove zemlje; vrati se u svoj zavičaj!"
- 14** Nato mu Rahela i Lea odgovore: "Zar još imamo baštinskog dijela u svome očinskom domu?"
- 15** Zar nas otac nije smatrao tuđinkama? TÓa on je nas prodao, a onda je pojeo novac što ga je za nas dobio!
- 16** Sve bogatstvo što je Bog oduzeo našem ocu zbilja je naše i djece naše. Zato izvrši sve što ti je Bog rekao!"
- 17** Nato Jakov naprti na deve svoju djecu i svoje žene;
- 18** pred sobom potjera sve svoje blago, sva svoja dobra što ih je stekao, stoku što ju je namaknuo u Padan Aramu: krenu u zemlju kanaansku, k svome ocu Izaku.
- 19** Laban bijaše otišao da striže svoje ovce, pa Rahela prisvoji kućne kumire koji su pripadali njezinu ocu.
- 20** Jakov zavara Aramejca Labana tako da nije ni slutio da će bježati.
- 21** I pobjegne sa svim što je bilo njegovo. Ubrzo prijeđe Eufrat i upravi put prema brdu Gileadu.
- 22** Trećeg dana obavijeste Labana da je Jakov pobjegao.
- 23** On povede sa sobom svoje rođake te je za Jakovom išao u potjeru sedam dana hoda; stiže ga na brdu Gileadu.
- 24** Ali se Bog ukaza Aramejcu Labanu, noću u snu, te mu reče. "Pazi da protiv Jakova ne poduzimlješ ništa, ni dobro ni zlo!"
- 25** Uto Laban stigne Jakova. Jakov bijaše postavio svoj šator na Glavici, a Laban se utabori na brdu Gileadu.
- 26** Onda Laban reče Jakovu: "Što si to htio zavaravajući me i odvođeci mi kćeri kao zarobljenice na maču?"
- 27** Zašto si potajno pobjegao, u bludnju me zaveo i nisi me obavijestio? Otpratio bih te s veseljem i pjesmom, uz bubnje i lire.
- 28** Nisi mi dopustio ni da izljubim svoje kćeri i svoju unučad! Zbilja si ludo postupio.
- 29** U mojoj je ruci da s tobom loše postupim. Ali Bog tvoga oca noćas mi reče: 'Pazi da protiv Jakova ne poduzmeš ništa, ni dobro ni zlo!'
- 30** Sada dobro, otišao si jer si čeznuo za svojim očinskim domom; ali zašto si mi kumire pokrao?"
- 31** Jakov odgovori Labanu: "Strepio sam od pomisli da bi mi mogao silom oteti svoje kćeri.
- 32** A kumire svoje u koga nađeš, onaj neka pogine! Ovdje pred našom braćom kaži što je tvoga pri meni i nosi!" Jakov nije znao da ih je Rahela prisvojila.
- 33** Tako Laban uđe u šator Jakovljev, pa u šator Lein, onda u šator dviju sluškinja, ali ništa ne nađe. Izišavši iz Leina šatora, uđe u šator Rahelin.
- 34** A Rahela bijaše uzela kumire i stavila ih u sjedalo svoje deve, a onda na njih sjela. Laban je premetao po svemu šatoru, ali ih ne nađe.
- 35** Ona je, naime, rekla svome ocu: "Neka se moj gospodar ne ljuti što ne mogu pred njim ustati jer imam ono što je red kod žena." I tako je pretraživao, ali kumira nije našao.
- 36** Sad se Jakov ražesti i zađe u prepirku s Labanom. Otvoreno Jakov reče Labanu: "Kakvo je moje zlodjelo, koja li je moja krivnja da me progoniš?"
- 37** Eto si premetnuo sve moje stvari, pa kakav si predmet našao od svega svog kućanstva? Položi ga tu pred moj i svoj rod pa neka oni budu suci među nama dvojicom.
- 38** Za ovih dvadeset godina što sam ih s tobom proveo ni tvoje ovce ni tvoje koze nisu se

jalovile niti sam ja jeo ovnova iz tvoga stada.

³⁹ Ono što bi zvijer razdrla, tebi nisam donosio, nego bih od svoga gubitak nadoknadio. Ti si to od mene tražio, bilo da je nestalo danju ili da je nestalo noću.

⁴⁰ Često sam danju skapavao od žeđi, a obnoć od studeni. San je bježao od mojih očiju.

⁴¹ Od ovih dvadeset godina što sam ih proveo u tvojoj kući četrnaest sam ti godina služio za tvoje dvije kćeri, a šest godina za tvoju stoku, jer si mi mijenjao zaradu deset puta.

⁴² Da sa mnom nije bio Bog moga oca, Bog Abrahamov, Strah Izakov, otpravio bi me praznih ruku. Ali je Bog gledao moju nevolju i trud mojih ruku te je sinoć dosudio."

⁴³ Nato Laban odgovori Jakovu: "Kćeri su moje kćeri; djeca su moja djeca; stada su moja stada, sve što gledaš moje je. Ali što danas mogu učiniti ovim svojim kćerima ili djeci koju su rodile?

⁴⁴ Pa dobro, hajde da ti i ja napravimo ugovor, tako da bude svjedok između mene i tebe."

⁴⁵ Nato Jakov uzme jedan kamen pa ga uspravi kao stup,

⁴⁶ a onda reče svojim ljudima: "Skupite kamenja!" Tako oni nakupe kamenja i nabace gomilu. Tu su na gomili blagovali.

⁴⁷ Laban je nazva "Jegar sahaduta", a Jakov je nazva "Gal-ed".

⁴⁸ Onda Laban izjavi: "Neka ova gomila danas bude svjedok između mene i tebe!" Stoga je nazvana Gal-ed,

⁴⁹ ali i Mispa, jer je rekao. "Neka Jahve bude na vidu i tebi i meni kad jedan drugog ne budemo gledali.

⁵⁰ Ako budeš loše postupao prema mojim kćerima, ili ako uzmeš druge žene uz moje kćeri, sve da nitko drugi ne bude s nama, znaj da će Bog biti svjedok između mene i tebe."

⁵¹ Potom Laban reče Jakovu: "Ovdje je, evo, gomila; ovdje je stup koji sam uspravio između sebe i tebe:

⁵² ova gomila i ovaj stup neka budu jamac da ja u zloj namjeri neću ići na te iza ove gomile i da ti nećeš ići na me iza ove gomile i ovog stupa.

⁵³ Neka Bog Abrahamov i Bog Nahorov budu naši suci!" Jakov se zakune Bogom - Strahom svoga oca Izaka.

⁵⁴ Poslije toga Jakov prinese žrtvu na Glavici i pozva svoje ljude da blaguju. Poslije objeda proveli su noć na Glavici.

⁵⁵ Ranim se jutrom Laban dignu, izljubi svoje sinove i svoje kćeri te ih blagoslovi; onda se zaputi natrag u svoje mjesto.

POGLAVLJE 32

Jakov je putovao svojim putem, kad mu u susret izađu anđeli Božji.

² Kad ih Jakov opazi, reče: "Ovo je Božje taborište!" Zato nazva ono mjesto Mahanajim.

³ Jakov pošalje pred sobom glasnike svome bratu Ezavu u zemlju Seir, u Edomsku pustaru,

⁴ i naloži im: "Ovako ćete reći mome gospodaru Ezavu: 'Sluga tvoj Jakov poručuje ti: Boravio sam kod Labana i dosad se ondje zadržao.

⁵ Stekao sam goveda, magaradi, ovaca, sluga i sluškinja. Javljam to svome gospodaru, ne bih li našao naklonost u njegovim očima.'"

⁶ Glasnici se vrate Jakovu te mu reknu: "Bili smo kod tvoga brata Ezava; on sam dolazi ti u susret sa četiri stotine momaka."

⁷ Jakov se silno uplaši. U zabrinutosti rastavi na dva tabora ljude, stada, krda i deve što ih

je sa sobom imao.

⁸ Računao je: ako Ezav naiđe na jedan tabor i napadne ga, drugi bi se tabor mogao spasiti.

⁹ Onda se Jakov pomoli: "O Bože oca moga Abrahama! Bože oca moga Izaka! O Jahve, koji si mi naredio: 'Vrati se u svoj rodni kraj, i ja ću ti biti dobrostiv!'

¹⁰ Nisam vrijedan sve dobrote koju si tako postojano iskazivao svome sluzi. TÓa samo sam sa svojim štapom nekoć prešao ovaj Jordan, a sad sam narastao u dva tabora.

¹¹ Izbavi me od šaka moga brata, od šaka Ezavovih! Inače se bojim da bi mogao doći i umlatiti i mene, i majke, i djecu.

¹² Ti si rekao: 'Obilnim ću te dobrima obasipati i tvoje potomstvo umnožiti poput pijeska u moru koji se ne da prebrojiti zbog množine.'"

¹³ Ondje provede onu noć; a onda, od onog što je imao pri ruci, pripravi dar svome bratu Ezavu:

¹⁴ dvjesta koza i dvadeset jaraca, dvjesta ovaca i dvadeset ovnova;

¹⁵ trideset deva dojljica s njihovim mladima; četrdeset krava i deset junaca; dvadeset magarica i deset magaraca.

¹⁶ Stado po stado preda svojim slugama. Onda reče svojim slugama: "Idite preda mnom, ali držite razmak među stadima!"

¹⁷ A prvom izda naredbu rekavši: "Kad te sretne moj brat Ezav pa te upita: 'Čiji si ti? Kamo ideš? Čije je ovo pred tobom?'

¹⁸ odgovori: 'Tvoga sluge Jakova; ovo je dar koji šalje svome gospodaru Ezavu; on je tamo za nama.'"

¹⁹ Tako je naredio i drugome, pa trećemu i svima drugima koji su išli za stadima: "Ovo i ovako reci Ezavu kad ga sretneš.

²⁰ Još mu dodaj: 'A sluga tvoj Jakov i sam je za nama.' Mislio je naime: "Ako ga unaprijed udobrostitivim darovima, a onda se s njim suočim, možda će mi oprostiti."

²¹ Tako darovi krenu naprijed, dok je on ostao one noći u taborištu.

²² One noći on ustane, uzme svoje obje žene, obje svoje sluškinje i svoje jedanaestero djece te prijeđe Jabok preko gaza.

²³ Prebacivši njih na drugu stranu toka, prebaci zatim i ostalo što bijaše njegovo.

²⁴ Jakov ostane sam. I neki se čovjek rvaao s njim dok nije zora svanula.

²⁵ Videći da ga ne može svladati, ugane mu bedro pri zglobu, tako da se Jakovu kuk iščašio dok su se rvali.

²⁶ Potom reče: "Pusti me jer zora sviće!" Ali on odgovori: "Neću te pustiti dok me ne blagosloviš."

²⁷ Nato ga onaj zapita: "Kako ti je ime?" Odgovori: "Jakov."

²⁸ Onaj reče. "Više se nećeš zvati Jakov nego Izrael, jer si se hrabro borio i s Bogom i s ljudima i nadvladao si."

²⁹ Onda zapita Jakov: "Reci mi svoje ime!" Odgovori onaj: "Za moje me ime ne smiješ pitati!" I tu ga blagoslovi.

³⁰ Onom mjestu Jakov nadjene ime Penuel jer - reče - "Vidjeh Boga licem u lice, i na životu ostadoh."

³¹ Sunce je nad njim bilo ogranulo kad je prošao Penuel. Hramao je zbog kuka.

³² Zato Izraelci do današnjeg dana ne jedu kukovnu tetivu što se nalazi na bedrenom zglobu, budući da je Jakovljev bedreni zglob bio iščašen u kukovnoj tetivi.

POGLAVLJE 33

- J**akov podiže oči i opazi gdje dolazi Ezav i s njime četiri stotine ljudi. Onda on podijeli svoju djecu među Leu, Rahelu i dvije sluškinje;
- ² postavi sluškinje i njihovu djecu na čelo; iza njih Leu i njezinu djecu; a Rahelu i Josipa straga.
- ³ Sam prođe naprijed, nakloni se do zemlje sedam puta dok se ne primače svome bratu.
- ⁴ Ezav mu potrča u susret. Zagri ga padnuvši mu oko vrata, poljubi ga i zaplaka.
- ⁵ Onda podiže oči i vidje žene i djecu. "Tko su ovi s tobom?" - zapita. On odgovori: "Djeca kojom je Bog obdario tvoga slugu."
- ⁶ Potom naprijed stupe sluškinje sa svojom djecom te se duboko naklone.
- ⁷ Naprijed stupi i Lea sa svojom djecom te se duboko nakloni. Najposlije stupe naprijed Josip i Rahela te se duboko naklone.
- ⁸ Ezav upita: "Što kaniš sa svom ovom povorkom što sam je sreo?" Odgovori: "Naći naklonost svoga gospodara."
- ⁹ Ezav odgovori: "Ja imam dosta, brate moj. Neka ostane tebi što je tvoje."
- ¹⁰ A Jakov reče: "Nemoj tako! Ako sam našao naklonost u tvojim očima, primi dar iz moje ruke; jer meni je, što si me ljubezno primio, kao da gledam lice Božje."
- ¹¹ Zato prihvati moj dar što sam ti ga donio; Bog mi je bio sklon te imam svega." Kako ga je uporno nagovarao, Ezav prihvati.
- ¹² "Pođimo na put", reče Ezav, "i ja ću s tobom putovati."
- ¹³ Ali mu on odvrati: "Zna moj gospodar da su djeca nejaka. Osim toga, valja mi se brinuti o ovcima i kravama koje doje: ako bi se tjerale prebrzo samo jednog dana, sve bi pocrkale."
- ¹⁴ Neka moj gospodar ide ispred svoga sluga, a ja ću ići polako, uz korak marve pred sobom i uz korak djece, dok ne stignem k svome gospodaru u Seir."
- ¹⁵ Onda reče Ezav: "Da ti barem ostavim nekoliko ljudi koji se sa mnom nalaze." Ali on odgovori: "Čemu to? Neka ja samo nađem milost u očima svoga gospodara!"
- ¹⁶ Tako se Ezav onog dana zaputi natrag u Seir,
- ¹⁷ dok je Jakov otišao u Sukot, gdje sebi sagradi kuću, a svom blagu podigne staje. Stoga je onom mjestu dano ime Sukot.
- ¹⁸ Došavši tako iz Padan Arama, Jakov sretno stigne u grad Šekem, koji se nalazi u zemlji kanaanskoj, i postavi svoj šator pred gradom.
- ¹⁹ A komad zemlje na kojoj je postavio svoj šator kupi od sinova Hamora, Šekemova oca, za stotinu kesita.
- ²⁰ Tu podiže žrtvenik i nazva ga "El, Bog Izraelov".

POGLAVLJE 34

- D**ina, kći koju je Lea rodila Jakovu, iziđe da posjeti neke žene onoga kraja.
- ² Opazi je Hivijac Šekem, sin Hamora, poglavice kraja, pa je pograbi i na silu s njom leže.
- ³ Njegovo srce prione za Dinu, Jakovljevu kćer, i on se u djevojku zaljubi. Nastojao je pridobiti djevojčino srce.
- ⁴ Šekem je govorio i svom ocu Hamoru: "Onu mi djevojku uzmi za ženu!"
- ⁵ Jakov sazna da je Šekem obeščastio njegovu kćer Dinu. Ali kako su njegovi sinovi bili uz

blago na polju, Jakov nije poduzimao ništa dok oni ne dođu.

⁶ Uto dođe k Jakovu Šekemov otac Hamor da se s njim sporazumije,

⁷ upravo kad su se Jakovljevi sinovi vraćali iz polja. Kad su čuli vijest, ljudi su bili ojađeni i vrlo ljuti. Što je Šekem učinio - legavši s Jakovljevom kćeri - u Izraelu je bila sramota. To se nije smjelo trpjeti.

⁸ Hamor im reče. "Moj se sin Šekem svom dušom zaljubio u vašu kćer. Dajte mu je za ženu!

⁹ Oprijateljite se s nama: dajte nam svoje kćeri, a naše kćeri uzimajte sebi!

¹⁰ Tako možete živjeti među nama; zemlja je pred vama da se naselite, u njoj se slobodno krećete i stječete imovinu!"

¹¹ Potom Šekem reče njezinu ocu i njezinoj braći: "Da nađem milost u vašim očima, dat ću vam što zatražite.

¹² Tražite od mene koliko hoćete: sve što god zapitate dat ću, samo mi dajte djevojku za ženu."

¹³ Jakovljevi sinovi odgovore Šekemu i njegovu ocu Hamoru - govorili su s prijevarom jer je obeščastio njihovu sestru Dinu -

¹⁴ te im rekoše: "Ne možemo pristati da svoju sestru damo čovjeku koji nije obrezan, jer bi to za nas bila sramota.

¹⁵ Jedino ćemo je dati ako postanete kao i mi, ako obrežete sve svoje muškarce.

¹⁶ Onda vam možemo davati svoje kćeri i uzimati vaše sebi, s vama se naseliti i biti jedan rod.

¹⁷ A ako ne pristajete na obrezanje, uzet ćemo svoju kćer i otići."

¹⁸ Hamoru i Šekemu, Hamorovu sinu, njihov se zahtjev učini povoljan.

¹⁹ Mladić nije časio da zahtjev izvrši, jer je čeznuo za Jakovljevom kćeri; a bio je najvažniji od svih u očevu domu.

²⁰ Tako Hamor i njegov sin Šekem dođu u svoje gradsko vijeće i obrate se svojim sugrađanima ovako:

²¹ "Ovaj je svijet prijazan; neka se među nama u zemlji nasele; neka se po njoj slobodno kreću; ima dosta prostora u zemlji za njih; možemo uzimati njihove kćeri sebi za žene, a njima davati svoje.

²² No ljudi će pristati da među nama žive i s nama budu jedan rod samo ako se svi naši muškarci obrežu kao što su oni obrezani.

²³ Zar tako ne bi stoka koju su stekli, sve njihovo blago - bilo naše? Pristanimo, pa neka se među nama nasele!"

²⁴ Svi odrasli muškarci koji imaju pravo izaći na gradska vrata poslušashe Hamora i njegova sina Šekema, pa bude obrezan svaki muškarac - svaki koji ima pravo izaći na gradska vrata.

²⁵ A trećega dana, dok su oni još bili u bolovima, dva Jakovljeva sina, Šimun i Levi, Dinina braća, pograbe svaki svoj mač i nesmetano dođu u grad te poubijaju sve muškarce.

²⁶ Sasijeku mačem Hamora i njegova sina Šekema, uzmu Dinu iz Šekemove kuće i odu.

²⁷ Ostali Jakovljevi sinovi dođu na ubijene i opustoše grad što je njihova sestra bila obeščaćena.

²⁸ Što je bilo krupne i sitne stoke i magaradi, u gradu i u polju, otjeraju;

²⁹ opljačkaju sva njihova dobra, a svu im djecu i žene - sve što je bilo po kućama - odvedu u roblje.

³⁰ Jakov reče Šimunu i Leviju: "Uveli ste me u nepriliku omrazivši me stanovnicima

zemlje, Kanaancima i Perižanima. Ako se ujedine protiv mene i napadnu me, dok je nas ovako malo na broj, istrijebit će me s mojim domom."

31 Oni odgovore: "Zar da prema našoj sestri postupaju kao prema kakvoj bludnici?"

POGLAVLJE 35

Bog reče Jakovu: "Ustani, idi gore u Betel te ondje ostani! Načini ondje žrtvenik Bogu koji ti se objavio kad si bježao od svoga brata Ezava!"

2 I Jakov reče svojoj obitelji i svima koji bijahu s njime: "Odbacite tuđe kumire koji se nalaze u vašoj sredini; očistite se i preobucite.

3 Idemo gore u Betel; ondje ću načiniti žrtvenik Bogu, koji me uslišao kad sam bio u nevolji i sa mnom bio na putu kojim sam hodio."

4 Oni predaju Jakovu sve tuđe kumire što su ih imali i naušnice što su bile o njihovim ušima, pa ih Jakov zakopa pod hrast kod Šekema.

5 Kad su se zaputili, strah od Boga spopadne okolišna mjesta, tako da nisu išli u potjeru za Jakovljevim sinovima.

6 Jakov stigne u Luz, to jest Betel, u zemlji kanaanskoj, i sav puk što je bio s njim.

7 Ondje sagradi žrtvenik i mjesto nazva El Betel, jer mu se ondje Bog objavio kad on bježaše pred svojim bratom Ezavom.

8 Tada umre Rebekina dojilja Debora te je sahraniše pod Betelom, pod hrastom, koji se otad zove "Tužni hrast".

9 Bog se opet objavi Jakovu kad je stigao iz Padan Arama, te ga blagoslovi.

10 Bog mu reče: "Ime ti je Jakov, ali se odsad nećeš zvati Jakov nego će Izrael biti tvoje ime." Tako ga prozva Izraelom.

11 Onda mu Bog reče: "Ja sam El Šadaj - Bog Svesilni! Budi rodan i množi se! Od tebe poteći će narod, mnoštvo naroda, i kraljevi iz tvog će izaći krila.

12 Zemlju što je dadoh Abrahamu i Izaku tebi predajem; i potomstvu tvojem poslije tebe zemlju ću ovu dati."

13 A onda Bog ode od njega gore.

14 Na mjestu gdje je Bog s njim govorio Jakov uspravi stup, stup od kamena; na njemu prinese žrtvu i izli ulja.

15 A mjesto gdje mu je Bog govorio Jakov nazva Betel.

16 Potom odu iz Betela. Još bijaše malo puta do Efrate, a Rahela se nađe pri porođaju. Napali je teški trudovi.

17 Kad su joj porođajni bolovi bili najteži, reče joj babica: "Ne boj se jer ti je i ovo sin!"

18 Kad se rastavljala s dušom - jer umiraše Rahela - nadjenu sinu ime Ben Oni; ali ga otac prozva Benjamin.

19 Tako umrije Rahela. Sahrane je na putu u Efratu, to jest Betlehem.

20 A na njezinu grobu Jakov podigne spomenik - onaj što je na Rahelinu grobu do danas.

21 Izrael krenu dalje te razape svoj šator s onu stranu Migdal-Edera.

22 Dok je Izrael boravio u onom kraju, ode Ruben i legne s Bilhom, priležnicom svoga oca. Sazna za to Izrael. Izrael je imao dvanaest sinova.

23 S Leom: Rubena, koji je Jakovljevi prvorodenac, Šimuna, Levija, Judu, Jisakara i Zebuluna;

24 s Rahelom: Josipa i Benjamina;

- ²⁵ s Bilhom, Rahelinom sluškinjom: Dana i Naftalija;
- ²⁶ sa Zilpom, sluškinjom Leinom: Gada i Ašera. To su Jakovljevi sinovi što su mu se rodili u Padan Aramu.
- ²⁷ Jakov dođe k svome ocu Izaku u Mamru u Kirjat Arbu, to je Hebron - gdje su boravili Abraham i Izak kao pridošlice.
- ²⁸ Kad je Izaku bilo sto i osamdeset godina, umrije.
- ²⁹ Izak izdahne i umre, starac i godinama zasićen, te bude pridružen svojim precima. Sahrane ga njegovi sinovi, Ezav i Jakov.

POGLAVLJE 36

Ovo su potomci Ezava, koji se zvao i Edom.

- ² Ezav je uzeo sebi žene od kanaanskih djevojaka: Adu, kćer Hetita Elona; Oholibamu, kćer Ane, unuku Sibeona Horijca;
- ³ i Basematu, kćer Jišmaelovu, sestru Nebajotovu.
- ⁴ Ada Ezavu rodi Elifaza, a Basemata rodi Reuela,
- ⁵ Oholibama rodi Jeuša, Jalama i Koraha. To su Ezavovi sinovi koji se rodiše u zemlji kanaanskoj.
- ⁶ Ezav uzme svoje žene, svoje sinove, svoje kćeri, svu čeljad svoga doma; svoju stoku - krupnu i sitnu; svu imovinu što ju je namakao u zemlji kanaanskoj, pa ode u zemlju seirsku, daleko od svog brata Jakova.
- ⁷ Njihov se, naime, posjed jako uvećao te nisu mogli ostati zajedno: kraj u kojem su boravili nije ih mogao izdržavati zbog njihova blaga.
- ⁸ Tako se Ezav - Edom nazvani - naseli u brdskom kraju Seiru.
- ⁹ Ovo je, dakle, potomstvo Ezava, praoca Edomaca, u brdskom kraju Seiru.
- ¹⁰ Ovo su imena Ezavovih sinova: Elifaz, sin Ezavove žene Ade; Reuel, sin Ezavove žene Basemate.
- ¹¹ Elifazovi su sinovi bili: Teman, Omar, Sefo, Gatam i Kenaz.
- ¹² Timna je bila inoča Ezavova sina Elifaza; ona je Elifazu rodila Amaleka. To su potomci Ezavove žene Ade.
- ¹³ A ovo su sinovi Reuelovi: Nahat, Zerah, Šama i Miza. Oni su bili sinovi Ezavove žene Basemate.
- ¹⁴ A ovo su opet sinovi Ezavove žene Oholibame, Anine kćeri, unuke Sibeonove; ona je Ezavu rodila Jeuša, Jalama i Koraha.
- ¹⁵ Ovo su rodovske glave Ezavovih potomaka. Potomci Ezavova prvorodenca Elifaza: knez Teman, knez Omar, knez Sefo, knez Kenaz,
- ¹⁶ knez Korah, knez Gatam i knez Amalek. To su rodovski glavari Elifazovi u zemlji edomskoj; to su potomci Adini.
- ¹⁷ A ovo su potomci Ezavova sina Reuela: knez Nahat, knez Zerah, knez Šama i knez Miza. To su rodovski glavari Reuelovi u zemlji edomskoj; to su potomci Ezavove žene Basemate.
- ¹⁸ A ovo su potomci Ezavove žene Oholibame: knez Jeuš, knez Jalam i knez Korah. To su rodovski glavari Ezavove žene Oholibame, kćeri Anine.
- ¹⁹ To su bili sinovi Ezava-Edoma, njihovi knezovi.
- ²⁰ A ovo su sinovi Seira Horijca, žitelji one zemlje: Lotan, Šobal, Sibeon, Ana,

- ²¹ Dišon, Eser i Dišan. To su koljenovići Horijci, sinovi Seirovi, u zemlji edomskoj.
- ²² Lotanovi sinovi bili su: Hori i Hemam; a sestra Lotanova bila je Timna.
- ²³ Ovo su bili sinovi Šobalovi: Alvan, Manahat, Ebal, Šefo i Onam.
- ²⁴ Sinovi Sibeonovi bijahu Aja i Ana. Ana je onaj koji je našao vruća vrela u pustari dok je čuvao magarad svoga oca Sibeona.
- ²⁵ Ovo su bila djeca Ane: sin Dišon i Anina kći Oholibama.
- ²⁶ Ovo su bili sinovi Dišonovi: Hemdan, Ešban, Jitran i Keran.
- ²⁷ Ovo su bili sinovi Eserovi: Bilhan, Zaavan i Akan.
- ²⁸ A sinovi Dišanovi bili su: Uz i Aran.
- ²⁹ Ovo su knezovi Horijaca: knez Lotan, knez Šobal, knez Sibeon, knez Ana,
- ³⁰ knez Dišon, knez Eser i knez Dišan. To su bili knezovi Horijaca, glavari za glavare, u zemlji seirskoj.
- ³¹ Evo kraljeva koji su kraljevali u edomskoj zemlji prije nego je zavladao kralj sinova Izraelovih.
- ³² Beorov sin Bela vladao je u Edomu; njegov se grad zvao Dinhaba.
- ³³ Kad je umro Bela, na njegovo se mjesto zakraljio Jobab, sin Zeraha iz Bosre.
- ³⁴ Kad je umro Jobab, zakraljio se na njegovo mjesto Hušam iz temanske zemlje.
- ³⁵ Kad je umro Hušam, zakraljio se na njegovo mjesto Bedadov sin Hadad, koji je potukao Midjance na Moapskom polju. Ime je njegovu gradu bilo Avit.
- ³⁶ Kad je umro Hadad, zakraljio se na njegovo mjesto Samla iz Masreke.
- ³⁷ Kad je umro Samla, zakraljio se na njegovo mjesto Šaul iz Rehobota na Rijeci.
- ³⁸ Kad umrije Šaul, zavlada Baal Hanan, Akborov sin.
- ³⁹ Kad je umro Baal Hanan, Akborov sin, vladaše Hadad. Ime je njegovu gradu bilo Pai. Žena mu se zvala Mehetabela. Bila je kći Matredova, iz Me Zahaba.
- ⁴⁰ Ovo su imena Ezavovih knezova s njihovim nazivima po rodovima i smještaju: knez Timna, knez Alva, knez Jetet,
- ⁴¹ knez Oholibama, knez Ela, knez Pinon,
- ⁴² knez Kenaz, knez Teman, knez Mibzar,
- ⁴³ knez Magdiel i knez Iram. To su bili knezovi edomski, prema njihovim naseljima u zemlji koju su zaposjeli. To je Ezav, praotac Edomaca.

POGLAVLJE 37

A Jakov se bijaše nastanio u zemlji gdje je njegov otac boravio kao pridošlica - u zemlji kanaanskoj.

- ² Evo nasljedstva Jakovljeva. Kao mladić, u dobi od sedamnaest godina, Josip je čuvao stada sa svojom braćom, sinovima Bilhe i Zilpe, koje bijahu žene njegova oca. Josip je ocu svome donosio zle glasove o njima.
- ³ Izrael je volio Josipa više nego ijednog svoga sina jer je bio dijete njegove staračke dobi; i on mu napravi kićenu haljinu.
- ⁴ Kako njegova braća opaze da ga njihov otac voli više od svih drugih svojih sinova, zamrze ga toliko da mu nisu mogli ni prijaznu riječ progovoriti.
- ⁵ Jednom Josip usni san i kaza ga svojoj braći, a oni ga zbog toga još više zamrze.
- ⁶ "Poslušajte", reče im, "san što sam ga usnio!
- ⁷ Pomislite! Vezali smo nasred polja snopove, kadli se najjednom moj snop uspravi i stade

uzgor. Uto se vaši snopovi okupe okolo i duboko se poklone mom snopu."

⁸ Njegova ga braća upitaše: "Kaniš li nad nama zakraljevati? Hoćeš li nam biti gospodar?" I još ga više zamrže zbog njegova pričanja o snovima.

⁹ Usni on još jedan san te ga ispriča svojoj braći: "Još sam jedan san usnuo. Pazite! Sunce, mjesec i jedanaest zvijezda duboko mi se klanjahu!"

¹⁰ Kad je to ispričao svome ocu, ukori ga otac i reče mu: "Što znači taj san što si ga usnuo? Zar ćemo doći ja, tvoja majka i tvoja braća pa ti se do zemlje klanjati?"

¹¹ I dok su braća od zavisti bila ljuta na nj, njegov je otac razmišljao o svemu.

¹² Jednom njegova braća odu čuvati očeva stada blizu Šekema.

¹³ Izrael reče Josipu: "Tvoja braća čuvaju stada kod Šekema, pa hajde da te pošaljem k njima." On mu odgovori: "Dobro, idem."

¹⁴ Potom će mu otac: "Hajde i vidi kako su ti braća i stoka pa mi javi." Tako ga otpremi iz doline Hebrona, i on stigne u Šekem.

¹⁵ Neki čovjek nađe ga gdje luta poljem pa ga upita: "Što tražiš?"

¹⁶ "Tražim braću", odgovori. "Možeš li mi kazati gdje čuvaju stada?"

¹⁷ A čovjek reče: "Odavde su otišli. Čuo sam ih gdje govore: 'Hajdemo u Dotan.'" Tako Josip ode za svojom braćom i nađe ih u Dotanu.

¹⁸ Oni ga opaze izdaleka; prije nego im se približio, počnu se dogovarati da ga ubiju.

¹⁹ I jedan drugom reče: "Eno stiže onaj sanjar!"

²⁰ Hajde da ga sad ubijemo i bacimo u kakvu čatrnju! Možemo kazati da ga je proždrla divlja zvijer. Vidjet ćemo što će biti od njegovih snova!"

²¹ Ali kad je to čuo Ruben, pokuša da ga izbavi iz njihovih šaka. I reče: "Nemojmo oduzimati njegova života!"

²² Ne prolijevajte krvi" - dalje je govorio Ruben. "Bacite ga u čatrnju u pustari; ali ne dižite na nj ruke!" Htio ga je tako izbaviti iz njihovih šaka i odvesti ocu.

²³ Ali kad je Josip stigao braći, oni s Josipa svuku njegovu haljinu, haljinu kićenu što je bila na njemu;

²⁴ pograbe ga i bace u čatrnju. Čatrnja je bila prazna; nije bilo u njoj vode.

²⁵ Potom sjednu da ručaju. Kako podignu svoje oči, opaze povorku Jišmaelaca gdje dolazi iz Gileada. Deve su im nosile mirodije, balzam i mirisavu smolu da ih preprodaju u Egipat.

²⁶ Tada reče Juda svojoj braći: "Što ćemo postići ako ubijemo svog brata a krv njegovu sakrijemo?"

²⁷ Hajde da ga prodamo Jišmaelcima; ali ne dižimo na nj ruke. TÓa on je naš brat, naše meso." Braća ga poslušaju.

²⁸ Uto naiđu ljudi, midjanski trgovci. Braća izvuku Josipa iz čatrnje i prodaju ga za dvadeset srebrnika Jišmaelcima, a oni Josipa dovedu u Egipat.

²⁹ Kad se Ruben vratio k čatrnji i vidio da Josipa nema u čatrnji, razdere svoju odjeću.

³⁰ A kad se vratio svojoj braći, povika: "Dječaka nema! Kamo ću ja sad?"

³¹ A oni uzmu Josipovu haljinu, zakolju jedno kozle i haljinu zamoče u krv.

³² Kićenu haljinu otpreme ocu i poruče: "Ovo smo našli; gledaj je li ovo haljina tvoga sina ili nije."

³³ Prepozna je on pa reče: "Haljina je moga sina! Divlja ga je zvijer rastrgla! Na komade je Josip rastrgan!"

³⁴ I razdere Jakov svoje haljine, stavi pokorničku kostrijet oko bokova i dugo vremena oplakivaše svoga sina.

³⁵ Svi su ga njegovi sinovi i sve njegove kćeri nastojali utješiti, ali se on ne mogaoše utješiti. Govorio je: "Ne, sići ću k svome sinu u Šeol tugujući!" Tako ga je oplakivao njegov otac.

³⁶ A Midjanci ga prodaju u Egipat Potifaru, dvoraninu faraonovu, zapovjedniku straže.

POGLAVLJE 38

Otprilike u to vrijeme Juda ode od svoje braće te okrenu nekom Adulamcu komu ime bijaše Hira.

² Tu Juda zapazi kćer jednog Kanaanca - zvao se Šua - i njome se oženi. Priđe njoj

³ te ona začne i rodi sina, komu dade ime Er.

⁴ Opet ona začne, rodi sina i dade mu ime Onan.

⁵ Još jednog sina rodi te mu nadjene ime Šela. Nalazila se u Kezibu kad je njega rodila.

⁶ Juda oženi svoga prvorodjenca Era djevojkom kojoj bijaše ime Tamara.

⁷ Ali Judin prvorodjenac Er uvrijedi Jahvu i Jahve ga pogubi.

⁸ Tada reče Juda Onanu: "Priđi k udovici svoga brata, izvrši prema njoj djeversku dužnost i tako očuvaj lozu svome bratu!"

⁹ Ali Onan, znajući da se sjeme neće računati kao njegovo, ispuštaše ga na zemlju kad god bi prišao bratovoj udovici, tako da ne dade potomstva svome bratu.

¹⁰ To što je činio uvrijedilo je Jahvu, pa i njega pogubi.

¹¹ Onda Juda reče svojoj nevjesti Tamari: "Ostani kao udovica u domu svoga oca dok poodraste moj sin Šela." Bojao se, naime, da bi i on mogao umrijeti kao i njegova braća. I tako Tamara ode da živi u očevu domu.

¹² Dugo vremena poslije toga umre Šuina kći, Judina žena. Kad je prošlo vrijeme žalosti, Juda ode, zajedno sa svojim prijateljem Adulamcem Hirom, u Timnu da striže svoje ovce.

¹³ Obavijeste Tamaru: "Eno ti je svekar", rekoše joj, "na putu u Timnu da striže ovce."

¹⁴ Ona svuče udovičko ruho, navuče koprenu i zamota se pa sjede na ulazu u Enajim, što je na putu k Timni. Vidjela je, naime, da je Šela odrastao, ali nju još ne udaše za nj.

¹⁵ Kad je Juda opazi, pomisli da je bludnica, jer je bila pokrila lice.

¹⁶ Svрати se on k njoj i reče: "Daj da ti priđem!" Nije znao da mu je nevjesta. A ona odgovori: "Što ćeš mi dati da uđeš k meni?"

¹⁷ "Spremit ću ti jedno kozle od svoga stada", odgovori. "Treba da ostaviš jamčevinu dok ga ne pošalješ."

¹⁸ A on zapita: "Kakvu jamčevinu da ti ostavim?" Ona odgovori: "Svoj pečatnjak o vrpci i štap što ti je u ruci." Dade joj jedno i drugo, a onda priđe k njoj i ona po njem začne.

¹⁹ Potom ona ustade i ode; skide sa sebe koprenu i opet se odjenu u svoje udovičko ruho.

²⁰ Uto Juda pošalje kozle po svom prijatelju Adulamcu da iskupi jamčevinu iz ruku žene, ali je nije mogao naći.

²¹ Upita ljude u mjestu: "Gdje je bludnica što se nalazila uz put u Enajim?" Oni mu odgovore: "Ovdje nije nikad bilo bludnice."

²² Tako se on vrati k Judi pa reče: "Nisam je mogao naći. Osim toga, ljudi mi u mjestu rekoše da ondje nije nikad bilo bludnice."

²³ Onda reče Juda: "Da ne ostanemo za ruglo, neka ih drži! Slao sam joj, eto, ovo kozle, ali je ti nisi našao."

²⁴ Otprilike poslije tri mjeseca donesoše vijest Judi: "Tvoja nevjesta Tamara odala se

bludništvu; čak je u bludničenju i začela." "Izvedite je", naredi Juda, "pa neka se spali!"

²⁵ Dok su je izvodili, ona poruči svekru: "Začela sam po čovjeku čije je ovo." Još doda: "Vidi čiji je ovaj pečatnjak o vrpci i ovaj štap!"

²⁶ Juda ih prepozna pa reče: "Ona je pravednija nego ja, koji joj nisam dao svoga sina Šelu." Ali više s njom nije imao posla.

²⁷ Kad joj je došlo vrijeme da rodi, pokaže se da nosi blizance.

²⁸ Dok je rađala, jedan od njih pruži ruku van. Nato babica priveže za njegovu ruku crven konac govoreći: "Ovaj je izišao prvi."

²⁹ Ali baš tada on uvuče ruku te iziđe njegov brat. A ona reče: "Kakav li proder napravi!" Stoga mu nadjenu ime Peres.

³⁰ Poslije iziđe njegov brat koji je oko ruke imao crveni konac. Njemu dadoše ime Zerah.

POGLAVLJE 39

Josipa dovedoše u Egipat. Tu ga od Jišmaelaca koji su ga onamo doveli kupi Egipćanin Potifar, dvoranin faraonov i zapovjednik njegove tjelesne straže.

² Jahve je bio s Josipom, zato je u svemu imao sreću: Egipćanin ga uzme k sebi u kuću.

³ Vidje njegov gospodar da je Jahve s njim i da svemu što mu ruka poduzme Jahve daje uspjeh;

⁴ zavolje on Josipa, uze ga za dvoranina i postavi ga za upravitelja svoga doma i povjeri mu sav svoj imetak.

⁵ I otkad mu je povjerio upravu svoga doma i svega svog imetka, blagoslovi Jahve dom Egipćaninov zbog Josipa: blagoslov Jahvin bijaše na svemu što je imao - u kući i u polju.

⁶ I tako sve svoje prepusti brizi Josipovoj te se više ni za što nije brinuo, osim za jelo što je jeo. A Josip je bio mladić stasit i naočit.

⁷ Poslije nekog vremena žena njegova gospodara zagleda se u Josipa i reče mu: "Legni sa mnom!"

⁸ On se oprije i reče ženi svoga gospodara: "Gledaj! Otkako sam ja ovdje, moj se gospodar ne brine ni za što u kući; sve što ima meni je povjerio.

⁹ On u ovoj kući nema više vlasti negoli ja i ništa mi ne krati, osim tebe, jer si njegova žena. Pa kako bih ja mogao učiniti tako veliku opačinu i sagriješiti protiv Boga!"

¹⁰ Iako je Josipa salijetala iz dana u dan, on nije pristajao da uz nju legne; nije joj prilazio.

¹¹ Jednog dana Josip uđe u kuću na posao. Kako nikog od služinčadi nije bilo u kući,

¹² ona ga uhvati za ogrtač i reče: "Legni sa mnom!" Ali on ostavi svoj ogrtač u njezinoj ruci, otrže se i pobježe van.

¹³ Vidjevši ona da je u njezinoj ruci ostavio ogrtač i pobjegao van,

¹⁴ zovne svoje slugе te im reče: "Gledajte! Trebalo je da nam dovede jednog Hebrejca da se s nama poigrava. Taj k meni dođe da sa mnom legne, ali sam ja na sav glas zaviknula.

¹⁵ A čim je čuo kako vičem, ostavi svoj ogrtač pokraj mene i pobježe van."

¹⁶ Uza se je držala njegov ogrtač dok mu je gospodar došao kući.

¹⁷ Onda i njemu kaza istu priču: "Onaj sluga Hebrejac koga si nam doveo dođe k meni da sa mnom ljubaka!

¹⁸ Ali čim je čuo kako vičem, ostavi svoj ogrtač pokraj mene i pobježe van."

¹⁹ Kad je njegov gospodar čuo pripovijest svoje žene koja reče: "Eto, tako sa mnom tvoj sluga", razgnjevi se.

- ²⁰ Gospodar pograbi Josipa i baci ga u tamnicu - tamo gdje su bili zatvoreni kraljevi utamničeni. I osta u tamnici.
- ²¹ Ali je Jahve bio s njim, iskaza naklonost Josipu te on nađe milost u očima upravitelja tamnice.
- ²² Tako upravitelj tamnice preda u Josipove ruke sve utamničenike koji su se nalazili u tamnici; i ondje se ništa nije radilo bez njega.
- ²³ Budući da je Jahve bio s njim, upravitelj tamnice nije nadgledao ništa što je Josipu bilo povjereno: Jahve bijaše s njim, i što god bi poduzeo, Jahve bi to okrunio uspjehom.

POGLAVLJE 40

Poslije toga peharnik se i pekar egipatskog kralja ogriješe o svoga gospodara, kralja egipatskog.

- ² Faraon se razljuti na svoja dva dvoranina, glavnog peharnika i glavnog pekara,
- ³ te ih stavi u zatvor, u zgradu zapovjednika tjelesne straže - u istu tamnicu gdje je i Josip bio zatvoren.
- ⁴ Zapovjednik tjelesne straže odredi Josipa da ih poslužuje. Pošto su proveli u zatvoru neko vrijeme,
- ⁵ obojica njih - peharnik i pekar egipatskog kralja, utamničeni - usnu san jedne te iste noći. Svaki je usnuo svoj san; i svaki je san imao svoje značenje.
- ⁶ Kad je Josip ujutro došao k njima, opazi da su neraspoloženi.
- ⁷ Upita faraonove dvorane koji su bili s njim u zatvoru u zgradi njegova gospodara: "Zašto ste danas tako potišteni?"
- ⁸ Odgovore mu: "Sne smo usnuli, ali nikog nema da nam ih protumači." Josip im reče: "Zar tumačenje ne spada na Boga? Dajte, pričajte mi!"
- ⁹ Onda je glavni peharnik ispriповjedio Josipu svoj san: "Sanjao sam da je preda mnom lozov trs.
- ¹⁰ Na trsu bile tri mladice. I tek što je propupao, procvjeta i na njegovim grozdovima sazru bobice.
- ¹¹ Kako sam u ruci držao faraonov pehar, uzmem grožđa, istiještim ga u faraonov pehar, a onda stavim pehar u faraonovu ruku."
- ¹² Josip mu reče: "Ovo ti je značenje: tri mladice tri su dana.
- ¹³ Poslije tri dana faraon će te pomilovati i vratiti na tvoje mjesto; opet ćeš stavljati pehar faraonu u ruku, kao i prije, dok si mu bio peharnik.
- ¹⁴ Kada ti bude opet dobro, sjeti se da sam i ja bio s tobom, pa mi učini ovu uslugu: spomeni me faraonu i pokušaj me izvesti iz ove kuće.
- ¹⁵ Jer, zbilja, bio sam silom odveden iz zemlje Hebreja; ni ovdje nisam ništa skrivio, a baciše me u tamnicu."
- ¹⁶ Kad je glavni pekar vidio kako je Josip dao dobro tumačenje, reče mu: "Usnuh da su mi na glavi tri bijele košare.
- ¹⁷ U najgornjoj bilo svakovrsna peciva što ga pekar pripravlja faraonu, ali su ptice jele iz košare povrhu moje glave."
- ¹⁸ Josip odgovori: "Ovo je značenje: tri košare tri su dana.
- ¹⁹ Poslije tri dana faraon će uzdići tvoju glavu i o drvo te objesiti te će ptice jesti meso s tebe."
- ²⁰ I zaista, trećega dana, kad je faraon priredio gozbu za sve svoje službenike - bio mu je

rođendan - iz sredine svojih službenika izluči glavnog peharnika i glavnog pekara.

²¹ Vрати glavnog peharnika u peharničku službu te je i dalje stavljao pehar u faraonovu ruku,

²² a glavnog pekara objesi, kako je Josip protumačio.

²³ Ipak se glavni peharnik nije sjetio Josipa - zaboravio je na nj.

POGLAVLJE 41

Poslije dvije godine usnu faraon da stoji pokraj Nila.

² Iz Nila iziđe sedam krava, lijepih i debelih; pasle su po šašu.

³ Ali odmah poslije njih iz Nila iziđe sedam drugih krava, ružnih i mršavih, te stanu uz one krave na obali Nila.

⁴ Ružne i mršave krave požderu ono sedam lijepih i pretelih, i uto se faraon probudi.

⁵ Opet zaspi te usnu drugi san: sedam punih i jedrih klasova izraste na jednoj stabljici.

⁶ Ali, eto, poslije njih uzraste sedam klasova šturih, istočnjakom opaljenih.

⁷ Šturi klasovi proždru sedam jedrih i punih klasova. I faraon se probudi, i gle: bio je to san.

⁸ Ujutro faraon bijaše uznemiren u duši, pa pozva sve čarobnjake i sve mudrace egipatske: ispriča im faraon svoje sne, ali mu ih nitko nije mogao protumačiti.

⁹ Onda progovori faraonov glavni peharnik: "Moram danas spomenuti jedan svoj propust.

¹⁰ Jednom, kad se faraon razljutio na svoje službenike, mene i glavnog pekara stavio je u zatvor u zgradi glavnog upravitelja.

¹¹ Usnusmo san iste noći, i ja i on, ali je svaki od nas usnuo san drugog značenja.

¹² Onda je s nama bio neki mladi Hebrej, sluga zapovjednika straže. Ispričasmo njemu svoje sne, a on nam ih protumači: kaza svakom značenje njegova sna.

¹³ Kako nam ih je protumačio, tako nam se i dogodilo: mene vratiše na moje mjesto, a onoga objesiše."

¹⁴ Faraon odmah pošalje po Josipa; izvuku ga brže-bolje iz tamnice; ošišaju mu kosu, obuku novo odijelo i on stupi pred faraona.

¹⁵ Onda faraon reče Josipu: "Usnuo sam san, a nitko ga ne može protumačiti. Čuo sam o tebi da možeš protumačiti san čim ga čuješ."

¹⁶ "Ništa ja ne mogu", odgovori Josip faraonu, "nego će Bog dati pravi odgovor faraonu."

¹⁷ Onda je faraon pripovjedaو Josipu: "U svom snu stojim na obali Nila.

¹⁸ I gle! Iz Nila iziđe sedam debelih i lijepih krava. Pasle su po šašu.

¹⁹ Poslije njih izađe drugih sedam krava. Bile su mršave, vrlo ružne i koštunjave. Još nikad ne vidjeh onako ružnih krava u svoj zemlji egipatskoj!

²⁰ I sedam mršavih i ružnih krava proždru prvih sedam debelih krava.

²¹ Pa iako su ih progutale, nije se vidjelo da im je što u trbuhu: bile su ružne kao i prije. Uto se probudim.

²² Zatim sam u snu vidio kako na jednoj stabljici uzraste sedam punih i lijepih klasova.

²³ Ali poslije njih uzraste sedam klasova zgrčenih, šturih, istočnjakom opaljenih.

²⁴ I šturi klasovi proždru sedam jedrih klasova. Kazao sam ovo i vračarima, ali nema nikoga da mi razjasni."

²⁵ Onda Josip reče faraonu: "Faraonov je san samo jedan: Bog javlja faraonu što kani učiniti.

- ²⁶ Sedam lijepih krava, to je sedam godina; sedam lijepih klasova opet je sedam godina. Tako je samo jedan san.
- ²⁷ Sedam mršavih i ružnih krava poslije njih, a tako i sedam praznih, istočnjakom opaljenih klasova, označuje sedam gladnih godina.
- ²⁸ To je ono što sam već faraonu rekao: Bog objavljuje faraonu što kani učiniti.
- ²⁹ Dolazi, evo, sedam godina velikog obilja svoj zemlji egipatskoj.
- ³⁰ A poslije njih nastat će sedam gladnih godina, kada će se zaboraviti sve obilje u zemlji egipatskoj.
- ³¹ Kako glad bude harala zemljom, neće se ni znati da je u zemlji bilo obilje - zbog gladi koja će doći - jer će biti vrlo velika.
- ³² A što se faraonov san ponovio, znači da se Bog na to zaista odlučio i da će to uskoro provesti.
- ³³ Zato neka faraon izabere sposobna i mudra čovjeka te ga postavi nad zemljom egipatskom.
- ³⁴ Nadalje, neka se faraon pobrine da postavi nadglednika u zemlji koji će kóupiti petinu sve žetve u zemlji egipatskoj za sedam godina obilja.
- ³⁵ Neka skupljaju od svakog žita za sedam dobrih godina što dolaze; neka s ovlaštenjem faraonovim sabiru žito za hranu i pohranjuju ga po gradovima.
- ³⁶ Neka zalihe služe za hranu u zemlji za sedam godina gladi što će snaći zemlju egipatsku, tako da za gladi zemlja ne propadne."
- ³⁷ Svidje se odgovor faraonu i svim njegovim službenicima.
- ³⁸ Zato faraon reče svojim službenicima: "Zar bismo mogli naći drugoga kao što je on, čovjeka koji bi bio tako obdaren duhom Božjim?"
- ³⁹ A onda faraon reče Josipu: "Otkako je sve to Bog tebi otkrio, nikoga nema sposobna i mudra kao što si ti.
- ⁴⁰ Ti ćeš biti upravitelj moga dvora: sav će se moj narod pokoravati tvojim naredbama. Jedino prijestoljem ja ću biti veći od tebe.
- ⁴¹ Postavljam te, evo," reče faraon Josipu, "nad svom zemljom egipatskom."
- ⁴² Poslije toga skine faraon sa svoje ruke pečatni prsten i stavi ga Josipu na ruku. Zatim zaodjene Josipa odjećom od najljepše tkanine, a o vrat mu objesi zlatan lanac.
- ⁴³ Vozio se on u kolima kao njegov zamjenik, a pred njim klicahu: "Abrek! Na koljena!" Tako ga postavi nad svu zemlju egipatsku.
- ⁴⁴ Još faraon reče Josipu: "Premda sam ja faraon, neće nitko dići svoje ruke ni noge bez tvog odobrenja u svoj zemlji egipatskoj."
- ⁴⁵ Faraon nazva Josipa "Safenat Paneah", a za ženu mu dade Asenatu, kćer Poti-Fere, svećenika u Onu. I Josip postade poznat po zemlji egipatskoj.
- ⁴⁶ Josipu je bilo trideset godina kad je stupio u službu faraona, kralja egipatskog. A otišavši Josip ispred faraona, putovao je po svoj zemlji egipatskoj.
- ⁴⁷ Za sedam rodni godina zemlja je rađala u obilju;
- ⁴⁸ on je - u tih sedam godina što ih je egipatska zemlja uživala - kóupio od različite ljetine i hranu pohranjivao u gradove, smještajući u svakom gradu urod iz okolnih polja.
- ⁴⁹ Tako Josip nagomila mnogo žita, kao pijeska u moru, pa ga prestade i mjeriti jer mu mjere ne bijaše.
- ⁵⁰ Dok još ne nasta gladna godina, Josip imade dva sina koje mu rodi Asenata, kći Poti-Fere, svećenika u Onu.
- ⁵¹ Prvorođencu Josip nadjenu ime Manaše, "jer Bog je", reče, "dao te sam zaboravio

svoje teškoće i svoj očinski dom."

52 Drugomu nadjenu ime Efrajim, "jer Bog me", reče, "učinio rodnim u zemlji moje nevolje."

53 Sedam godina obilja koje je uživala zemlja egipatska dođe kraju,

54 a primače se sedam gladnih godina, kako je Josip prorekao. U svim zemljama bijaše glad, a u svoj zemlji egipatskoj bijaše kruha.

55 A kad je i sva zemlja egipatska osjetila glad, puk zavapi faraonu za kruh; a faraon reče Egipćanima: "Idite k Josipu i što god vam rekne, činite!"

56 Kad se glad proširi po svoj zemlji, Josip rastvori skladišta te je Egipćane opskrbljivao žitom, jer je glad postala žestoka i u zemlji egipatskoj.

57 Sav je svijet išao u Egipat k Josipu da kupuje žita, jer je strašna glad vladala po svem svijetu.

POGLAVLJE 42

Kad je Jakov čuo da u Egiptu ima žita, reče svojim sinovima: "Što tu zurite jedan u drugoga?"

2 Čujem da ima žita u Egiptu. Otiđite dolje te nam ga odande nabavite da ostanemo na životu i ne pomremo."

3 Tako desetero Josipove braće siđe da nabavi žita iz Egipta.

4 Benjamina, Josipova pravog brata, Jakov ne posla s ostalima. "Da ga ne bi zadesila kakva nesreća", govorio je.

5 Među onima koji su išli nabavljati žito, jer u zemlji kanaanskoj vladaše glad, bijahu i sinovi Izraelovi.

6 Josip je bio namjesnik u zemlji; on je dijelio žito svemu svijetu. Dođu tako i Josipova braća i poklone mu se licem do zemlje.

7 Josip prepozna braću čim ih ugleda, ali se prema njima vladao kao stranac i oštro im govorio. Zapita ih: "Odakle dolazite?" Odgovore: "Iz zemlje kanaanske došli smo da kupimo hrane."

8 Iako je Josip prepoznao svoju braću, oni njega nisu prepoznali.

9 Josip se sjeti snova što ih je o njima sanjao. I reče im: "Vi ste uhode! Došli ste da izvidite slaba mjesta ove zemlje."

10 Oni mu odgovore: "Ne, gospodaru! Tvoje su sluge došle da nabave hrane."

11 Svi smo sinovi jednog oca; poštteni smo ljudi; sluge tvoje nikad nisu bile uhode."

12 On će im opet: "Ne, nego ste došli da izvidite slaba mjesta ove zemlje."

13 Nato oni uzvrate: "Nas, tvojih slugu, bijaše dvanaestero braće - sinovi jednog oca, u zemlji kanaanskoj; najmlađi je sad s ocem, a jednoga više nema."

14 No Josip im dobaci: "Onako kako sam vam već rekao: vi ste uhode!"

15 Ovako ću vas iskušati: odavde, tako mi faraona, nećete izići ako vaš najmlađi brat ne dođe ovamo!

16 Pošaljite jednoga između sebe da vam dovede brata, a vi ostali u zatvor! Tako ću iskušati vaše riječi i vidjeti je li u vas istina ili nije. Inače, tako mi faraona, vi ste uhode!"

17 Potom ih baci u zatvor na tri dana.

18 Treći im dan reče Josip: "Izvršite to, i ostat ćete na životu, jer sam ja čovjek bogobožan."

- ¹⁹ Ako ste poštteni, neka jedan od vas ostane u zatvoru, a vi ostali idite i nosite žito svojim izgladnjelim domovima.
- ²⁰ Poslije toga dovedite mi svoga najmlađeg brata, tako da se obistine vaše riječi te da ne izginete." Oni pristanu.
- ²¹ Zatim je jedan drugom govorio : "Jao nama! Stiže nas kazna zbog našega brata; gledali smo njegovu muku dok nas je molio za milost, ali ga nismo uslišali. Stoga nas je ova nevolja snašla."
- ²² Ruben im odvrati: "Zar vam nisam govorio: Ne ogrešujte se o mladića! Ali vi niste slušali. Sad se traži račun za njegovu krv."
- ²³ Nisu znali da ih Josip razumije, jer su se s njim razgovarali preko tumača.
- ²⁴ On se od njih udalji te zaplaka. Opet se vrati i razgovaraše s njima. Onda izdvoji Šimuna između njih i naredi da bude svezan na njihove oči.
- ²⁵ Potom Josip zapovjedi da im vreće napune žitom; da svakome njegov novac metnu u vreću i da im daju poputninu. Tako im učine.
- ²⁶ Tada oni natovare žito na svoje magarce i krenu odande.
- ²⁷ Kad na prenoćištu jedan od njih otvori svoju vreću da nahrani magarca, opazi svoj novac ozgo u vreći.
- ²⁸ "Moj je novac vraćen!" - povika braći. - "Evo ga u mojoj vreći!" Zadrhta srce u njima. Zgledaše se, uplašeni, i rekoše: "Što nam ovo Bog uradi!"
- ²⁹ Došavši k svome ocu Jakovu u zemlju kanaansku, kazaše mu sve što ih je snašlo.
- ³⁰ "Čovjek koji je gospodar one zemlje", rekoše, "oštro nam je govorio i optužio nas kao uhode.
- ³¹ Poštteni smo ljudi, kazasmo mu, i nikad nismo bili uhode.
- ³² Bilo nas je dvanaestero braće, sinovi istog oca, ali jednoga više nema, dok se najmlađi sad nalazi s našim ocem u zemlji kanaanskoj.
- ³³ Ali čovjek koji je gospodar one zemlje reče nam: 'Ovim ću doznati da ste poštteni ljudi: ostavite jednoga brata kod mene, a vi ostali uzmite što vam treba za izgladnjele domove, pa idite.
- ³⁴ Onda mi dovedite svoga najmlađeg brata, tako da znam da niste uhode, nego poštteni ljudi. Poslije toga vratit ću vam vašeg brata, i vi ćete se moći slobodno kretati u ovoj zemlji."
- ³⁵ Kako su praznili svoje vreće, svaki nađe u vreći svoju kesu. Opazivši to, zapadoše u strah - i oni i njihov otac.
- ³⁶ "Mene vi ostavljate bez djece!" - reče im njihov otac. - "Josipa je nestalo, Šimuna nema, a sad biste odveli i Benjamina. Sve se to na me svaljuje!"
- ³⁷ Onda Ruben reče svome ocu: "Ubij moja dva sina ako ti ga ja natrag ne dovedem! Predaj ga u moje ruke, i ja ću ti ga vratiti!"
- ³⁸ "Moj sin neće s vama!" - uzvрати on. - "Njegov je pravi brat već mrtav, a on je ostao sam. Ako bi ga na putu na koji ćete poći snašla nesreća, u tuzi biste otpravili moju sijedu glavu dolje u Šeol."

POGLAVLJE 43

Strašna glad pritisla zemlju.

- ² Kad su pojeli hranu koju bijahu donijeli iz Egipta, njihov im otac reče: "Idite opet i nabavite nam malo hrane."

- ³ Nato će mu Juda: "Onaj nam je čovjek jasno rekao: 'Ne smijete preda me ako vaš brat ne bude s vama.'
- ⁴ Ako si, dakle, voljan s nama poslati našega brata, mi ćemo otići dolje i kupit ćemo ti žita.
- ⁵ Ali ako njega ne pustiš s nama, onda mi tamo i ne idemo, jer nam je onaj zaprijetio: 'Ne smijete preda me ako vaš brat ne bude s vama.'"
- ⁶ "Zašto ste mi", zapita Izrael, "naniželi jad rekavši onom čovjeku da imate još jednoga brata?"
- ⁷ Oni odgovore: "Čovjek nas je neprestano zapitkivao o nama i o našoj obitelji: 'Je li vam još živ otac? Imate li još kojega brata?' Mi smo mu odgovarali na pitanja. Kako smo mogli znati da će reći: 'Dovedite svoga brata!'"
- ⁸ Potom Juda reče svome ocu Izraelu: "Pusti dječaka sa mnom pa da se dignemo i krenemo; tako ćemo preživjeti, a ne pomrijeti, i mi, i ti, i naša djeca.
- ⁹ Ja za nj jamčim; mene drži odgovornim za nj. Ako ga tebi ne vratim i preda te ga ne dovedem, bit ću ti kriv svega vijeka.
- ¹⁰ Tóa da nismo toliko oklijevali, mogli smo se već i dvaput vratiti."
- ¹¹ Njihov otac Izrael reče im: "Kad je tako, neka bude, ali učinite ovo: metnite u torbe najbiranijih proizvoda ove zemlje i ponesite na dar onom čovjeku: nešto balzama, nešto meda i mirodija, mirisne smole, pa lješnjaka i badema.
- ¹² Sa sobom uzmite dvostruko novaca, jer treba vratiti novac koji ste našli u grlima svojih vreća. Možda je ono bila zabuna.
- ¹³ Uzmite svoga brata pa se opet zaputite onom čovjeku.
- ¹⁴ Neka Bog Svemogući, El Šadaj, potakne onog čovjeka na milosrđe prema nama te vam pusti i drugoga brata i Benjamina. A ja, moram li bez djece ostati, neka ostanem."
- ¹⁵ Uzmu ljudi darove; uzmu sa sobom dvostruko novaca, povedu Benjamina te siđu u Egipat i stupe pred Josipa.
- ¹⁶ Kad Josip ugleda s njima Benjamina, reče upravitelju svoga kućanstva: "Odvedi ljude u kuću, zakolji jedno živinče i pripremi, jer će ovi ljudi blagovati sa mnom o podne!"
- ¹⁷ Čovjek učini kako je Josip rekao i povede ljude u Josipov dom.
- ¹⁸ Ljudi se pobojaše kad su bili povedeni u dom Josipov te rekoše: "Zbog novca koji se našao u našim vrećama prvi put vode nas unutra tako da nas napadnu i zajedno s našom magaradi uzmu za robove."
- ¹⁹ Stoga se primaknu upravitelju Josipova doma te mu, na ulazu u kuću, reknu:
- ²⁰ "Oprosti, gospodaru! Mi smo i prije jednom dolazili da nabavimo hrane;
- ²¹ i kad smo stigli na prenoćište i otvorili svoje vreće, a to novac svakoga od nas ozgo u njegovoj vreći, naš novac, ista svota. Sad smo ga donijeli sa sobom.
- ²² A ponijeli smo i drugog novca da kupimo hrane. Mi ne znamo tko nam je stavio novac u naše vreće."
- ²³ "Budite mirni", reče im on. "Ne bojte se! Bog vaš i Bog vašega oca stavio je blago u vaše vreće. Vaš je novac k meni stigao." Potom im izvede Šimuna.
- ²⁴ Čovjek zatim uvede ljude u Josipovu kuću; dade im vode da operu noge, a njihovoj magaradi baci pšiće.
- ²⁵ Potom priprave oni svoje darove za dolazak Josipov o podne, jer su čuli da će ondje ručati.
- ²⁶ Kad je Josip došao u kuću, dadu mu darove koje su sa sobom donijeli i do zemlje mu se poklone.
- ²⁷ Upita ih on za zdravlje te će dalje: "A je li dobro vaš stari otac o kome ste mi govorili?"

Je li još dobra zdravlja?"

28 "Sluga tvoj, otac naš, dobro je i još je dobra zdravlja", odgovore i duboko se naklone iskazujući poštovanje.

29 Podigavši svoje oči, Josip opazi svoga brata Benjamina - sina svoje majke - te upita: "Je li ovo vaš najmlađi brat o kome ste mi govorili?" Onda nastavi: "Bog ti bio milostiv, sine moj!"

30 Josip se poslije toga požuri van jer mu se srce uzбудilo zbog brata; bilo mu je da zaplače. Uđe u jednu sobu i tu se isplaka.

31 Onda opere lice, ponovo se javi i, svladavajući se, naredi: "Poslužite ručak!"

32 Staviše njemu napose, njima napose, a napose opet Egipćanima koji su s njim jeli. Egipćani ne bi mogli jesti s Hebrejima, jer bi to Egipćanima bilo odvratno.

33 I kad posjedaše pred njim, najstariji prema starosti svojoj, a najmlađi prema mladosti svojoj, samo se zgledah.

34 I naređivaše on da jela ispred njega nose njima, a obrok Benjaminov bijaše pet puta veći od svih ostalih. I pili su i gostili se s njim.

POGLAVLJE 44

Onda Josip naredi upravitelju svoga kućanstva: "Napuni vreće ovih ljudi hranom koliko mogu ponijeti, a novac svakog stavi u grlo njegove vreće.

2 A moj pehar - onaj od srebra - stavi u grlo vreće najmlađega, zajedno s njegovim novcem za žito." On učini kako mu je Josip naredio.

3 Kad je svanulo, otpreme ljude i njihove magarce.

4 Tek što su izišli iz grada - nisu bili odmakli daleko - kad Josip reče upravitelju svoga kućanstva: "Na noge! Pođi za onim ljudima! Kad ih stigneš, kaži im: 'Zašto uzvraćate zlo za dobro?'

5 Zar iz onog pehara ne pije moj gospodar i ne čita iz njega proricanje? Zlo ste učinili!"

6 Stigavši ih, ponovi im te riječi.

7 Oni odgovore: "Zašto nam gospodar govori tako? Daleko bilo od slugu tvojih da učine takvo što!

8 Čak i novac koji smo našli u svojim vrećama donijeli smo ti natrag iz zemlje kanaanske. Kako bismo onda mogli ukrasti srebra ili zlata iz kuće tvoga gospodara!

9 Onaj u koga se od tvojih slugu nađe, neka se usmrti, a mi drugi postat ćemo robovi tvome gospodaru."

10 "Premda je ono što predlažeš pravo", preuzme on, "ipak će samo onaj u koga se ukradeno pronađe biti moj rob, a ostali bit ćete slobodni."

11 Brže spustiše vreće na zemlju i svaki svoju otvori.

12 On je pretraživao, počevši s najstarijim i završivši s najmlađim. Pehar se nađe u Benjaminovoj vreći.

13 Nato oni razdru svoje haljine; svaki ponovo natovari svoga magarca i vrate se u grad.

14 Kad su Juda i njegova braća ponovo stupili u Josipov dom, još je on bio ondje. Bace se preda nj na zemlju.

15 Onda im Josip reče: "Kakvo je to djelo što ste ga učinili? Zar ne znate da se čovjek kao što sam ja bavi proricanjem?"

16 Nato Juda odgovori: "Što bismo mogli reći svome gospodaru? Što možemo kazati, čime li se opravdati? Bog je otkrio zlodjelo tvojih slugu. Evo nas za robove svome

gospodaru - jednako nas kao i onog u koga se našao pehar."

17 "Daleko od mene da učinim tako!" - odgovori. "Nego, onaj u koga se našao pehar bit će moj rob, a vi drugi pođite mirno k svome ocu!"

18 Onda mu se Juda primače i reče: "Gospodaru moj, molim te, dopusti služi svojem da rekne riječ ušima gospodara svojega i neka se tvoja srdžba ne razlijeva na tvog slugu. TÓa ti si ravan faraonu.

19 Pitao je moj gospodar svoje sluge: 'Imate li oca ili još kojega brata?'

20 Svome smo gospodaru odgovorili: 'Imamo stara oca; on još ima jednog sina, rođena u njegovoj staračkoj dobi. Taj je najmlađi. Njegov je pravi brat umro, tako da je on jedini ostao od svoje majke. Njegov ga otac osobito voli.'

21 Potom si rekao svojim slugama: 'Dovedite mi ga ovamo da ga vide moje oči?'

22 A mi smo odgovorili svome gospodaru: 'Dječak ne može ostaviti oca; kad bi ga ostavio, njegov bi otac umro.'

23 Nato si rekao svojim slugama: 'Ako vaš najmlađi brat s vama ne dođe ovamo, više ne smijete preda me.'

24 Kad smo se vratili tvome služi, ocu svome, kazali smo mu riječi moga gospodara.

25 Naš nam je otac rekao: 'Idite opet i nabavite nam malo hrane!'

26 Odgovorili smo: 'Ne možemo onamo. Samo ako s nama pođe naš najmlađi brat, sići ćemo, jer ne smijemo pred onoga čovjeka ako ne bude s nama naš najmlađi brat.'

27 Tvoj sluga, otac moj, odvrati nam: 'Kako znate, žena mi je rodila dva sina.

28 Jedan je nestao, te sam zaključio: sigurno je rastrgan! Odonda ga više nisam vidio.

29 Ako i ovoga od mene odvedete pa ga kakva nesreća snađe, moju ćete sijedu glavu s tugom strovaliti dolje u Šeol.'

30 Ako sad dođem k tvome služi, ocu svome, a mladić - čiji je život tako povezan s njegovim - ne bude s nama,

31 on će svisnuti kad vidi da dječaka nema s nama; tako će tvoje sluge strovaliti u tuzi sijedu glavu tvoga slugu, oca našega, dolje u Šeol.

32 Jer tvoj je sluga zajamčio ocu svome za dječaka, rekavši: 'Ako ti ga ne vratim, bit ću kriv svome ocu svega vijeka.'

33 Zato, molim te, neka tvoj sluga ostane kao rob mome gospodaru, a dječak neka ide natrag s braćom.

34 Jer, kako mogu k svome ocu ako dječaka nema sa mnom! Ne bih mogao gledati jad što bi snašao moga oca."

POGLAVLJE 45

Josip se više nije mogao svladavati pred onima koji su ga okruživali pa povika: "Neka svi odstupe!" Tako nitko nije ostao s Josipom kad se očitovao svojoj braći.

2 Briznuo je u glasan plač, da su ga i Egipćani mogli čuti. Doznalo se za to i na faraonovu dvoru.

3 "Ja sam Josip", reče Josip svojoj braći. "Otac mi je, dakle, još na životu!" Ali mu braća nisu mogla odgovoriti, toliko se zapanjiše pred njim.

4 Onda će opet Josip svojoj braći: "Primaknite se k meni!" Kad su se primakli, nastavi: "Ja sam Josip, vaš brat; onaj koga ste prodali u Egipat.

5 Ali se nemojte uznemirivati i prekoravati što ste me ovamo prodali; jer Bog je onaj koji me pred vama poslao da vas održi u životu.

- ⁶ Dvije su već godine što je glad došla na zemlju, a još pet godina neće biti ni oranja ni žetve u zemlji.
- ⁷ Zato me Bog poslao pred vama da vam se sačuva ostatak na zemlji te da vam život spasi velikim izbavljenjem.
- ⁸ Tako niste vi mene poslali ovamo nego Bog; on me postavio faraonu za oca, gospodara nad svim njegovim domom i vladaocem nad svom zemljom egipatskom.
- ⁹ Žurite se k mome ocu te mu recite: 'Ovo ti poručuje tvoj sin Josip: Bog me postavio gospodarem nad svim Egiptom; siđi k meni bez oklijevanja.
- ¹⁰ Nastanit ćeš se u kraju Gošenu. Tako ćeš biti blizu mene: ti, tvoja djeca, tvoja unučad, tvoje ovce i goveda i sve što je tvoje.
- ¹¹ Ondje ću se za te brinuti, jer će glad potrajati još pet godina. Tako nećeš oskudijevati ni ti, ni tvoja obitelj, niti itko tvoj.'
- ¹² Ta svojim očima možete vidjeti, kao što vidi i moj brat Benjamin, da vam to moja usta govore.
- ¹³ Pripovjedite ocu o mome visokom položaju u Egiptu i sve što ste vidjeli; i brzo mi ovamo oca dovedite!"
- ¹⁴ Potom zagrlj brata Benjaminu te zaplaka; a plakao je i Benjamin obisnuvši mu oko vrata.
- ¹⁵ Izljubi zatim svu svoju braću, u naručju im se rasplaka. Poslije toga njegova braća zađu s njim u razgovor.
- ¹⁶ Glas se pročuje u faraonovu dvoru: "Stigla Josipova braća!" Bilo je to drago faraonu i njegovim dvoranima.
- ¹⁷ Onda faraon reče Josipu: "Kaži svojoj braći neka učine ovo: 'Natovarite svoje živine i odmah se uputite u zemlju kanaansku.
- ¹⁸ Uzmite svoga oca i svoje obitelji i k meni dođite! Ja ću vam dati najbolju zemlju u Egiptu te ćete uživati od obilja ove zemlje.'
- ¹⁹ A naredi i ovo: 'Ovako učinite: Iz zemlje egipatske potjerajte kola za svoju djecu i svoje žene, uzmite oca i dođite.
- ²⁰ Neka vam se oči ne rastužuju za vašim stvarima, jer sve što je u Egiptu najbolje bit će vaše.'"
- ²¹ Sinovi Izraelovi tako učine. Po faraonovoj zapovijedi Josip im dade kola i popudbinu.
- ²² Svakom od njih dade nove haljine, a Benjaminu dade tri stotine srebrnika i petore haljine.
- ²³ Isto tako pošalje svome ocu: deset magaraca natovarenih najboljim plodovima egipatskim i deset magarica natovarenih žitom, kruhom i namirnicama ocu za put.
- ²⁴ Isprativši svoju braću na put, reče im: "Nemojte se putem svađati!"
- ²⁵ I tako oni odoše iz Egipta i stigoše u zemlju kanaansku, k svome ocu Jakovu.
- ²⁶ Kad mu rekoše: "Josip je živ i čak vlada nad svom zemljom egipatskom!", njegovo se srce skameni jer im nije mogao vjerovati.
- ²⁷ Ali kad mu ispriповjediše sve što im je Josip rekao i kad vidje kola što ih je Josip poslao da ga prevezu, duh njihova oca Jakova oživje.
- ²⁸ "Dosta", reče Izrael. "Sin moj Josip još je živ! Moram poći i vidjeti ga prije nego umrem."

Tako Izrael krene na put sa svim što bijaše njegovo i stigne u Beer Šebu te prinese žrtvu Bogu svoga oca Izaka.

² U noćnom viđenju zovne Bog Izraela: "Jakove! Jakove!" On odgovori: "Evo me!"

³ "Ja sam Bog, Bog tvoga oca. Ne boj se sići u Egipat, jer ću ondje od tebe proizvesti velik narod.

⁴ Ja ću sići u Egipat s tobom i sam ću te vratiti ovamo; a Josip će ti svojom rukom oči zaklopiti."

⁵ I Jakov krene iz Beer Šebe. Sinovi Izraelovi postave svoga oca Jakova, svoju djecu i svoje žene u kola što ih je faraon poslao da ga prevezu.

⁶ Uzmü sa sobom svoje blago i dobra što ih bijahu stekli u zemlji kanaanskoj te stignu Jakov i sve njegovo potomstvo u Egipat.

⁷ Sa sobom je u Egipat poveo svoje sinove i unuke, svoje kćeri i kćeri svojih sinova, sve svoje potomstvo.

⁸ Ovo su imena Izraelaca - Jakova i njegovih potomaka - koji su stigli u Egipat: Jakovljevi prvorodenac Ruben.

⁹ Rubenovi sinovi: Henok, Falu, Hesron i Karmi.

¹⁰ Sinovi Šimunovi: Jemuel, Jamin, Ohad, Jakin, Sohar i Šaul, sin Kanaanke.

¹¹ Sinovi Levijevi: Geršon, Kehat i Merari.

¹² Sinovi Judini: Er, Onan, Šela, Peres i Zerah. Er i Onan umrli su u zemlji kanaanskoj. Peresovi sinovi bili su Hesron i Hamul.

¹³ Sinovi Jisakarovi: Tola, Fuva, Jašub i Šimron.

¹⁴ Sinovi Zebulunovi: Sered, Elon i Jahleel.

¹⁵ To su sinovi koje je Lea imala s Jakovom u Padan Aramu i još kćerka Dina. U svemu je, dakle, imao sinova i kćeri trideset i troje.

¹⁶ Sinovi Gadovi: Sifjon, Hagi, Šuni, Esbon, Eri, Arodi i Areli.

¹⁷ Sinovi Ašerovi: Jimna, Jišva, Jišvi, Berija i sestra im Serah. Sinovi Berijini: Heber i Malkiel.

¹⁸ To su bili potomci Zilpe, koju je Laban darovao svojoj kćeri Lei. Ona je tako rodila Jakovu šesnaest duša.

¹⁹ Sinovi Jakovljeve žene Rahele: Josip i Benjamin.

²⁰ Josipu su se u egipatskoj zemlji rodili Manaše i Efrajim. Rodila mu ih je kći onskog svećenika Poti-Fere.

²¹ Sinovi Benjaminovi: Bela, Beker, Ašbel, Gera, Naaman, Ehi, Roš, Mupim, Hupim i Ard.

²² To su bili potomci Rahelini koje je rodila Jakovu - u svemu njih četrnaest.

²³ Danov je sin Hušim.

²⁴ Sinovi Naftalijevi: Jahseel, Guni, Jeser i Šilem.

²⁵ To su bili potomci Bilhe, koju je Laban dao svojoj kćeri Raheli. Ona je Jakovu rodila sedam potomaka.

²⁶ Tako je sve Jakovljeve čeljadi što je od njega poteklo i u Egipat doselilo - ne uključujući žena Jakovljevih sinova - u svemu šezdeset i šest osoba.

²⁷ I k tome dva sina Josipova što su mu se rodila u Egiptu. Prema tome, sve čeljadi Jakovljeva doma što se naseli u Egiptu bijaše sedamdeset duša.

²⁸ Izrael posla Judu naprijed k Josipu da se pred njim pojavi u Gošenu. Kad stignu u gošenski kraj,

²⁹ Josip upregne svoja kola i zaputi se u Gošen - u susret svome ocu Izraelu. Stupivši

preda nj, pade mu oko vrata i dugo je tako plakao.

³⁰ Onda Izrael reče Josipu: "Sada, pošto sam rođenim očima vidio da si još živ, mogu umrijeti."

³¹ Zatim Josip reče svojoj braći i očevoj obitelji: "Otići ću i obavijestiti faraona; reći ću mu: 'Moja braća i obitelj moga oca, koji su bili u zemlji kanaanskoj, došli su k meni.

³² Oni su ljudi pastiri, uvijek su se bavili stočarstvom; dotjerali su sa sobom svoja stada i sve što im pripada.'

³³ Tako, kad vas faraon pozove i zapita: 'Čime se bavite?'

³⁴ odgovorite: 'Ljudi smo, sluge tvoje, koji se od početka do sad bavimo stočarstvom; i mi i naši preci', tako da se možete naseliti u gošenskom kraju. Svi su, naime, pastiri Egipćanima mrski."

POGLAVLJE 47

Ode, dakle, Josip te obavijesti faraona: "Moj otac i moja braća stigoše sa svojim ovcima i govedima i sa svime što imaju iz zemlje kanaanske, i eno ih u gošenskom kraju."

² I uzevši petoricu između svoje braće, uvede ih faraonu.

³ Onda faraon zapita njegovu braću: "Čime se bavite?" Odgovore faraonu: "Tvoje su sluge stočari, baš kao što su bili naši preci.

⁴ Došli smo da potražimo kratak boravak u ovoj zemlji", rekoše faraonu, "jer je nestalo pašة za stada tvojih slugu, strašna glad pritište kanaansku zemlju. Dopusti da se tvoje sluge nastane u gošenskom kraju."

⁵ [5a] Faraon reče Josipu: [6b] "Neka se, dakle, nastane u gošenskom kraju. A ako znaš da među njima ima prikladnih, postavi ih za nadglednike moga osobnog blaga." [5b] Tako, kad Jakov i njegovi sinovi stigoše u Egipat i kad faraon, kralj egipatski, to ču, reče Josipu: "Budući da su tvoj otac i tvoja braća došli k tebi,

⁶ [6a] egipatska ti je zemlja na raspolaganju: smjesti svoga oca i svoju braću u najboljem kraju."

⁷ Josip onda dovede svoga oca Jakova faraonu. Jakov blagoslovi faraona.

⁸ A faraon upita Jakova: "Koliko ti je godina?"

⁹ Jakov odgovori faraonu: "Godina moga lutalačkog življenja ima stotina i trideset. Malo ih je i nesretne su bile godine moga života; ne dostižu brojem godine življenja na zemlji mojih otaca."

¹⁰ Poslije toga Jakov se oprosti s faraonom i ode od njega.

¹¹ Tako Josip nastani svoga oca i svoju braću davši im u vlasništvo najljepši kraj egipatske zemlje, u kraju Ramsesovu, kako je faraon naredio.

¹² A Josip opskrbi hranom svoga oca, svoju braću i svu očevu obitelj sve do najmanjega.

¹³ Nigdje nije bilo hrane jer je pritisla strašna glad: izmuči ona i zemlju egipatsku i zemlju kanaansku.

¹⁴ Josip pobra sav novac što se nalazio u zemlji egipatskoj i zemlji kanaanskoj u zamjenu za žito koje se prodavalo i odnese novac u faraonov dvor.

¹⁵ Kad je nestalo novca u zemlji egipatskoj i zemlji kanaanskoj, svi Egipćani dođu k Josipu te mu reknu: "Daj nam kruha! Zašto da pomremo pred tvojim očima? Novca više nema."

¹⁶ Josip odgovori: "Predajte svoju stoku pa ću vam dati žita u zamjenu za stoku kad je novca nestalo."

¹⁷ Tako su oni dovodili svoju stoku Josipu, a Josip im davaše kruh u zamjenu za konje, za

sitnu i krupnu stoku i za magarad. Tako ih je one godine opskrbljivao kruhom u zamjenu za sve njihovo blago.

18 Kad je ona godina prošla, dođu k njemu i druge godine te mu reknu: "Ne možemo sakriti od svoga gospodara: novca je nestalo, blaga su već ustupljena gospodaru; drugo ništa ne preostaje da gospodaru ustupimo nego sebe i svoje oranice.

19 Zašto da uništimo na tvoje oči i sebe i svoje zemlje? Uzmi i nas i naše zemlje u zakup za kruh, i tako ćemo zajedno sa svojom zemljom postati faraonovi kmetovi; daj sjemena da preživimo: da ne izginemo i da nam oranice ne postanu pustoš!"

20 Tako Josip steče faraonu u posjed sve egipatske oranice, jer je svaki Egipćanin, kako ih pritisnu glad, prodao svoje njive. Tako je zemlja postala faraonovo vlasništvo,

21 a narod od jednog kraja Egipta do drugoga njegovim robljem.

22 Jedino nije preuzeo svećeničkih imanja, jer je faraon davao svećenicima određeni dio, i tako su živjeli od prihoda što im ga je faraon davao. Stoga nisu prodali svojih imanja.

23 Onda Josip reče svijetu: "Budući da sam danas za faraona prekupio i vas i vašu zemlju, evo vam sjeme pa zasijte zemlju.

24 A kad bude pobiranje ljetine, faraonu ćete davati jednu petinu, dok će četiri petine ostajati vama: za zasijavanje polja, za hranu vama i onima koji su u vašim domovima i za hranu vašoj djeci."

25 Oni odgovore: "Život si nam spasio! Mi smo zahvalni svome gospodaru što možemo biti faraonovi robovi."

26 Tako Josip napravi za Egipat zemljišni zakon koji i danas vrijedi: petina pripada faraonu; jedino svećenička imanja nisu prešla faraonu.

27 Izraelci se nastaniše u zemlji egipatskoj, u kraju gošenskom; u njem stekoše vlasništvo; bijahu rodni i broj im se veoma umnoži.

28 U zemlji egipatskoj poživje Jakov sedamnaest godina. Tako je duljina Jakovljeva života iznosila sto četrdeset i sedam godina.

29 A kad se približi vrijeme Izraelu da umre, pozva svoga sina Josipa te mu reče: "Ako mi želiš ugoditi, stavi svoju ruku pod moje stegno kao jamstvo svoje odanosti meni: nemoj me sahraniti u Egiptu!

30 Kad legnem dolje sa svojim ocima, prenesi me iz Egipta gore i sahrani me u njihovu grobnicu!" "Učinit ću kako si rekao", odgovori.

31 "Zakuni mi se!" - reče. I on mu se zakle. Tada se Izrael duboko prignu na uzglavlju.

POGLAVLJE 48

Poslije nekog vremena jave Josipu: "Eno ti je otac obolio." Nato on uzme sa sobom svoja dva sina, Manašea i Efrajima.

2 Kad Jakovu rekoše: "Evo ti je došao sin Josip", Izrael skupi svoje snage i sjede na postelju.

3 Reče Jakov Josipu: "Bog Svemožni, El Šadaj, objavi mi se u Luzu, u zemlji kanaanskoj; blagoslov mi dade,

4 a potom mi reče: 'Učinit ću te rodnim i mnogobrojnim, učinit ću da postaneš skup naroda, a tvome potomstvu poslije tebe dat ću ovu zemlju u posjed zauvijek.'

5 Sad, oba tvoja sina što su ti se rodila u zemlji egipatskoj, prije nego sam ja stigao k tebi u Egipat, neka budu moji - Efrajim i Manaše neka budu moji kao i Ruben i Šimun!

6 A djeca što su ti se rodila poslije njih neka ostanu tvoja; a u svom nasljedstvu neka se

zovu po imenu svoje braće.

⁷ Kad sam se, naime, vraćao iz Padana, na moju žalost, tvoja majka Rahela umrije na putovanju u kanaansku zemlju, tek u maloj udaljenosti od Efrate. Sahratio sam je ondje uz put u Efratu, sadašnji Betlehem."

⁸ Opazivši Izrael Josipove sinove, zapita: "Tko su ovi?"

⁹ Josip odgovori svome ocu: "Sinovi su to moji koje mi je Bog dao ovdje." "Dovedi mi ih da ih blagoslovim", reče.

¹⁰ Izraelu oči oslabile od starosti, nije vidio. Zato mu privede sinove, a on ih poljubi i zagri.

¹¹ Potom Izrael reče Josipu: "Nisam očekivao da ću još ikada vidjeti tvoje lice; kad, evo, Bog mi dade da vidim i tvoje potomke."

¹² Josip ih tada skine s njegovih koljena i duboko se, sve do zemlje, nakloni.

¹³ Nato ih uze Josip obojicu - Efrajima svojom desnicom, Izraelu nalijevo, a Manašea svojom ljevicom, Izraelu nadesno - te ih k njemu primače.

¹⁴ Ali Izrael ispruži svoju desnicu i stavi je na Efrajimovu glavu, premda je bio mlađi, a svoju ljevicu na glavu Manašeovu - tako je držao ruke unakrst - iako je Manaše bio prvorodenac.

¹⁵ Tako je davao svoj blagoslov Josipu govoreći: "Bog, čijim su putovima hodili oci moji Abraham i Izak, Bog, koji mi je pastir bio otkako postah pa do danas,

¹⁶ anđeo koji me od svakog zla izbavljao - djecu ovu neka blagoslovi! Neka se ime moje i mojih pređa Abrahama i Izaka po njima spominje! U mnoštva se mnogobrojna po zemlji razmnožili!"

¹⁷ Kad je Josip vidio da je njegov otac položio desnicu na Efrajimovu glavu, njegovim se očima to učini krivo; zato posegne za rukom svoga oca da je pomakne s Efrajimove glave na glavu Manašeovu.

¹⁸ "Ne tako, oče moj," reče Josip svome ocu, "jer ovo je prvorodenac; zato stavi desnicu na njegovu glavu!"

¹⁹ Ali njegov otac to odbije rekavši: "Znam ja, sine moj, znam; i od njega će postati narod i bit će velik. Ali njegov mlađi brat bit će veći od njega, a njegovo će potomstvo biti mnoštvo."

²⁰ Onoga ih, dakle, dana blagoslovi rekavši: "Vama nek' se Izrael blagoslivlja govoreći: Kao što je Efrajimu i Manašeu, nek' i tebi Bog učini!" Tako stavi Efrajima pred Manašea.

²¹ Poslije Izrael reče Josipu: "Ja ću, evo, naskoro umrijeti; no Bog će biti s vama i opet vas dovesti u zemlju vaših otaca.

²² A tebi ostavljam Šekem, nešto više nego tvojoj braći, što sam ga svojim mačem i lukom osvojio od Amorejaca."

POGLAVLJE 49

Jakov zatim sazva svoje sinove te reče: "Skupite se da vam kažem što će vas snaći u kasnije vrijeme:

² Okupite se, čujte, sinovi Jakovljevi, čujte oca svoga Izraela!

³ Ti Rubene, moj prvorodenče, snaga ti si moja, prvenac moje muškosti. Ističeš, se ponosom, snagom se ističeš,

⁴ no, poput vode nabujao, nećeš više imati prvenstva, jer na ležaj oca svog se pope, moj tad oskrvnu krevet.

⁵ Šimun i Levi braća su prava! Mačevi im oruđe nasilja.

- ⁶ Na njihova vijećanja ja ne silazio, u njihovim zborovima udjela ne imao! U srdžbi su svojoj ljude ubijali; u objesti bikove sakatili.
- ⁷ Prokleta im srdžba, jer je prežestoka! Prokleta im objest, jer je preokrutna! Razdijelit ću ih po Jakovu, Izraelom raspršiti.
- ⁸ Judo! Tvoja braća slavit će te; svagda ti je šaka na šiji dušmana, sinci oca tvoga tebi će se klanjat.
- ⁹ Judo, laviću mali! Plijenom si se, sine, udebljao; poput lava, poput lavice legao potrbuške! Tko bi ga dražiti smio?
- ¹⁰ Od Jude žezlo se kraljevsko, ni palica vladalačka od nogu njegovih udaljiti neće dok ne dođe onaj kome pripada - kome će se narodi pokoriti.
- ¹¹ Svog magarca za lozu privezuje, mlado magarice svoje za čokot. U vinu on kupa svoju odjeću svoju halju u krvi od grožđa.
- ¹² Oči su mu od vina mutne, zubi bjelji od mlijeka.
- ¹³ Zebulun će stanovati uz obalu morsku, luka spasa bit će brodarima, uz bok njegov Sidon će ležati.
- ¹⁴ Jisakar je koščat magarac plegao među ogradama.
- ¹⁵ Vidje da je odmor ugodan, a zemlja lijepa, te leđa svoja pod teret podmetnu i na tlaku pristade.
- ¹⁶ Dan će narod svoj suditi kao svako pleme Izraelovo.
- ¹⁷ Nek' Dan zmija bude na putu, guja pokraj staze što će konja za zglob ujesti, i njegov konjik nauznak će pasti.
- ¹⁸ U spas tvoj se, Jahve, uzdam!
- ¹⁹ Gada će pljačkat razbojnici, pljačkom će im za petama biti.
- ²⁰ U Ašera bit će hrane, poslastica za kraljeve.
- ²¹ Naftali je košuta lakonoga koja krasnu lanad mladi.
- ²² Josip je stablo plodno, plodno stablo kraj izvora, grane svoje grana preko zida.
- ²³ Strijelci njega saletjeli, strijeljali ga, opljačkali.
- ²⁴ Ali luk mu čvrst ostaje, mišice mu ojačale, rukom Jakog Jakovljeva, imenom Pastira, Stijene Izraela,
- ²⁵ Bogom, Ocem tvojim, koji ti pomaže, Svesilnim koji te blagoslivlje blagoslovom ozgo sa nebesa, blagoslovom ozdo iz dubina, blagoslovom iz svih prsa, iz svih utroba!
- ²⁶ Blagoslovom klasja i cvjetova, blagoslovom drevnih brda, želja vječnih brežuljaka - nek' se oni spuste na Josipa, između braće posvećenog!
- ²⁷ Benjamin je vuk grabežljivi, lovinu on jutrom jede, a navečer plijen dijeli."
- ²⁸ Sve su to Izraelova plemena - dvanaest ih na broj - i to im je otac rekao kad ih je blagoslivljao; svakoga je od njih blagoslovio njegovim blagoslovom.
- ²⁹ Poslije toga im dade ovu naredbu: "Naskoro ću se pridružiti svojim precima. Sahrinite me kraj mojih otaca,
- ³⁰ u spilji što se nalazi na polju Efrona, Hetita, u spilji na polju Makpeli, nasuprot Mamri, u zemlji kanaanskoj. To je ona koju je Abraham kupio s poljem od Hetita Efrona za mjesto sahranjivanja.
- ³¹ Ondje je sahranjen Abraham i njegova žena Sara; sahranjeni su ondje Izak i njegova žena Rebeka; ondje sam ja sahranio Leu.

³² Polje i spilja na njemu kupljeni su od Hetita."

³³ Kad je Jakov tako naputio svoje sinove, povuče noge natrag na postelju te izdahnu - pridruži se svojim precima.

POGLAVLJE 50

Josip se baci na oca, suzama mu oblije lice, izljubi ga.

² Poslije toga Josip naredi liječnicima koji su se nalazili u njegovoj službi da mu oca balzamiraju, i oni balzamiraju Izraela.

³ Trebalo je četrdeset dana: toliko, naime, traje balzamiranje. Sedamdeset su ga dana Egipćani oplakivali.

⁴ A kad je prošlo vrijeme oplakivanja, Josip reče onima u dvoru faraonovu: "Učinite mi milost i prenesite faraonu ovo:

⁵ Moj me otac zakleo govoreći: 'Kad umrem, sahrani me u grob koji sam sebi pripremio u zemlji kanaanskoj!' Dopusti mi da odem gore i sahranim oca, a onda ću se vratiti."

⁶ Faraon odgovori: "Otiđi gore i sahrani svoga oca kako si mu se zakleo."

⁷ Tako Josip ode da sahrani oca. S njim su pošli i svi faraonovi službenici - odličnici njegova dvora i svi dostojanstvenici egipatske zemlje;

⁸ sva Josipova obitelj, njegova braća i očeva porodica. Jedino su u gošenskom kraju ostala njihova djeca, njihove ovce i goveda.

⁹ S njim su išla i kola i konjanici: bila je to vrlo duga povorka.

¹⁰ Stigavši u Goren Haatad, s onu stranu Jordana, održaše ondje veliko i svečano naricanje. Josip održa sedmodnevnu žalost za ocem.

¹¹ Kad su stanovnici te zemlje, Kanaanci, vidjeli tugovanje u Goren Haatadu, rekoše: "To ti je svečano naricanje Egipćana!" Zato nazovu to mjesto Abel-Misrajim. Nalazi se s onu stranu Jordana.

¹² Jakovljevi sinovi učine kako im je naredio otac:

¹³ odnesu ga u zemlju kanaansku te ga sahrane u spilji na polju Makpeli kod Mamre, polju što ga je Abraham kupio od Hetita Efrona za sahranjivanje.

¹⁴ Pošto je sahranio svoga oca, Josip se vrati u Egipat - on, njegova braća i svi koji su s njim išli da mu oca pokopaju.

¹⁵ Kad su Josipova braća vidjela da im je otac umro, rekoše: "Što ako je Josip na nas ljut i pokuša uzvratiti nam za sve zlo koje smo mi njemu nanijeli?"

¹⁶ Stoga poruče Josipu ovako: "Pred svoju smrt tvoj je otac naredio:

¹⁷ 'Ovako recite Josipu: Oprosti braći svojoj zlo i grijeh što su onako okrutno prema tebi postupili.' Oprosti, dakle, uvredu slugama Boga svoga oca!" Na te riječi Josip brizne u plač.

¹⁸ Tada sama njegova braća dođu k njemu, bace se preda nj te mu reknu: "Evo nas k tebi da budemo tvoji robovi!"

¹⁹ Josip im odvrati: "Ne bojte se! TÓa zar sam ja namjesto Boga!

²⁰ Osim toga, iako ste vi namjeravali da meni naudite, Bog je bio ono okrenuo na dobro: da učini što se danas zbiva - da spasi život velikom narodu.

²¹ Zato se ne bojte! Ja ću se brinuti za vas i za vašu djecu." Tako ih je smirio ljubeznim riječima.

²² Josip ostane u Egiptu zajedno s rodом svojim i očevim. Poživje Josip stotinu i deset godina.

²³ Tako je Josip gledao Efrajimovu djecu do trećeg koljena; a rađala se djeca i Makiru, Manaševu sinu, na Josipovim koljenima.

²⁴ Napokon reče Josip svojoj braći: "Ja ću, evo, naskoro umrijeti. Ali će se Bog, zacijelo, sjetiti vas i odvesti vas iz ove zemlje u zemlju što ju je pod zakletvom obećao Abrahamu, Izaku i Jakovu."

²⁵ Tada Josip zakune Izraelove sinove: "Bog će se vas doista sjetiti, i tada ponesite moje kosti odavde!"

²⁶ Josip umrije kad mu bijaše sto i deset godina; balzamiraše ga i u Egiptu položiše u lijes.

For other languages please go to **www.wordproject.org**